

รายงานวิจัย

ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ
Corporate Social Responsibility on Potential Development of
Disabled Persons

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเนตร สุวรรณละออง

ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2556

คำนำ

การวิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ 2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ 3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ 4. เพื่อพัฒนาข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ และคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย 3 ประการคือ 1.โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการ ส่งผลให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี 2.นำไปสู่การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน ในการร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นผู้พิการ 3.เกิดองค์ความรู้ในการจัดการบริการสังคมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติการในสังคมอันก่อให้เกิดคุณค่าร่วมในการดำรงชีวิตสังคม การวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 บท ซึ่งประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษา และบทที่ 5 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายเป็นการสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ในภาคผนวกผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

ขอขอบคุณภาควิชาสังคมวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าภาควิชาและเพื่อนร่วมงานในภาควิชาทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนทุนวิจัย ตลอดจนคำแนะนำที่มีค่า รวมทั้งพื้นที่และเวลาในการค้นคว้าเรียบเรียงงานวิจัยในครั้งนี้ ทำให้การวิจัยในสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยครั้งนี้จะยังประโยชน์ต่อภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจในการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในสังคมไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเนตร สุวรรณละออง

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สนับสนุนทุนวิจัยประจำปีงบประมาณ 2556

ขอขอบคุณ ดร. สุภัตตรา แก้วประดิษฐ์ ทรัพย์ชูกุล ผศ. ดร.เรวัต แสงสุริยงค์ หัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ วิจัยทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นรวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบรวมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่ พัทยา จ.ชลบุรี ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา จ.ชลบุรี และท่านผู้จัดการศูนย์จัดหางานพระมหาไถ่ พัทยา จ.ชลบุรี ตลอดจนครูอิต์ ตำรวจชุมชนผู้เป็นสื่อกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการภาคธุรกิจในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จ.ชลบุรี และภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณจุฑาทิพย์ คำมาละ และลูกศิษย์จากภาควิชาสังคมวิทยาทั้งหลายที่ช่วยสนับสนุนในการประสานงาน การเก็บรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอบคุณสามีและธิดาที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยในการดำเนินการวิจัยจนกระทั่งสำเร็จในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่อำนวย สุธารุชกุล หญิงผู้เป็นที่รักยิ่ง ที่อบรม สั่งสอนและให้กำลังใจลูกเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่เวทีแต่ คุณพ่อ สมเกียรติ สุธารุชกุล บุพการีผู้ล่วงลับ บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเติบโตและเรียนรู้โลกแห่งวิชาการมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเนตร สุวรรณละออง

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1. ศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ 2. ศึกษา ศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ 3. ศึกษาความเป็นไปได้ของภาค ธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ 4. พัฒนาข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ สังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิง ปริมาณ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1. กลุ่มผู้พิการและผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้พิการทาง ร่างกายและทางสายตาจากมูลนิธิพระมหาไถ่พญา จ. ชลบุรี จำนวน 26 คนซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และ 2. กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการภาคธุรกิจใน พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จ. ชลบุรี จำนวน 211 บริษัท จากจำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 457 บริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) การ อภิปรายกลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และ แบบสอบถาม (Questionnaires) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย และสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตของผู้พิการ คือ 1. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากตัวผู้ 2. ปัญหาอุปสรรคอื่นเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกตัวผู้พิการ ผู้พิการมีความต้องการ 4 ประการ คือ การยอมรับและความเข้าใจ โอกาส ความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต และการได้รับการ พื้นฐานที่มีคุณภาพจากภาครัฐ
2. ศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ คือ ศักยภาพด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิดและความเชื่อ ด้านสังคม
3. ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจภาพรวมอยู่ในระดับมากแสดง ว่ามีความเป็นไปได้มากที่ภาคธุรกิจจะตอบสนองความต้องการของผู้พิการ
4. ข้อเสนอการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพ ผู้พิการคือภาคธุรกิจควรนำแนวคิด CSR ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจให้มากขึ้นโดยเพิ่มประเด็นเรื่องผู้ พิการลงไปทั้ง 7 หัวข้อหลัก (7 core subjects) ตามกรอบ ISO 26000

Abstract

The research on Corporate Social Responsibilities on Potential Development of Disabled Persons aimed to 1) study problems, obstacles, and the disabled's needs for living a life 2) study the disabled's potentials that meet the business sector's needs 3) study the business sector's possibilities in responding the disabled's needs 4) propose suggestions to promote social responsibilities in developing the disabled's potentials. This research utilized qualitative and quantitative research methods. The sample was divided into 2 groups: 1) 26 people with disabilities and the officials working with the people with physical and sight disabilities at Redemptorist Center Pattaya (Mahatai Foundation), Chonburi. The samples were selected by purposive sampling method, and 2) 211 companies out of 457 companies in Amata Industrial Estate. The research tools comprised in-depth interview, focus group discussion, questionnaire. Data was analyzed by analytic induction, percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed:

1. The disabled's problems and obstacles in living a life included 1) problems and obstacles from the disabled themselves 2) problems and obstacles from the outer environment. The people with the disabilities needed: acceptance and understanding, opportunities, security in life, and standardized public services.
2. The disabled's potentials that meet the business sector's needs comprised Physical potential, mental potential, emotional potential, thinking and belief potential, and social potential.
3. The business sector's need to develop the disabled's potential was at a high level. This showed that the business sector was likely to respond the disabled's needs.
4. The suggestions to promote social responsibilities in developing the disabled's potentials revealed that the business sector should apply CSR with the issue on the people with the disabilities in the 7 core subjects according to ISO 26000 framework.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับผู้พิการ.....	35
การพัฒนาศักยภาพผู้พิการ.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
วิธีการศึกษา.....	56
ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือและการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง.....	59
วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	60
การตรวจสอบข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์ผลการศึกษา.....	63
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการ.....	63
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี.....	90
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	128
สรุปผลการศึกษา.....	128
อภิปรายผลการศึกษา.....	138
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	144
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	145
บรรณานุกรม.....	146
ภาคผนวก.....	150

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	พัฒนาการแนวคิด CSR ในช่วงต่าง ๆ.....	14
2-2	การเปรียบเทียบองค์ประกอบ CSR ของหน่วยงานสากลต่าง ๆ.....	29
4-1	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	63
4-2	กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา.....	64
4-3	กลุ่มนักเรียน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา.....	65
4-4	กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่.....	66
4-5	กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่.....	67
4-6	จำนวนและร้อยละของประเภทกิจการ.....	90
4-7	จำนวนและร้อยละของธุรกิจตามดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	91
4-8	จำนวนและร้อยละตามขนาดของธุรกิจ (จำแนกตามเกณฑ์ กระทรวงอุตสาหกรรม).....	92
4-9	จำนวนและร้อยละของอายุของธุรกิจ.....	93
4-10	จำนวนและร้อยละของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์.....	94
4-11	จำนวนและร้อยละของการถือสัญชาติธุรกิจ.....	95
4-12	จำนวนและร้อยละของยอดขาย/รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555).....	96
4-13	จำนวนและร้อยละการนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ.....	97
4-14	จำนวนและร้อยละของธุรกิจมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ.....	98
4-15	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ.....	99
4-16	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ.....	101
4-17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจ.....	102
4-18	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านธรรมาภิบาล.....	104
4-19	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิทธิมนุษยชน.....	105
4-20	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม.....	109
4-22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม.....	111
4-23 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านผู้บริโภค.....	112
4-24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม.....	114
4-25 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ.....	117
4-26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพ ผู้พิการของภาคธุรกิจด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ.....	118
4-27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ.....	120
4-28 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการ.....	122
4-29 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพ ผู้พิการของภาคธุรกิจด้านการได้รับสรรเสริญ มีชื่อเสียงของผู้พิการ.....	124

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
4-1 จำนวนของประเภทกิจการ.....	90
4-2 จำนวนและร้อยละของธุรกิจตามดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	92
4-3 จำนวนและร้อยละตามขนาดของธุรกิจ.....	93
4-4 จำนวนอายุของธุรกิจ.....	94
4-5 จำนวนของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์.....	95
4-6 ข้อมูลจำนวนบริษัทตามยอดขาย/รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555).....	97
4-7 ข้อมูลร้อยละการนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ.....	98
4-8 ข้อมูลร้อยละของธุรกิจมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ.....	99
4-9 ข้อมูลจำนวนของการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ.....	100
4-10 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ.....	101
4-11 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ.....	103
4-12 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านธรรมาภิบาล.....	104
4-13 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิทธิมนุษยชน.....	106
4-14 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน.....	108
4-15 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม.....	110
4-16 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม.....	111
4-17 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านผู้บริโภค.....	113
4-18 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม.....	116

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4-19 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของ ภาคธุรกิจ ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ.....	117
4-20 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ.....	119
4-21 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ.....	121
4-22 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการ.....	123
4-23 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านการได้รับสรรเสริญมีชื่อเสียงของผู้พิการ.....	124

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า CSR (Corporate Social Responsibility) จัดเป็นแนวคิดที่กำลังได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนว่ามีความสำคัญและสมควรได้รับการส่งเสริมให้นำไปปฏิบัติกันอย่างจริงจัง เนื่องจากแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการดำเนินธุรกิจที่ส่งเสริมและสร้างคุณค่าให้กับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเองเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนโดยการมุ่งเน้นให้ภาคธุรกิจใส่ใจและพยายามพัฒนาวิธีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ อย่างตระหนักรู้และแสวงหาแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบหรือความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจอย่างรอบคอบและรอบด้านและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในฐานะลูกค้า พนักงาน คู่ค้า คู่แข่ง ชุมชนโดยรอบทั้งระดับท้องถิ่นและระดับโลกหรือที่เรียกว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร (stakeholders) โดยคำนึงถึงความพึงพอใจและการบริการที่มีคุณภาพเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม

จากความสำคัญดังกล่าวไปจึงถือได้ว่า CSR เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนและเป็นธรรมรวมทั้งช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขันของภาคธุรกิจได้เป็นอย่างดีและด้วยกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ที่เชื่อมโยงโลกไว้ราวกับหมู่บ้านเดียวกัน ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจหรือ CSR จึงถูกจัดเป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำธุรกรรมทางธุรกิจในระดับโลกภายใต้กรอบกฎกติกาหรือหลักการต่าง ๆ เช่น UN Global Compact, ISO 26000 เป็นต้น

สำหรับหลักการ UN Global Compact หากสืบย้อนไปจะทราบว่าหลักการนี้เกิดขึ้นจากการประชุม World Economic Forum ที่เมือง Davos ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ปีค.ศ. 1999 การประชุมในครั้งนั้นเลขาธิการสหประชาชาติ ได้เรียกร้องให้ผู้นำทางธุรกิจของประเทศต่าง ๆ ยอมรับและถือปฏิบัติตามหลักการ “Global Compact” หัวใจสำคัญคือการให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ (Human rights) การจ้างแรงงาน (Labor) สิ่งแวดล้อม (Environment) และการต่อต้านคอร์รัปชัน (Anticorruption) (วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2554, หน้า 65)

ส่วนมาตรฐาน ISO 26000 นั้น เกิดขึ้นโดยการริเริ่มขององค์กรมาตรฐานสากลระหว่างประเทศ (International Organization for Standardization) ในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 2005 ได้จัดให้มีการประชุมที่ประเทศบราซิลเพื่อกำหนดความหมายและมาตรฐาน หลังจากนั้นจึงได้มี

การนำมาใช้เป็นมาตรฐานของการดำเนินธุรกิจทั่วโลก (วิทยา ชีวรุณทัตย์, 2553, หน้า 87) หัวใจสำคัญของ ISO 26000 คือ ธรรมชาติขององค์กร ซึ่งทุกองค์กรต้องมีเป็นสิ่งแรกและถือเป็นแกนกลางสำคัญในการประกอบธุรกิจ โดยเป้าหมายสำคัญของ ISO 26000 คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมมิใช่เพื่อบริษัทหรือธุรกิจเพียงอย่างเดียว (วรรณา ประยุกต์วงศ์ และปาริณา ประยุกต์วงศ์, 2553, หน้า 196)

ผลจากการผลักดันแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในโลกภายใต้กฎกติกาและหลักการใหม่ ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้การดำเนินการบริหารจัดการองค์กรของภาคธุรกิจทั้งในระดับสากลและระดับประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประเทศอย่างในประเทศไทยเริ่มมีมากขึ้น โดยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศไทยได้นำกรอบหรือแนวทางในการรับผิดชอบต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ เช่น สิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อม และการต่อต้านคอร์รัปชัน การใส่ใจดูแลสวัสดิการพนักงานและครอบครัว การให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรมีการนำแนวคิด CSR มาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการต่าง ๆ ของภาคธุรกิจมากขึ้น และที่สำคัญภาครัฐยังได้นำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ด้วยเช่นกัน ซึ่งสามารถสังเกตเห็นในเชิงประจักษ์ตามหนังสือต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจมากอย่างหนึ่งของสังคมไทยในขณะนี้คือ การให้ความสำคัญกับกลุ่มคนชายขอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนพิการดังเห็นได้จากการออกกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2556 ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2555 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 26 ตุลาคม 2555 โดยกำหนดให้สถานประกอบการจ้างคนพิการในอัตราส่วนพนักงานทั้งหมดจำนวน 100 คนต่อการจ้างงานคนพิการ 1 คน เศษของหนึ่งร้อยค่าถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน ซึ่งแต่เดิมกฎหมายนี้กำหนดให้สถานประกอบการจ้างคนพิการในอัตราส่วนพนักงานทั้งหมดจำนวน 200 คนต่อการจ้างคนพิการ 1 คน

และเมื่อหันมาพิจารณาตัวเลขแนวโน้มของผู้พิการในสังคมไทยปัจจุบัน จะพบว่าจำนวนตัวเลขผู้พิการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังเห็นได้จาก ข้อมูลการสำรวจจำนวนผู้พิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ในปี พ.ศ. 2534 ประเทศไทยมีจำนวนผู้พิการ ร้อยละ 1.8 แต่ในปีพ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.0 ซึ่งหมายความว่าในประชากร 100 คนจะมีคนพิการ 2 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) และจากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ที่รวบรวมข้อมูลจากคนพิการที่มีบัตรประจำตัวผู้พิการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม

พ.ศ. 2556 พบว่าทั้งประเทศมีผู้พิการจำนวนทั้งสิ้น 1,405,973 คน เป็นเพศชาย 765,379 คน และเพศหญิง 640,594 คน โดยอยู่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 54,287 คน ในภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน 1,351,686 คน โดยแบ่งเป็นภาคกลางและภาคตะวันออกจำนวน 291,093 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 543,654 คน ภาคใต้ 156,417 คน ภาคเหนือจำนวน 324,693 คน และไม่ระบุจำนวน 35,829 คน (สำนักงานส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2556)

จากแนวคิดเรื่อง CSR และแนวโน้มจำนวนผู้พิการที่สูงขึ้นดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสังคมไทยควรหันมาทบทวนให้ความสำคัญและตั้งคำถามที่สร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมหรือเชื่อมโยงกับประเด็นการดูแลส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้พิการในสังคมไทยด้วย เนื่องจากตัวเลขจำนวนผู้พิการที่มีแนวโน้มสูงขึ้นหากปล่อยให้การดูแลผู้พิการยังคงเป็นเพียงหน้าที่ของภาครัฐหรืออาจรวมถึงองค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นในปัจจุบันที่ให้บริการแก่คนพิการดำเนินการแต่เพียงลำพังแล้วก็ย่อมต้องยอมรับว่าไม่เพียงพอแน่นอนและยากที่ผู้พิการในสังคมไทยจะได้รับการส่งเสริมดูแลคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงสอดคล้องตรงตามความต้องการของพวกเขาจริง ๆ

ความเข้มแข็งเติบโตของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับศักยภาพอันมหาศาลของภาคธุรกิจทั้งในเรื่องความคิด วิธีการบริหารจัดการ ทรัพยากร จึงเป็นเรื่องมีประโยชน์มาก หากภาคธุรกิจให้ความสนใจประเด็นด้านคนพิการและหันมาให้ความช่วยเหลือดูแลและรับผิดชอบต่อผู้พิการในสังคมร่วมกับภาครัฐและภาคประชาสังคมอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยตระหนักว่าภาระกิจในการดูแลผู้พิการในสังคมไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งแต่เพียงผู้เดียว หรือภาคส่วนใดภาคส่วนเดียวไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคประชาสังคม หรือ ภาคธุรกิจ หากแต่เป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคมที่ต้องร่วมด้วยช่วยกันคนละไม้คนละมือเพื่อให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมเดียวกันกับเราได้อย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี

เมื่อกล่าวถึงภาคธุรกิจในสังคมไทยนอกจากพื้นที่ในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครจะเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจแล้วปัจจุบันจะพบว่าเมืองใหญ่ ๆ ในแต่ละภูมิภาคต่าง ๆ กำลังเติบโตและเต็มไปด้วยภาคธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดชลบุรี ซึ่งจัดเป็นเมืองสำคัญมากแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก พื้นที่แห่งนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ธุรกิจที่เข้ามาลงทุนส่วนใหญ่เป็นธุรกิจของชาวต่างชาติเนื่องจากนโยบายการพัฒนาประเทศตามแนวทางทุนนิยมเสรีของรัฐบาลนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 เป็นต้นมาส่งผลให้ปัจจุบันจังหวัดชลบุรีกลายเป็นเมืองอย่างเต็มตัว (Urbanization)

จากพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิต (2549, หน้า 261) คำว่าการ Urbanization หรือการกลายเป็นเมือง หมายถึง การที่สัดส่วนของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ คือ 1. ผู้คนย้ายถิ่นจากชนบทเข้ามาอยู่อาศัยในเมือง

เพิ่มมากขึ้น 2.มีการขยายเขตพื้นที่ที่เรียกว่าเป็นเขตเมืองออกไป 3.นิยามของคำว่าเมืองเปลี่ยนไปจนครอบคลุมพื้นที่และประชากรเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การกลายเป็นเมืองยังหมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนสภาพมาเป็นสังคมเมืองของชุมชนแห่งหนึ่ง (ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์, 2553, หน้า 140) เมื่อนำความหมายของการกลายเป็นเมืองมาใช้พิจารณาจังหวัดชลบุรีจะพบว่า จังหวัดชลบุรีได้เข้าสู่ภาวะที่เรียกว่า Urbanization จริง ๆ กล่าวคือ ภายหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 เป็นต้นมา ชลบุรีได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากมายทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ชลบุรีได้เปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ที่มีโครงสร้างทางกายภาพซึ่งเต็มไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ กลายเป็นพื้นที่เมืองที่แวดล้อมไปด้วย ตลาด อาคาร ตึกรามบ้านช่อง ถนนหนทางความเจริญทางเทคโนโลยี กลายเป็นย่านชุมชน ย่านธุรกิจ และศูนย์กลางทางธุรกิจที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกผู้คนจากที่ต่าง ๆ หลั่งไหลเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมาก เกิดกระบวนการของแบ่งงานกันทำตามแต่ความถนัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเปลี่ยนจากความสัมพันธ์แบบส่วนตัวเป็นความสัมพันธ์กันตามฐานะตำแหน่งอย่างเป็นทางการตามวิถีแห่งความเป็นเมืองที่เกิดขึ้นในทุกหนแห่งที่จำนวนผู้คนเพิ่มมากขึ้นและด้วยความเป็นเมืองที่มีจำนวนและความแตกต่างหลากหลายของประชากรอย่างมากเช่นนี้ จึงส่งให้จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีตัวเลขผู้พิการสูง

จากข้อมูลแผนการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดชลบุรี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559) พบว่า จังหวัดชลบุรีมีคนพิการที่มีการจดทะเบียนทั้งสิ้น 12,367 คน แบ่งเป็นเพศชาย 7,441 คน เพศหญิง 4,926 คน เมื่อจำแนกตามประเภทความพิการพบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย รวม 6,594 คน เมื่อพิจารณาจากถิ่นที่อยู่ของคนพิการพบว่า อำเภอพนัสนิคมมีผู้พิการมากที่สุด 2,418 คน รองลงมาคือ อำเภอเมืองชลบุรี 2,122 คน อำเภอบางละมุง 1,858 คน อำเภอศรีราชา 1,630 คน และอำเภอบ้านบึง 1,007 คน ตามลำดับ (แผนการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดชลบุรี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559), หน้า 17-18) เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดซึ่งมีจำนวน 1,364,002 (ข้อมูลทั่วไปและสถานการณ์จังหวัดชลบุรี, หน้า 7) จะพบว่า มีประชากรคนพิการคิดเป็นร้อยละ 1.10 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัด (คำนวณโดยผู้วิจัย) จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่สูงไม่น้อย

จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาคธุรกิจและผู้พิการให้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ

1. ในส่วนของภาคธุรกิจ เนื่องจากมีแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่แล้วจึงควรทำการศึกษาเพิ่มเติมว่าภาคธุรกิจได้นำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้มากน้อยเพียงใดและสามารถนำมาเชื่อมโยงกับโดยเฉพาะผู้พิการได้อย่างไรบ้าง

2. ในส่วนของผู้พิการหากต้องการแก้ปัญหาหรือช่วยเหลือพัฒนาให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี จำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจปัญหา อุปสรรค

ความต้องการและศักยภาพของผู้พิการที่แท้จริงคืออะไรบ้าง อันจะทำให้ภาคธุรกิจรวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ สามารถร่วมมือกันแก้ปัญหาหรือพัฒนาศักยภาพของผู้พิการได้ตรงตามความต้องการของผู้พิการจริง ๆ

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงทำการออกแบบการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ 2 ส่วน ดังกล่าว คือ ในส่วนภาคธุรกิจจะเน้นศึกษาลักษณะการดำเนินการเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจโดยนำแนวคิด ISO 26000 มาเป็นกรอบในการทำความเข้าใจเพื่อวิเคราะห์หาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยง CSR เข้ากับประเด็นผู้พิการ และในส่วนของผู้พิการพยายามศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และศักยภาพของผู้พิการว่ามีประเด็นสำคัญในเรื่องอะไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาเชื่อมโยงและพัฒนาเป็นข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้พิการต่อไป

เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าการเชื่อมโยงความสอดคล้องของประเด็นปัญหา ความต้องการของผู้พิการกับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการภายใต้หลักคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากทั้งต่อตัวผู้พิการและภาคธุรกิจ ตลอดจนสังคมโดยรวมเพราะเป็นการบูรณาการการแก้ไขปัญหาในสังคมร่วมกันอันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการรับมือและจัดการปัญหาของผู้พิการได้อย่างมีคุณค่าและความหมายมากยิ่งขึ้น ด้วยอดีตที่ผ่านมาสังคมไทยมักมุ่งเน้นการแก้ปัญหาผู้พิการโดยการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเป็นครั้งเป็นคราวตามวาระโอกาสหรือตามความต้องการของผู้ให้ความช่วยเหลือเป็นหลักโดยไม่สนใจหรือคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพที่มีอยู่ของผู้รับหรือผู้พิการเท่าที่ควรทำให้ที่ผ่านมาไม่สามารถช่วยเหลือหรือพัฒนาผู้พิการได้อย่างยั่งยืนและคุ้มค่า การหันกลับมาเข้าใจรากหรือต้นตอปัญหา รวมทั้งคุณค่าอันเป็นต้นทุนของผู้พิการประสานกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจบางด้านบางประการจึงน่าจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการร่วมกันพัฒนาสังคมไทยให้มีความสุขและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ
4. เพื่อพัฒนาข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการ

พัฒนาศักยภาพผู้พิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการ ส่งผลให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี
2. นำไปสู่การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน ในการร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นผู้พิการ
3. เกิดองค์ความรู้ในการจัดการบริการสังคมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติการในสังคมอันก่อให้เกิดคุณค่าร่วมในการดำรงชีวิตสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล/เนื้อหา
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อผู้พิการในสังคมไทย
 - 1.2 ศึกษาปัญหาอุปสรรค และความต้องการ ตลอดจนศักยภาพของผู้พิการเฉพาะกลุ่มผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการเคลื่อนไหวเพื่อรวบรวมข้อมูลของผู้พิการทั้งสองกลุ่ม จากนั้นนำมาเรียบเรียงจัดลำดับความสำคัญโดยพิจารณาจากเนื้อหา
 - 1.3 ศึกษาลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่อยู่ในพื้นที่เฉพาะนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวทาง ISO 26000 เป็นกรอบในการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ตั้งแต่เดือน เมษายน 2556-มีนาคม 2557
3. ขอบเขตด้านประชากร
 - 3.1 สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้พิการ (Key informant) ที่มีความเชี่ยวชาญและทำงานกับผู้พิการมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 ท่าน วิธีการได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเริ่มจากการคัดเลือกผู้พิการที่ทำงานกับผู้พิการมาไม่ต่ำกว่า 10 ปีจำนวน 1 ท่านที่ยินดีและเต็มใจให้ข้อมูล หลังจากนั้นท่านได้ให้แนะนำบุคคลที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การทำงานท่านอื่น ๆ ต่อไป (Snow ball) อีก 1 ท่านและท่านนี้ได้แนะนำให้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท่านอีกอีก 1 ท่านทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถนำมาสรุปได้ ซึ่งรายละเอียดผู้พิการที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้

3.1.1 ครูจากโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา 1 ท่าน

3.1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยา 1 ท่าน

3.1.3 ผู้จัดการศูนย์จัดหางานคนพิการพระมหาไถ่ 1 ท่าน

3.2 สัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group discussion) ผู้พิการโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 กลุ่มผู้พิการทางสายตา จำนวน 2 กลุ่มคือ

3.2.1.1 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตาจากโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาอายุระหว่าง 18-22 ปี จำนวน 6 คน

3.2.1.2 กลุ่มครูและผู้ช่วยสอนผู้พิการทางสายตาจากโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาอายุระหว่าง 28-50 ปี จำนวน 5 คน

3.2.2 กลุ่มผู้พิการทางร่างกาย จำนวน 2 กลุ่มคือ

3.2.2.1 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยาอายุระหว่าง 18-36 ปี จำนวน 7 คน

3.2.2.2 กลุ่มครูผู้สอนผู้พิการทางร่างกายจากโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยาอายุระหว่าง 24-42 ปี จำนวน 4 คน

3.3 ศึกษารวบรวมข้อมูลลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมกลุ่มธุรกิจในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร โดยใช้แบบสอบถามสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ธุรกิจจำนวน 211 บริษัท จากประชากรทั้งสิ้นจำนวน 457 บริษัท (ข้อมูลรายชื่อลูกค้า นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร, 2557) โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ได้มาจากการเทียบตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน จีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

4.ขอบเขตด้านพื้นที่

เลือกพื้นที่ศึกษาคือ จังหวัดชลบุรี โดยใช้เกณฑ์จากความเป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและเป็นเขตชุมชนเมืองที่มีองค์กรด้านธุรกิจตั้งอยู่เป็นในพื้นที่จำนวนมาก ตลอดจนมีองค์กรด้านผู้พิการที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับผู้พิการทางสายตาและทางร่างกาย รวมทั้งมีความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการวิจัยให้เสร็จสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมปัญหาอุปสรรค และความต้องการ ตลอดจนศักยภาพของผู้พิการเฉพาะกลุ่มผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางร่างกายโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและสัมภาษณ์กลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และความต้องการ ตลอดจนศักยภาพของผู้พิการ

2. สำนวณลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่อยู่ในพื้นที่เฉพาะนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับประเด็นผู้พิการ
3. เชื่อมโยงข้อมูลจากผู้พิการและจากภาคธุรกิจเพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอในการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษานี้มีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลจากผู้พิการ โดยเก็บเฉพาะผู้พิการทางสายตา และการทางร่างกายเท่านั้น ไม่ครอบคลุมผู้พิการทุกประเภท เช่น การได้ยิน การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาเนื่องจากสองกลุ่มนี้ผู้วิจัยมีความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้พิการมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ความแตกต่างทางความคิดและการดำเนินชีวิตของผู้พิการ ดังนั้นในการสัมภาษณ์จึงจำเป็นต้องดำเนินการหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์เพื่อสรุปและสอบทานกลับไปกลับมากับผู้ให้สัมภาษณ์ พิจารณาทันทีว่าคุณต้องสอดคล้องตรงกันหรือไม่

นิยามศัพท์

ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ หมายถึง การดำเนินธุรกิจอย่างมีจิตสำนึกและความตระหนักในหน้าที่ในการรักษาสมดุลทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการวิถีคิดและวิถีปฏิบัติของธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน โดยแบ่งความรับผิดชอบต่อสังคมตามกรอบ ISO 26000 เป็น 7 ด้านคือ ด้านธรรมาภิบาล ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม ด้านผู้บริโภค ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม

ด้านธรรมาภิบาล หมายถึง มีการนำหลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้หลักการความโปร่งใสหลักการปฏิบัติที่มีจริยธรรมหลักการพิจารณาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียหลักการปฏิบัติตามกฎหมายไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ

ด้านสิทธิมนุษยชน หมายถึง การให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริม การปกป้อง การระมัดระวังไม่ให้มีการละเมิดในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในการดำเนินธุรกิจ

ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน หมายถึง มีหลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมต่อพนักงานทั้งตามที่กฎหมายกำหนดและตามหลักมนุษยธรรมที่ควรในการดำเนินธุรกิจ

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง มีหลักการป้องกัน การลดการใช้ทรัพยากรและผลกระทบ การอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ

ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม หมายถึง ยึดหลักการต่อต้านการคอร์รัปชันและหลัก ความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ

ด้านผู้บริโภค หมายถึง การให้ความสำคัญกับการดูแลความปลอดภัยของผู้บริโภค ตั้งแต่ เริ่มต้นกระบวนการผลิตสินค้าและบริการไปจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ และการให้ความสำคัญกับ การบริโภคอย่างยั่งยืน

ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม หมายถึง การยึดหลักการมีส่วนร่วมกับชุมชนใน การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

การพัฒนา หมายถึง การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้ผู้พิการสามารถพึ่งตนเองได้ ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถที่มีอยู่ในบุคคลที่อาจนำมาพัฒนาหรือทำให้ปรากฏเป็นที่ ยอมรับได้

ผู้พิการ หมายถึง บุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมี ความบกพร่องในด้านการมองเห็นและการเคลื่อนไหว

การพัฒนาศักยภาพของผู้พิการ หมายถึง การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้ผู้พิการ นำความสามารถที่มีอยู่ในตัวเองมาพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อให้ผู้พิการสามารถ พึ่งตนเองได้

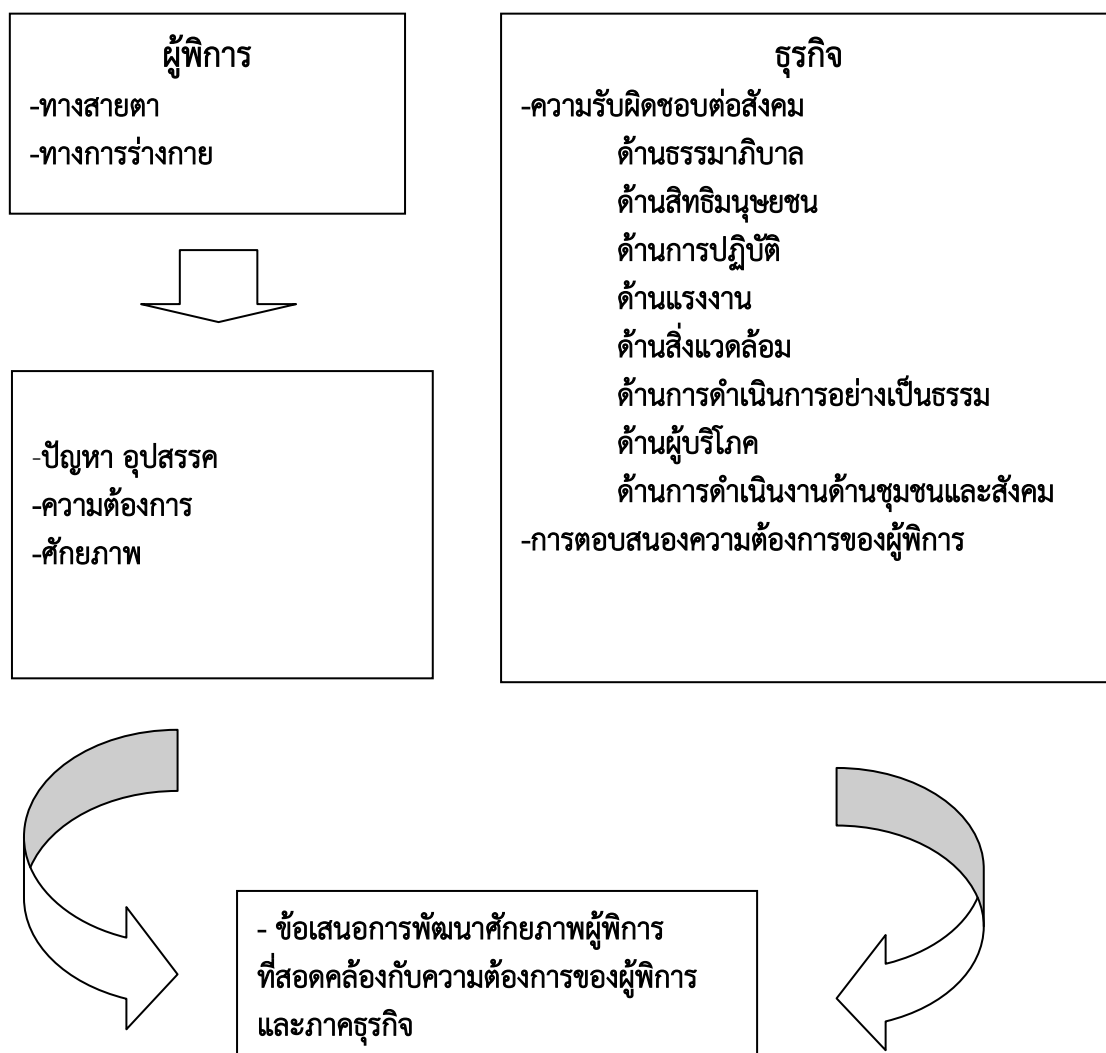
ปัญหา อุปสรรค หมายถึง ข้อขัดข้องหรือ สิ่งกีดกันไม่ให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตสังคม ได้อย่างปกติ

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ผู้พิการประสงค์จะมีหรือคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนอง เพื่อสามารถดำรงชีวิตสังคมได้อย่างปกติ

ธุรกิจ หมายถึง องค์กรที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ทางธุรกิจ ที่ปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อลูกค้า นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ณ วันที่ 5 มกราคม ปี พ.ศ. 2557

การตอบสนองความต้องการของผู้พิการ หมายถึง ความสามารถหรือความต้องการของ ภาครัฐหรือสถานประกอบการในการสนับสนุนส่งเสริมตลอดจนช่วยเหลือผู้พิการเพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและศักดิ์ศรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจจัดเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจจากแวดวงภาคธุรกิจในปัจจุบันเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นที่ยอมรับว่าภาคธุรกิจเป็นภาคส่วนหนึ่งในสามภาคส่วนคือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่มีความสำคัญและมีศักยภาพมหาศาลในการเปลี่ยนแปลงสังคม จากประวัติศาสตร์พัฒนาการของสังคมโลกจะเห็นได้ว่าเพราะการขับเคลื่อนของพลังความต้องการทางธุรกิจจึงทำให้โลกเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมและสังคมบริการหรือสังคมความรู้ ทฤษฎีที่แอบอยู่เบื้องหลังโฉมหน้าของสังคมจึงมีบทบาทอย่างมากในเส้นทางเดินแห่งการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลก แต่เนื่องจากทฤษฎีที่เติบโตและเป็นอยู่กระแสหลักได้นำสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมทรุดของทรัพยากรธรรมชาติ สังคมเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ทฤษฎีบางส่วนที่ยังคงมีสำนึกที่ตึงตังเริ่มทบทวนตัวเองและหันมาให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมกันมากยิ่งขึ้น โดยเป้าหมายสูงสุดของทฤษฎีเหล่านี้หากใช้กำไรแต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป หากเป็นการดำรงอยู่ร่วมกันได้ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดของความยั่งยืน

บทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการซึ่งประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้พิการ
3. แนวคิดการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ

ความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ

ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) เป็นแนวคิดที่มีวิวัฒนาการในต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว อย่างไรก็ตามเอกสารต่าง ๆ ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นที่แตกต่างกันไป เช่น

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณ (2550, หน้า 118-119) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กล่าวถึงความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคม ว่าแต่เดิมการแก้ปัญหาสังคมถือเป็นบทบาทของ

ภาครัฐ แต่เมื่อปัญหาสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น ภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอจึงต้องประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคส่วนอื่นในการแก้ปัญหา ทิพวรรณ อธิบายว่าในศตวรรษที่ 18 เป็นช่วงเวลาที่ภาคเอกชนไม่ค่อยได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมนัก ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1930 แนวคิดที่ว่าภาคธุรกิจไม่ใช่มีหน้าที่เพียงแสวงหากำไรแต่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม จึงได้เริ่มเกิดขึ้นแต่ยังไม่แพร่หลายนัก (Dodd อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณ, หน้า 118) พอมาประมาณต้นศตวรรษที่ 20 จึงได้เกิดกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมอีกครั้งเนื่องจากการกระทำของบริษัทขนาดใหญ่ที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคม เช่น บริษัทที่ถูกผู้บริโภคร้องเรียนเรื่องการเอาเปรียบแรงงานในอินโดนีเซีย หรือกรณีบริษัทน้ำมันเชลล์จมแท่นกักเก็บน้ำมันกลางทะเล The Brent Spar ในทะเลเหนือทำให้กลุ่มกรีนพีซประท้วงในปี พ.ศ. 2538 เป็นต้น ประกอบกับการกำหนดเป้าหมายการพัฒนารอบพันปีของสหประชาชาติ (The Millenium Development Goals) เพื่อให้บริษัทใหญ่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้ามชาติตระหนักถึงผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีต่อสังคมและให้เพิ่มความช่วยเหลือบรรเทาความยากจนและความอดอยาก อย่างไรก็ตามทิพวรรณ เน้นว่าความรับผิดชอบต่อสังคมใช้กับองค์การทุกประเภทไม่ว่าภาครัฐ เอกชนหรือภาคประชาสังคม

โบเวน (Bowen, 1953 อ้างถึงใน วิทยา ชีวรุณทัต, 2553, หน้า 35) ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่ง CSR ได้ให้คำนิยามของ SR (Social Responsibility) หรือความรับผิดชอบต่อสังคมไว้กว้าง ๆ ว่า “เป็นและหน้าที่ของนักธุรกิจที่ต้องดำเนินนโยบายการตัดสินใจและปฏิบัติการกระทำเหล่านั้นให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และสอดคล้องกับคุณค่าต่าง ๆ ที่มีและยอมรับในสังคม”

หนังสือเข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคมที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2551) ได้อธิบายไว้ว่า จุดเริ่มต้นของแนวคิดนี้มาจากการประชุมสุดยอดระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อม (EarthSummit) เมื่อปี พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีการประกาศทิศทางใหม่ของการพัฒนาว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable development นั้นควรคำนึงถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมและสังคมด้วยเช่น ปัญหาโลกร้อน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ฯลฯ นอกเหนือจากประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว และในปีพ.ศ 2542 แนวคิด CSR ได้มีพัฒนาการที่ชัดเจนมากขึ้นเมื่อ นาย โคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติในขณะนั้น ได้ออกมาเรียกร้องให้ธุรกิจทั่วโลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (good global citizenship) รวมทั้งประกาศ “The UN Global Compact” เพื่อใช้เป็นกรอบดำเนินการการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรธุรกิจต่อไป และในปีถัดมา OECD (Organization for Economic Cooperation and development หรือ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา) ก็ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises) เสนอแนะให้บริษัทข้ามชาติของประเทศสมาชิก OECD มี CSR และติดต่อกับค้าขายเฉพาะกับคู่ค้าที่มี CSR เท่านั้น

วิสเซอร์ (Visser) ผู้ก่อตั้ง CSR International และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และดำรงตำแหน่งอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และเป็นผู้เขียนหนังสือ A-Z of CRS และ CSR Version 2.0 ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง PR & Marketing ในวารสาร Potential (2010, pp. 30-31) ไว้ว่าบทบาทของภาคธุรกิจที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นมีมาตั้งแต่ปี 1850 โดยเริ่มต้นจากการตั้งกองทุนต่าง ๆ จนกระทั่งปี 1950 ได้เกิดการเคลื่อนไหวและการจัดการความรู้ถึงกระบวนการทัศน์ และแนวคิดที่ตกผลึกในการกำหนดบทบาทธุรกิจต่อสังคม โดยแบ่งออกเป็นสองกระแสทางเลือกคือ

1. สายที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาแนวคิดให้เป็นกลยุทธ์และนวัตกรรมในการบริหารธุรกิจ และบริหารการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินธุรกิจ เช่น การทำ CSR ผสมเข้ากับกลยุทธ์การตลาด ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย

2. อีกสายหนึ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดกระบวนการทัศน์การดำเนินธุรกิจใหม่ที่สร้างความสมดุลของฐานเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่เรียกว่า CSR Pyramid, Triple Bottom line เป็นต้น

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2553, หน้า 5-7) กล่าวไว้โดยสรุปดังนี้ ความเป็นมาของซีเอสอาร์ เริ่มจากตัวแบบดั้งเดิมหรือตัวแบบคลาสสิก (Traditional or classical model) ของอดัม สมิธในเรื่อง “มือที่มองไม่เห็น” ที่มองว่าธุรกิจมีหน้าที่ในการทำให้เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นได้ผลประโยชน์สูงสุด ต่อมาเป็นตัวแบบกฎหมาย (Legal model) ที่ออกมาบังคับหรือพยายามควบคุมพฤติกรรมของธุรกิจให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องซึ่งส่งผลให้สังคมมีความคาดหวังต่อธุรกิจมากขึ้นไม่ใช่เน้นการเติบโตด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวแต่ให้คำนึงถึงประเด็นสิ่งแวดล้อมและสังคม จึงทำให้ในเวลาต่อมาจึงพัฒนามาเป็นตัวแบบสังคมหรือตัวแบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Social or stakeholder model) นอกจากนี้พิพัฒน์ ยังได้ชี้ว่าในศตวรรษที่ 19 จัดเป็นยุคที่การบริจาดเพื่อการกุศลมีอิทธิพลมาก สังคมในตะวันตกได้เกิดมูลนิธิต่าง ๆ ขึ้น เช่น มูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ ครั้นเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 มุมมองทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจึงปรับเปลี่ยนเป็น 3 มุมมองกล่าวคือ มุมมองที่ 1. ผู้จัดการถือเป็นตัวแทนที่มีอำนาจในการดูแลผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท มุมมองที่ 2 ผู้จัดการมีหน้าที่ต้องสร้างสมดุลให้กับกลุ่มผลประโยชน์หลักของบริษัทและประสานงานใกล้เคียงข้อเรียกร้องจากกลุ่มต่าง ๆ มุมมองที่ 3 ผู้จัดการต้องรับผิดชอบต่อการให้บริการต่อสังคม โดยคำว่า “บริการ” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ๆ แต่เข้าใจชัดเจนร่วมกันว่าหมายถึง ประโยชน์ของสาธารณะ จากนั้นมาแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมได้มีพัฒนาการและขยายความออกไปกว้างขึ้นมากกว่าความรับผิดชอบต่อสังคมทางเศรษฐกิจโดยครอบคลุมยังขอบเขตด้านสังคม ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงาน ที่อยู่อาศัย มลภาวะ การอนุรักษ์ เป็นต้น และปัจจุบันแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ได้แพร่หลายและกำลังมีมาตรฐานใหม่ออกมาเรื่อย ๆ ดังเช่น มาตรฐานของสหประชาชาติ UNGlobal Compact อันเป็นกรอบดำเนินการการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรธุรกิจ หรือมาตรฐานขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ OECD ซึ่งเสนอให้บริษัทข้ามชาติของประเทศ

สมาชิก OECD นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติซีเอสอาร์และติดต่อค้าขายเฉพาะกับคู่ค้าที่มีการปฏิบัติซีเอสอาร์

อนันตชัย ยูรประถม อาจารย์พิเศษประจำโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนกลยุทธ์มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา (EDF) ได้กล่าวไว้ในวารสาร Productivity World (2556, หน้า 33-34) ว่าแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทเริ่มได้รับการพูดถึงตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา จากหลายแนวคิดและมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป เริ่มจากในปี 1940 ศาสตราจารย์ Theodor Kreps จาก Stanford Business School ได้กล่าวถึงการทำรายงานที่แสดงถึงการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในชื่อเรียกว่า “Social Audit” ต่อมาในปี 1953 Howard Bowen ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ Social Responsibilities of the Businessman ซึ่ง Carroll (1999) ได้ยกย่อง Howard Bowen ว่าเป็นบิดาแห่ง CSR แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายจนกระทั่งปี 1960 แนวคิดนี้จึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยมีหลาย ๆ แนวคิด และทฤษฎีเข้ามาประยุกต์รวมด้วย เช่น Legitimacy Theory, แนวคิด Social Contract และ Public Responsibility, Stakeholder Theory, Business Ethics และ Corporate Citizenship (Walden & Schwartz, 1997) โดยสรุปดังตารางที่ 2-1 คือ

ตารางที่ 2-1 พัฒนาการแนวคิด CSR ในช่วงต่าง ๆ

ระยะเวลา	รูปแบบ	คุณลักษณะ*
1985-1910	องค์กรต้องรับผิดชอบต่อ เจ้าของและผู้บริหาร	ธุรกิจรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ เน้นสร้างกำไรและผลิตสินค้า และบริการให้กับสังคม แรงงาน เป็นสิ่งที่สามารถซื้อขายได้
1900-1950	องค์กรต้องรับผิดชอบต่อ เจ้าของ ผู้บริหาร และ พนักงาน	ธุรกิจให้ความสำคัญกับพนักงาน โดยยึดหลักปฏิบัติเรื่องการจัด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมใน การทำงาน สิทธิของพนักงาน ตามข้อบัญญัติของสหภาพ แรงงาน

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

ระยะเวลา	รูปแบบ	คุณลักษณะ*
1945-1965	องค์กรต้องรับผิดชอบต่อ เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงาน และ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง	ธุรกิจต้องให้ข้อมูลสินค้าที่ ถูกต้องแก่ผู้บริโภค ไม่หลอกลวง ราคาเป็นทำและสินค้าปลอดภัย
1960 เป็นต้นมา	องค์กรต้องรับผิดชอบต่อ เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงาน สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง และ สาธารณชนโดยกว้าง	ธุรกิจต้องดูแลสิ่งแวดล้อม ให้ โอกาสชนกลุ่มน้อย ส่งเสริม ความเป็นธรรมในสังคม และ เป็นสถาบันทางด้านสังคม ได้มากขึ้นเกี่ยวกับการเป็น สถาบันทางด้านกฎหมายและ เศรษฐกิจ

(ที่มา: Yokovleva, 2005 อ้างถึงใน อนันตชัย ยูรประถม, 2556, หน้า 34)

*ผู้วิจัยปรับปรุงจาก อนันตชัย ยูรประถม (2556)

วิทยา ชีวรุโณทัย (2554, หน้า 13-15) กล่าวว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่ยังรุกรามานานหลายทศวรรษ ทั้งในตลาดสากลและในสังคมธุรกิจไทย เพียงแต่รูปแบบของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่ละสังคม แต่ละภูมิภาค มีปัญหาและ/หรือมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ประเด็นทางสังคมก็ปรับเปลี่ยนไปตามโครงสร้างของธุรกิจและโครงสร้างทางสังคมที่พัฒนาแปรเปลี่ยนตามยุคสมัย อย่างไรก็ตามจุดเกิดของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีสาเหตุที่แตกต่างกัน แต่โดยสรุปแล้วมีประเด็นดังนี้คือ

1. การเอาเปรียบของนายทุนในเรื่องแรงงาน ทำให้เกิดกระแสต่อต้านและทำให้สังคมไม่ยอมรับ
2. การไม่ให้สิทธิที่ลูกจ้างควรได้ทำให้เกิดกระแสเรียกร้องเรื่องสิทธิมนุษยชน
3. เมื่อสังคมธุรกิจขยายตัวขึ้นจนเป็นยุคของโรงงานอุตสาหกรรม การพัฒนาทางธุรกิจส่งผลข้างเคียงจากการเข้าไปทำลาย ทำร้ายชุมชนและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้นั้นในชุมชนทำให้เกิดการเรียกร้องจากชุมชนให้แก้ไข
4. ผลจากการทำร้ายชุมชนในหลาย ๆ แห่งพร้อม ๆ กันทำให้เกิดความเสียหายกระจายเป็นวงกว้างขึ้นสู่ระดับภูมิภาค และระดับโลก เกิดเป็นปัญหาความยากแค้น อากาศแปรปรวน

อุณหภูมิลูกร้อน กระทั่งกระทบต่อวัฏจักรทางธรรมชาติและระบบนิเวศของโลก สังคมโลกจึงเรียกร้องและขอให้ช่วยเหลือกันเพื่อหาทางออกให้กับสภาพเลวร้าย

5. นายทุนเอาไรต์เอาเปรียบคู่แข่ง คู่ค้า ผู้บริโภค และประชาชนจนเกิดการดำเนินการต่าง ๆ ที่ไม่โปร่งใสและเกิดกระบวนการคอร์รัปชันขึ้นในระดับต่าง ๆ

6. ปัญหาเรื่องสินค้าและบริการที่ไม่มีคุณภาพมาตรฐานเพียงพอทำให้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงต้องมีการเรียกร้องให้เจ้าของสินค้าและบริการต้องรับผิดชอบโดยการป้องกันและแก้ไขสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

7. เมื่อเกิดข้อเสียหายในรูปแบบต่างๆ จึงก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องจากชุมชน สังคม ให้ดำเนินการแก้ไข ทั้งในด้านการป้องกัน การลงโทษภายใต้กฎหมายที่ชัดเจน และนำไปสู่การเรียกร้องให้ภาคธุรกิจเกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม แบบยั่งยืนทำธุรกิจแล้วคนชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล

นอกจากนี้ วิทยา ชีวโรจน์ทัย (2553, หน้า 33-48) ยังได้อธิบายไว้พัฒนาการของเนื้อหา CSR มีแกนรากจากตลาดธุรกิจฝั่งตะวันตกมานานกว่า 90 ปีแล้วและได้ขยายออกทั้งเชิงกว้างและลึก จนมาเป็นเรื่องสำคัญทั่วโลกเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมาหากสรุปพัฒนาการในช่วง 90 ปีอาจลำดับเหตุการณ์โดยสรุปได้ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1953 โฮเวิร์ด โบเวน (Howard Bowen) ได้เขียนหนังสือ ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักธุรกิจ (Social Responsibility of the Businessman) หรือ SR โดยโบเวนมุ่งความสนใจในบทบาทและหน้าที่ของนักธุรกิจที่ควรรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม

ในปี ค.ศ. 1954 ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (Peter Drucker) กูรูด้านการตลาดชื่อดังของโลก ได้กล่าวเน้นถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักธุรกิจว่า “หน้าที่หลักสำคัญของฝ่ายบริหารธุรกิจคือ ผลกำไร แต่สิ่งที่เป็นผลพวงจากการกระทำจากนโยบายธุรกิจของบริษัทในทุก ๆ แ่ง (ทั้งบวกและลบ) ที่มีผลต่อชุมชนและสังคมจะต้องเป็นความรับผิดชอบต่อบริษัทนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้”

ในปี ค.ศ. 1960 ได้มีกระแสต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลมาจากการใช้สารเคมีที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสมดุลของสิ่งแวดล้อม นั่นคือ การใช้สารปราบศัตรูพืชที่เรียกว่า DDT (Dichloro Diphenyl Trichloroethane) ซึ่งเป็นต้นเหตุของโรคมะเร็ง ส่งผลให้เกิดกระแสการเรียกร้องการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

ในปี ค.ศ. 1963 จึงได้มีการกล่าวถึงกฎเกณฑ์ที่เป็นแรงจูงใจและแรงกดดันเป็นกรอบของสิ่งที่ควรปฏิบัติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยเริ่มกล่าวถึงจรรยาบรรณทางธุรกิจในส่วนความรับผิดชอบต่อสังคม

ในระหว่างทศวรรษ 1970 ถือเป็นจุดแรกที่นักวิชาการและนักธุรกิจพยายามให้แนวทางในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตรวจสอบได้เนื่องจากในช่วงนี้ได้มีการพูดถึงการรายงานผลความรับผิดชอบต่อสังคมที่บริษัทดำเนินอยู่โดยให้ทำเป็นรายงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในรายงานประจำปีของบริษัท (Annual report) ซึ่งแนวทางในการลงรายละเอียดเรื่องความรับผิดชอบต่อรายงานประจำปีในหัวข้อต่าง ๆ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมเพื่อสังคม การบริการสาธารณชน การเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบต่อสาธารณ การตอบสนองต่อสังคม

ในปี 1971 คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของสหรัฐฯ (The US Committee for Economic Development) หรือ CED ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อสังคมของนักธุรกิจไว้ว่าการรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทครอบคลุมถึงการพัฒนาสินค้าและบริการ การเปิดแรงงานใหม่ ๆ และการเติบโตทางเศรษฐกิจของบริษัท การตอบสนองชุมชนตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งการมุ่งปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยรอบขององค์กรให้ดีขึ้น โดยหน่วยงาน CED ได้วางโครงสร้างเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติทางธุรกิจออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ขั้นในสุด เป็นความรับผิดชอบต่อองค์กรในการสร้างผลกำไรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้องค์กร
2. ขั้นกลาง จะต้องตอบสนองอย่างจริงจังต่อพันธะและหน้าที่ที่มาจากความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับสังคม เพื่อผลประโยชน์ที่ดีซึ่งกันและกัน
3. ขั้นนอกสุด เป็นความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณค่าชีวิตของคนในสังคมที่อยู่ร่วม

ในปี ค.ศ. 1972 มีการประชุมสุดยอดเพื่อพิทักษ์โลก เรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อมนุษยชาติ ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศเดนมาร์ก โดยยกระดับเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสากลระดับโลกที่ต้องช่วยกันแก้ไข

ในปี ค.ศ. 1974 ได้มีการกล่าวถึงประเด็นเรื่องอำนาจในการปฏิบัติทางสังคม (Social license) โดยกล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักธุรกิจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในตลาดเสรี ถือเป็นภาระและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ จึงเป็นหน้าที่โดยแท้จริงของบริษัทหรือนักธุรกิจที่จะช่วยจัดระบบสังคม (Social order) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎเกณฑ์โดยจิตสำนึกและสมัครใจ

ในช่วงปี 1980 ได้มีพัฒนา CRS ให้เป็นเรื่องสากลระดับโลกโดยเน้นการทำธุรกิจที่มีแผนการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable development) เป็นการทำธุรกิจที่คำนึงถึงความอยู่รอดของสังคมในปัจจุบันและอนาคต ในช่วงนี้คณะกรรมการโลกสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment: WCED) ได้เสนอรายงานพิเศษเรื่อง “อนาคตการอยู่ร่วมกันของเราทุกคน” (Our common future) ตอกย้ำความคิดการพัฒนาแบบยั่งยืนว่าในการทำธุรกิจแบบ

ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนและชุมชนในปัจจุบัน แต่จะต้องไม่ตัดทอนหรือทำลายขีดความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนและชุมชนต้องลดถอยไปในอนาคต

ในปี ค.ศ. 1984 ปีเตอร์ ดรักเกอร์ ได้เสนอความคิดเรื่องการพัฒนาธุรกิจแบบยั่งยืนว่า เมื่อปัญหาสังคมเป็นสิ่งที่องค์กรต้องช่วยแก้ไข องค์กรจึงหลีกเลี่ยงบทบาทนี้ไม่ได้ องค์กรควรปรับเปลี่ยนปัญหาเหล่านั้นให้มาเป็นโอกาสทางธุรกิจขององค์กร ซึ่งหมายถึง องค์กรต้องคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะนำปัญหาสังคมมาเป็นโอกาสทางการตลาดโดยการพยายามแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาปัญหานั้น ๆ ให้เป็นผลดีเป็นส่วนเพิ่มเสริมเศรษฐกิจให้กับองค์กร

ในปี ค.ศ. 1989 บริษัท ไอศกรีม เบน แอนด์ เจอร์รี่ จำกัด (Ben & Jerry's Homemade, Inc.) ในเมืองเวอร์มอนต์ สหรัฐอเมริกา ผู้ผลิตโยเกิร์ตและเชอร์เบท (ซึ่งก่อตั้งบริษัทขึ้นในปี ค.ศ. 1978) และปัจจุบันอยู่ใต้บริษัท ยูนิลีเวอร์ จำกัด(มหาชน) เป็นบริษัทแรกที่มีการทำรายงานผลความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในรายงานงบประมาณประจำปีของบริษัท

ในช่วงทศวรรษ 1990 ได้มีการกำหนดโครงสร้างของ CSR ให้เป็นรูปร่างที่จับต้องได้ในองค์กรธุรกิจ โดยเน้นความรับผิดชอบต่อองค์กรที่มีต่อธุรกิจเป็นลำดับแรกของความสำคัญและเป็นพื้นฐานแรกของความรับผิดชอบต่อฝ่ายบริหารที่ต้องมีต่อองค์กร ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมและการบริจาคเพื่อการกุศลเป็นลำดับสุดท้ายที่สำคัญบนยอดสุดของความรับผิดชอบต่อองค์กร

ในต้นศตวรรษ 1990 กล่าวได้ว่าธุรกิจระดับสากลที่เป็นธุรกิจข้ามชาติเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมและชุมชนระดับโลกมากขึ้นจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมมนุษย์โดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์และมักเป็นการทำลายหรือก่อปัญหาต่อความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว บริษัทใหญ่ๆ จึงถูกสังคมเพ่งเล็งและกดดันให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น โดยบริษัทที่มีกำไรมากต้องรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของคนในโลกมากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมกลายมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำธุรกิจในอนาคตต่อไป

ในปี 1992 ด้วยแรงกดดันเรื่องสิ่งแวดล้อมโลก จึงได้มีการจัดการประชุมของสหประชาชาติเรื่องสิ่งแวดล้อมโลก ที่เรียกว่า การประชุมสุดยอดเพื่อพิทักษ์โลก (Earth Summit) ในเดือนมิถุนายน ที่เมืองริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล โดยมี 172 ประเทศเข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นผู้นำประเทศถึง 108 ประเทศ ตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGOs (Non Governmental Organization) จำนวน 2400 องค์กรเข้าร่วม รวมทั้งสื่อ ผู้นำอื่น ๆ ประชาชนทั่วไปมากกว่า 17,000 คน เข้าร่วมฟังการสัมมนาอภิปรายเรื่อง “การประชุมโลก” (Global Forum) การประชุมครั้งนี้ถือเป็นการร่วมมือระดับสากลเพื่อพยายามลดการทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความพยายามต้องการให้รับผิดชอบต่อสังคมที่มาจากจิตสำนึกและความสมัครใจ ผลจากการประชุมเกิดเป็นระเบียบวาระ 21 ข้อ (Agenda 21) ที่เป็นเอกสารตกลงและ

ลงนามในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมที่แต่ละประเทศรับมาดำเนินการ ซึ่งครอบคลุมเรื่องการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม กฎหมาย งบประมาณค่าใช้จ่ายเรื่องสิ่งแวดล้อมและประเด็นปัญหาจากชุมชนและกลุ่มต่าง ๆ ในเรื่องการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งประเด็นสำคัญอื่น เช่น หลักการรับรู้ในเรื่องป่าไม้ธรรมชาติของโลก การจัดประชุมเรื่องการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก การจัดการประชุมการพัฒนาที่หลากหลายของระบบชีววิทยา

อย่างไรก็ตามวิทยาได้ชี้ว่า ความจริงแล้ว กระแสเรียกร้องการรับผิดชอบต่อองค์กรเกิดขึ้นมากกว่า 200 ปีแล้วแต่ไม่ได้เรียกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ Social Responsibility แต่เน้นไปที่ความเสมอภาคของแรงงานโดยเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ 1790 ในประเทศอังกฤษ ประชาชนได้ลุกขึ้นมาต่อต้านการกดขี่แรงงานทาสของบริษัท อิสต์ อินเดีย ทำให้บริษัทต้องปรับปรุงสวัสดิการของลูกจ้างและให้การยอมรับคุณค่าสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ดังนั้นวิทยาจึงเห็นว่าพัฒนาการของ CSR เกิดขึ้นมาควบคู่กันกับพัฒนาการทางด้านการเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งจากระดับท้องถิ่น ระดับชาติ สู่ระดับโลกโดยรวม

กล่าวโดยสรุปจากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดการพัฒนาการความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในแต่ละประเทศนั้นมีมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 20 และแนวคิดนี้ได้ขยายครอบคลุมมิติความรับผิดชอบต่อภาคธุรกิจจากด้านเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นผลกำไรเพียงประการเดียวสู่การคำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างกว้างขวางและเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ เช่น การศึกษา สุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงาน สิทธิมนุษยชนและอื่น ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งนี้สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงการรับรู้และปรับเปลี่ยนความรับผิดชอบต่อภาคธุรกิจในฐานะสมาชิกหรือพลเมืองของสังคมโลกที่พยายามสร้างสรรค์ ปรับตัว และ เรียนรู้ที่จะรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนในประเทศไทยจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยเพิ่งให้ความสนใจหรือกล่าวขานเกี่ยวกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจหรือ CSR เมื่อไม่นานมานี้

วรรณา ประยูรต์วงศ์ และปวีณา ประยูรต์วงศ์ (2554, หน้า 14) กล่าวว่าการพัฒนา CSR ในประเทศไทยเริ่มต้นในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า CSR เข้ามามีบทบาทสำคัญในช่วงใด แต่การขับเคลื่อนเรื่องการให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นในกลุ่มเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือ Social Venture Network , Asia, Thailand ที่นำโดยคุณปริดา เตียสุวรรณ อดีตประธานเครือข่าย และเครือข่ายสมาชิกชุดแรก ๆ ได้นำแนวคิดตะวันตกในเรื่อง CSR มาเป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจของเครือข่าย คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกทางธุรกิจที่นำไปสู่การเคารพสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงสิทธิของชุมชนและสังคม และการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่ยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย โดยตระหนักถึงความแตกต่างทางทรัพยากร โอกาส ศักยภาพที่เป็นจริงของแต่ละองค์กรบุคคล บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าธุรกิจต้องมีความรับผิดชอบต่อไม่เพียงแต่การดูแลธุรกิจของตนเอง แต่ยังต้องรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยหลักการทำการค้าที่มีความยุติธรรม

พร้อมๆ กับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีที่สุดและภายหลังจากการก่อตั้งเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคม และสิ่งแวดล้อมไม่นาน สภาองค์กรนายจ้างแห่งประเทศไทย (ECOT) ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและ กองเลขานุการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและแนะนำ หลักการ 10 ข้อ ของสัญญาโลกแห่งสหประชาชาติ (ได้แก่ สิทธิมนุษยชน 2 ข้อ มาตรฐานแรงงานสากล 4 ข้อ สิ่งแวดล้อม 3 ข้อ และการต่อต้าน คอรัปชัน 1 ข้อ ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป) ในหมู่สมาชิกสภา และบริษัทไทยอื่น ๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันมีมากกว่า 30 บริษัท ไทยที่เป็นสมาชิก สัญญาโลกแห่งสหประชาชาติ นอกจากนี้ ปาเรียนยังได้อธิบายว่าในปี พ.ศ. 2542 คำว่า CSR เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยด้วยอิทธิพลของความเป็นตะวันตก โดยหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้สนับสนุนทำให้เกิดกระแส CSR พร้อม ๆ กับการเรียนรู้ค้นหา ความหมายที่เหมาะสมกับสังคมไทย แต่เนื่องจากหน่วยงานไทยยังเข้าใจแนวคิด CSR ของตะวันตก คลุมเครือและไม่ได้นำภาพรวมของ CSR แบบตะวันตกมาใช้ทั้งหมดหากแต่ได้พยายามแยกสิ่งต่าง ๆ ออกจากกันเป็นส่วน ๆ ทำให้บริษัทไทยส่วนใหญ่เข้าใจและเลือกปฏิบัติเฉพาะเป็นข้อ ๆ และพยายาม แยกแยะเป็น CSR แท้ หรือ CSR เทียม เป็นการทำจากภายในหรือภายนอก ทำให้ภาพที่ปรากฏคือ การเรียนรู้การประยุกต์ใช้ความเข้าใจที่แต่ละหน่วยงานพยายามอธิบายจากความเข้าใจส่วนบุคคล แม้กระนั้นก็ทำให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาความเข้าใจและต่อยอดไปสู่การศึกษาบริบท หรือพยาธิสภาพ ของบริษัทของตนเองแล้วเกิดการประยุกต์ทำ CSR และวางเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้นไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืนและเพื่อให้เข้าใจเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดังที่ปาเรียนได้กล่าวถึง ขอบอธิบายประวัติของเครือข่ายดังกล่าวโดยสังเขปกล่าวคือ เครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนี้ (ประเทศไทย) มีจุดกำเนิดมาจากเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกลุ่มธุรกิจยุโรปและ อเมริกาเมื่อประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมามีความตระหนักที่ว่าหากธุรกิจมุ่งแสวงหาแต่กำไรโดย ปราศจากความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โลกจะอยู่เป็นสุขร่วมกันไม่ได้จึงได้มีการสถาปนา ปรัชญาสามขา คือ Tri-leg หรือ 3P กล่าวคือ การทำกำไร (Profit) ความรับผิดชอบต่อสังคม (People) และการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม (Planet) ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ปรัชญานี้จะต้อง เป็นส่วนหนึ่งของสำนึกรับผิดชอบต่อธุรกิจ ต่อมาแนวคิดนี้ได้เป็นพื้นฐานในเรื่อง CSR และ ข้อตกลงโลกของสหประชาชาติ และในปีพ.ศ. 2540 อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ได้นำนักธุรกิจกลุ่ม ดังกล่าวมาพบกับนักธุรกิจในประเทศไทยและก่อให้เกิดเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมใน ประเทศไทย หรือ SVN Asia/ Thailand ซึ่งเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชีย ต่อมาจึงได้ขยาย เครือข่าย SVN ไปยังญี่ปุ่น เวียดนาม ฯลฯ

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2553, หน้า 6-7) มองว่าแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของภาค ธุรกิจนั้นมีมานานแล้วโดยผสมอยู่ในวัฒนธรรมแบบพุทธของไทย โดยเขาได้อธิบายว่า ประเทศไทยมี ศาสนาพุทธเป็นหลักและฝังรากลึกอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวไทยมาช้านาน

องค์กรพระพุทธศาสนาเป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งในสังคมไทย ที่ช่วยค้ำจุนสังคมและคนไทยให้สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน คำสอนทางพระพุทธศาสนามีครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกเรื่องทุกสถานการณ์ ในด้าน CSR ก็เช่นกัน องค์กรพระพุทธศาสนาสามารถดำเนินการ CSR ในฐานะต่าง ๆ กันคือ

1. บทบาทในฐานะของผู้นำแนวคิดในการให้และการอยู่ร่วมกันไปสู่ปวงชน โดยใช้หลักสังคัตถุ 4 โดยมีทานคือการให้ (Corporate philanthropy) ปิยวาจา คือ การสื่อสารในสิ่งที่เป็นประโยชน์ (Corporate communication) อุตถจริยาคือการเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลา (Corporate volunteering) และสมานัตตาคือการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable treatment)

2. บทบาทในฐานะขององค์กรแห่งการส่งเสริมและให้ความร่วมมือ เป็นการเสริมสร้างแนวคิดการให้แนวใหม่ที่เป็นการให้เพื่อสังคม โดยขยายขอบเขตจากวัดไปสู่ชุมชน และการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและการอาสาสมัคร

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าแนวความคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในประเทศไทยแบบตะวันตกเพิ่งเกิดมาในประเทศไทยไม่นานนักแต่แนวคิดเรื่องการทำความดีตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคมบนพื้นฐานแนวคิดแบบพุทธนั้นมีมานานแล้วในสังคมไทย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในประเทศไทยอาจแบ่งมุมในการมองออกเป็น 2 มุมมอง คือมุมที่มองในมองความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในฐานะแนวคิดที่ได้รับมาจากตะวันตกจึงทำให้เห็นความคิดเช่นนี้เพิ่งเกิดและเติบโตในสังคมไทย กับมุมที่มองในความหมายของการให้หรือการทำดีซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในสังคมพุทธแบบไทย ดังนั้นในปัจจุบันสังคมไทยจึงอยู่ช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้ปรับตัวเพื่อเชื่อมโยงความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในบริบทแบบไทย ๆ

ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ

จากการศึกษาพบว่า คำว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรภาคธุรกิจ เป็นคำที่รู้จักและแพร่หลายมากในปัจจุบันอย่างไรก็ตามยังคงไม่สามารถหาคำจำกัดความที่ครอบคลุมและเป็นความหมายกลาง ๆ ที่ใช้ทุกหน่วยงาน อย่างไรก็ตามได้มีผู้ทำการศึกษาความหมายของ CSR จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นทำธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังนี้

Ferrell, Debbie and Ferrell (2011, p. 7) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึงกลยุทธ์ของธุรกิจที่มุ่งเน้นการตอบสนองความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย จริยธรรมและการกระทำโดยสมัครใจตามที่ผู้มีส่วนได้เสียของภาคธุรกิจนั้น ๆ คาดหวัง (Social responsibility as the adoption by a business of a strategic focus for fulfilling the

economic, legal, ethical, and philanthropic responsibilities expected of it by its stakeholders.)

Lawrence and Weber (2011, p. 50) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ(CSR) ว่าหมายถึง องค์กรธุรกิจควรกระทำการใด ๆ ในวิธีทางที่ส่งเสริมสังคมและผู้ที่อยู่อาศัยในสังคม และรับผิดชอบต่อการกระทำใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม (A corporation should act in a way that enhance society and its inhabitants and accountable for any of its actions that affect people, their community, and their environment)

ปาริณา ประยุกต์วงศ์ (2554, หน้า 4-5) ได้รวบรวมความหมายของ CSR จากหน่วยงานต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สหภาพยุโรป (www.eu-trade.org)

“แนวความคิดที่ธุรกิจบูรณาการความห่วงใยในเรื่องสิ่งแวดล้อมและสังคมในการดำเนินธุรกิจด้วยการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ อย่างสมัครใจ”

คณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมโลก (World Business Council for Sustainable Development- WBCSD)

“เป็นความมุ่งมั่นหรือพันธสัญญาที่ธุรกิจมีอยู่อย่างต่อเนื่องในการที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนครอบครัวของเขาเหล่านั้น และให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมในวงกว้าง” (www.wbcsd.org)

Business for Social Responsibility (BSR)

“CSR เกี่ยวกับการทำธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จไปพร้อม ๆ การเห็นคุณค่าของจริยธรรมและการดูแลผู้คน สังคม และสิ่งแวดล้อม” (www.bsr.org/AdvisoryService/CSRcfm)

หอการค้าแคนาดาประจำฮ่องกงและ CSRAAsia (ฮ่องกง)

“CSR คือชุดคุณค่าและกิจกรรมที่บริษัทดำเนินธุรกิจอย่างบูรณาการไปพร้อม ๆ กับการดูแลสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจพร้อม ๆ กับการมีธรรมาภิบาล ที่มีเป้าหมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ดังนั้นการทำ CSR จึงเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการ ความกังวล ความใส่ใจ และแรงบันดาลใจของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย”

มาตรฐาน ISO (ชุดร่าง Guidance on Social Responsibility-TC/CD ISO/CD 26000)

“คุณลักษณะที่สำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) คือความพร้อมและความตั้งใจจริงขององค์กรที่รับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานของธุรกิจ หัวใจหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมคือ ความ

โปร่งใส และจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสุขภาพและการจัดสวัสดิการสังคม ที่เป็นไปตามเพื่อตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย เป็นความรับผิดชอบของธุรกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำตามกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายของแต่ละประเทศและระดับนานาชาติ และที่สำคัญที่สุดคือเป็นการดำเนินธุรกิจที่บูรณาการทุก ๆ ด้านอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม”

และจากความหมายทั้ง 5 องค์ประกอบได้สรุปว่า จุดเหมือนกันมี 2 ประเด็นคือ ธุรกิจต้องให้ความใส่ใจและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งยังต้องคำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการไปพร้อม ๆ กับการดำเนินธุรกิจในแต่ละวัน นั่นคือการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมทำให้ธุรกิจต้องบูรณาการฐานคิดด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยที่มีมุมมองด้านเศรษฐกิจหรือการทำกำไรเป็นเป้าหมายสูงสุด

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2553, หน้า 7) กล่าวว่า CSR มาจาก Corporate Social Responsibility ประกอบด้วยคำ 3 คำโดยที่คำว่า Corporate นอกจากจะแปลว่าบริษัทแล้วยังมีความหมายแนวกว้างว่า การเกี่ยวข้องหรือร่วมกันโดยสมาชิกทุกคนในกลุ่ม (Corporate responsibility) Corporate ยังหมายถึงที่เกี่ยวกับบริษัทธุรกิจ (Business corporation) โดยคำว่า Corporation หมายถึง 1. ธุรกิจขนาดใหญ่ 2. เมืองใหญ่บางเมืองในอังกฤษหมายถึงองค์กรโดยมิได้เจาะจงว่าจะต้องเป็นองค์กรธุรกิจ จะเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรก็ได้ โดยความหมายที่พิพัฒน์ใช้อธิบายคำว่า CSR คือ การดำเนินงานขององค์กรที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยการดำเนินงานที่สร้างความสมดุลแก่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (2551, หน้า 5) ได้อธิบายความหมายว่า CSR หมายถึง การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจและดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลกิจการที่ดี และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยคำว่าธุรกิจครอบคลุมถึงการประกอบการทุกประเภททั้งที่มุ่งแสวงหากำไรและมิได้แสวงหากำไร ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะกิจการขนาดใหญ่ แต่ยังรวมถึงกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมถึงองค์กรที่จัดตั้งในลักษณะอื่น ๆ ส่วนสังคม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักได้แก่ 1.กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับธุรกิจโดยตรง เช่น ลูกค้า คู่ค้า ผู้ส่งมอบ (Supplier) พนักงานและครอบครัวของพนักงานผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ชุมชนรอบถิ่นที่ตั้งของธุรกิจ เป็นต้น 2. กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโดยอ้อม เช่น รัฐบาลและหน่วยงานกำกับดูแลของรัฐ สมาคมการค้า กลุ่มวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ผู้ที่จะมาเป็นลูกค้าหรือพนักงานของธุรกิจในอนาคต (Prospect) ประชาชนทั่วไป ชุมชนนอกถิ่นที่ตั้งของธุรกิจ เป็นต้น ส่วนสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งมีทั้ง

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ อากาศ ระบบนิเวศน์ เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณ (2550, หน้า 120-121) ได้รวบรวมความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ และได้สรุปสาระสำคัญของความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังนี้

1. เป็นภาระผูกพันที่ต่อเนื่อง (Continuing commitment)
2. กิจกรรมหรือการปฏิบัติงานขององค์กรที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและ

สิ่งแวดล้อม

3. บนพื้นฐานของความสมัครใจ

คอตเลอร์ (Kotler, 2005, p. 3 อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณ, 2550, หน้า 120)

หมายถึง พันธะผูกพันที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนโดยการดำเนินการของธุรกิจและการใช้ทรัพยากรของบริษัทสนับสนุนในการดำเนินการ โดยคอตเลอร์ขยายความว่าสาระที่สำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมคือ พันธะที่เกิดจากความสมัครใจ (Voluntary commitment) ในการเลือกและดำเนินการทั้งในรูปที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน และคำว่าความเป็นอยู่ของชุมชน รวมถึงเงื่อนไขของมนุษย์และประเด็นสิ่งแวดล้อมด้วย

สถาบันไทยพัฒน์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พิพัฒน์ นนทธารณ์, 2553, หน้า 11) CSR หรือ บรรษัทภิบาล หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

กรมโรงงานอุตสาหกรรม (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พิพัฒน์ นนทธารณ์, 2553, หน้า 11)

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากการตัดสินใจหรือกิจกรรม รวมถึงผลิตภัณฑ์และบริการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผ่านพฤติกรรมที่โปร่งใสและมีจรรยาบรรณ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสวัสดิการของสังคม คำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นไปตามกฎหมาย และสอดคล้องกับพฤติกรรมตามมาตรฐานสากลและบูรณาการทั่วทั้งองค์กร

วิทยา ชีวรุณทัย (2553, หน้า 33) ไม่ได้สรุปความหมายไว้อย่างชัดเจนเป็นความหมายเดียวแต่ได้กล่าวว่าความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมมีหลากหลาย ครอบคลุมความหมายที่แตกต่างกันทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก แต่ประเด็นสำคัญคือการมีความหมายร่วมกันในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมจากการดำเนินธุรกิจขององค์กรที่มีผลต่อสิ่งรอบตัวโดยรวม จากภายในองค์กรสู่สังคมและโลกภายนอก เช่น

Corporate Sustainability: ความยั่งยืนขององค์กร

Corporate Citizenship: ความเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

Corporate Social Investment: การลงทุนพัฒนาสังคมขององค์กร

Triple Bottom Line: การวัดผลสุทธิทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

Social License: อำนาจและสิทธิการปฏิบัติการทางสังคม

Social Responsibility Investment: การลงทุนทางสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ

Business Sustainability: การพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน

Corporate Governance: บรรษัทภิบาล หรือระบบการกำกับควบคุมดูแลองค์กร

Corporate Accountability: ความโปร่งใสขององค์กรที่ตรวจสอบได้

ฯลฯ

จากความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นได้ວ່ามีความแตกต่างหลากหลายแล้วแต่การตีความ บริบท ความเข้าใจ และมุมมองของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร ดังนั้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ว่า จึงขอสรุปและใช้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจว่า หมายถึง การดำเนินธุรกิจอย่างมีจิตสำนึกและความตระหนักในหน้าที่ในการรักษาสมดุลทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการวิถีคิดและวิถีปฏิบัติของธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน

หลักการระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

ด้วยความหลากหลายของความหมายและวิถีทางในการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในแต่ละหน่วยงาน ประเทศ พื้นที่ที่มีความแตกต่างกันออกไปแต่หัวใจสำคัญคือ สังคมเริ่มตระหนักและเห็นความสำคัญและจำเป็นในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อช่วยลด แก้ รับมือ กับปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดแนวคิดในการแบ่งระดับความรับผิดชอบต่อที่ภาคธุรกิจควรมีต่อสังคมในลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

จินตนา บุญบงการ (2552, หน้า 20) ได้กล่าวถึงการแบ่งระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารธุรกิจว่ามี 4 ระดับ กล่าวโดยสรุปคือ

1. ความรับผิดชอบต่อทางเศรษฐกิจ (Economic responsibility) จัดเป็นความรับผิดชอบต่อหลักและความรับผิดชอบต่อดั้งเดิมของภาคธุรกิจหรือผู้บริหารในภาคธุรกิจที่มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบต่อในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและสิ่งที่ธุรกิจได้รับกลับคืนคือผลกำไร
2. ความรับผิดชอบต่อทางกฎหมาย (Legal responsibility) ธุรกิจมีหน้าที่ดำเนินการภายใต้กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ธุรกิจต้องไม่กระทำสิ่งใด ๆ ที่ผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย
3. ความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรม (Ethical responsibility) การกระทำลักษณะนี้กฎหมายไม่อาจบังคับได้แต่องค์กรหรือธุรกิจเลือกกระทำเพราะคิดเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ เหมาะสม ถูกต้อง

ตามหลักจริยธรรม เช่น การให้สวัสดิการด้านเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เงินกู้ยืม อาหารกลางวัน รถรับส่ง พนักงาน การจัดหาเที่ยว เป็นต้น

4. ความรับผิดชอบอย่างพินิจพิเคราะห์ (Discretionary responsibility) ถือเป็นความสมัครใจโดยตรงของธุรกิจหรือผู้บริหารองค์การที่เลือกกระทำเองไม่มีใครบังคับไม่ว่าจะเป็นในด้านกฎหมายหรือหลักจริยธรรมแต่เกิดจากการพินิจพิเคราะห์อย่างสุขุม ลุ่มลึก มองการณ์ไกล มีความเมตตากรุณาเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้พนักงานทำงานล่วงเวลาแต่กลับจ้างพนักงานเพิ่ม เพิ่มเครื่องจักร เพิ่มเงินเดือน ทั้งนี้เพราะเห็นว่าการทำงานล่วงเวลาทำให้สุขภาพของพนักงานเสื่อมโทรมและเป็นการบั่นทอนคุณภาพชีวิต

สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (2551, หน้า 7) ได้แบ่งระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจไว้ 4 ชั้น โดยสรุปได้ดังนี้

ชั้นที่ 1. Mandatory level: ข้อกำหนดทางกฎหมาย (Legislation) หมายถึง ธุรกิจมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหรือทำตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายแรงงาน การจ่ายภาษี เป็นต้น

ชั้นที่ 2 elementary level: ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economicprofit) หมายถึง ทำธุรกิจแล้วต้องมีกำไรและอยู่รอดได้แต่กำไรนั้นต้องไม่มาจากการเบียดเบียนสังคม

ชั้นที่ 3 preemptive level: จรรยาบรรณทางธุรกิจ (Business code of conduct) หมายถึง ธุรกิจได้สร้างกำไรแก่ผู้ถือหุ้นในอัตราที่เหมาะสมและใส่ใจในการตอบแทนสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมใกล้เคียงที่รอบข้างที่มีความคาดหวังการดูแลใส่ใจจากผู้ประกอบการ

ชั้นที่ 4 voluntary level: ความสมัครใจ (Voluntaryaction) หมายถึง การทำธุรกิจควบคู่กับการปฏิบัติตามแนวทาง CSR ด้วยความสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือเรียกร้อง ในขั้นนี้ธุรกิจคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญ ดังนั้นหากธุรกิจใดดำเนินการอยู่ในขั้นนี้ถือว่าได้รับการยกย่องจากสังคม

จะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจในระดับพื้นฐานที่ควรจะเป็นคือการเคารพกฎหมาย ส่วนการดำเนินขั้นถัด ๆ ไปขึ้นอยู่กับความพร้อมของธุรกิจแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตามหลักการสำคัญของการปฏิบัติตามแนวทาง CSR ข้างต้นของ สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม คือ หลักพอประมาณ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

จากระดับของ CSR ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อนำมาเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบการปฏิบัติของภาคธุรกิจในระดับสากลทั้งในประเทศกำลังพัฒนาและพัฒนาแล้ว ปารีณา ประยูกต์วงศ์ (2554, หน้า 10) ได้ตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจไว้ว่า ธุรกิจในประเทศพัฒนาและกำลังพัฒนาให้ความสำคัญตามลำดับก่อนหลังการทำ CSR แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศพัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญเรียงลำดับก่อนหลังดังนี้คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจก่อนแล้วค่อยปฏิบัติตามกฎหมาย ธรรมาภิบาล และ สุดท้ายจึงค่อย

บริจาค แต่ต่างกับประเทศกำลังพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หลังจากนั้นจะทำการบริจาคแล้วจึงคำนึงถึงการมีธรรมาภิบาล และท้ายสุดคือการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งนี้สามารถสะท้อนถึงความแตกต่างของบริบทและสภาพสังคมรวมทั้งข้อจำกัดของโลกทั้งสองส่วน แต่กระนั้นจะเห็นว่าธุรกิจให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจของตนเองเป็นลำดับต้น จากนั้นจึงค่อยให้ความสำคัญในการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมตามระดับต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกันตามสภาพสังคม

แนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคม

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2550, หน้า 121-135) ได้อธิบายแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่ามีหลายลักษณะ เช่น แนวทางแบบดั้งเดิมและแนวทางใหม่ แนวทางอเมริกันและยุโรป แนวคิดของ Koler and Lee และแนวคิดของ Porter and Kramer ซึ่งสามารถสรุปแต่ละแนวทางได้ดังนี้

แนวทางแบบดั้งเดิมและแนวทางใหม่ เป็นการแบ่งโดย Kotler (2005) โดยแนวทางแบบดั้งเดิม (Traditional approach) เกิดขึ้นก่อนทศวรรษ 1990 เกิดเนื่องจากกระแสกดดันจากภายนอก ดังนั้นองค์กรจึงต้องทำดีเพื่อให้ดูดี (Doing good to look good) จึงพบเห็นการบริจาคและช่วยเหลือที่เกิดเพียงชั่วระยะสั้น ๆ ตามที่ผู้บริหารและกรรมการบริหารต้องการมากกว่าจะเป็นเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กร การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมน้อย ส่วนแนวทางแบบใหม่ (The new approach) นั้นถือเป็นการทำให้ดีและทำดี (Doing well to doing good) กล่าวคือ บริษัทจะเลือกการดำเนินการในประเด็นที่สอดคล้องกับค่านิยม ผลิตภัณฑ์หลักและตลาดของบริษัท เพื่อสนับสนุนเป้าหมายของบริษัท เพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มส่วนแบ่งทางตลาดและการสร้างแบรนด์ให้เป็นเอกลักษณ์

แนวทางอเมริกันและยุโรป เป็นการแบ่งโดย FTSE (2008) กล่าวคือ ในอเมริกามุ่งเน้นการทำประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน (Philanthropy) เป็นการคืนกำไรให้สังคม เช่นการบริจาคเงินเพื่อการกุศล ส่วนทางยุโรปจะเป็นการแสดงความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมคู่กันไปกับการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากผู้บริโภคในยุโรปมีความเข้มแข็งและสนใจเรื่องสังคมและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดของ Kotler and Lee

สองท่านนี้ได้เขียนหนังสือเรื่อง Corporate Social Responsibility: Doing the Most Good for Your Company and Your Cause ได้จำแนกความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ 6 ประเภทคือ

1. การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกเรื่องปัญหาสังคม (Cause promotions) ด้วยการให้เงินทุนและหรือทรัพยากรที่ไม่ใช่เงินหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการอาสาทำกิจกรรม เช่น ร้านบอดีซื้อบ่มมือให้กับกลุ่มสิทธิสตรีรณรงค์การห้ามนำสัตว์มาใช้ในการทดลองเพื่อทำเครื่องสำอาง บริษัทจอห์นสันแอนด์จอห์นสัน รณรงค์เรื่องการขาดแคลนพยาบาลในอเมริกา เป็นต้น

2. การเชื่อมโยงกับตลาด (Cause-related marketing) โดยการบริจาคเป็นสัดส่วนจากรายได้หรือยอดขายเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาสังคม เช่น บริษัท AT & T Broadband สละเงิน 7 เหรียญที่ได้จากการติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ลูกค้าเพื่อช่วยเหลือครอบครัวยากจนที่มีลูกเจ็บป่วย

3. การตลาดเพื่อสังคม (Corporate social marketing) เป็นการรณรงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อปรับปรุงด้านสาธารณสุข ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของชุมชน เช่น บริษัท Dole ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับสับปะรดและผักผลไม้ร่วมมือกับสถาบันสุขภาพแห่งชาติและมูลนิธิผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น รณรงค์เรื่องสุขภาพโดยให้รับประทานผลไม้และผัก 5 ชนิดต่อวัน (5 a Day Program) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ปกครอง ครูและเด็ก

4. การทำการกุศล (Corporate philanthropy) ด้วยการบริจาคเงินสด การบริการให้เปล่าเพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือสังคม เช่น มูลนิธิ The New York Times ให้ทุนอุดหนุนแก่นักศึกษาและสถาบันการศึกษาด้านสื่อมวลชน

5. อาสาสมัครชุมชน (Community volunteering) เป็นการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้พนักงาน พันธมิตร ผู้ค้ารายย่อย และหรือสมาชิกที่เป็น franchise อุทิศเวลาและความสามารถในการสนับสนุนชุมชน เช่น บริษัทเชลล์ให้พนักงานเข้ามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะในบริเวณชายฝั่งทะเลและการศึกษานกน้ำเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6. การปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Socially responsible business practices) เป็นการปฏิบัติการด้วยความสมัครใจของภาคธุรกิจในการช่วยปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนและปกป้องสิ่งแวดล้อม เช่น บริษัทอินเทล ส่งเสริมการทำงานที่ปลอดภัยระดับโลกโดยสร้างสิ่งแวดล้อมการทำงานเพื่อสุขภาพและป้องกันอุบัติเหตุให้กับพนักงานในโรงงาน

แนวคิดของ Porter and Kramer

Porter and Kramer (2006 อ้างถึงใน ทิพวรรณ นามสกุล, 2550) ได้เขียนบทความเรื่อง Strategy and Society: The Link between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility ซึ่งมีสาระโดยสรุปว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมปัจจุบันไม่ได้แสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับธุรกิจและกลยุทธ์ขององค์กรทำให้บริษัทสูญเสียโอกาส ดังนั้นจึงเสนอการบูรณาการระหว่างธุรกิจกับสังคมโดยมองว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยสังคมที่เข้มแข็ง ขณะเดียวกันสังคมที่เข้มแข็งก็ต้องการบริษัทที่ประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงต้องพึ่งพากันตามหลักการของการมีค่านิยมร่วม (Share Value) อันหมายถึง การเลือกดำเนินการในทางเลือกที่จะเป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย หากฝ่ายหนึ่งได้และอีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ถือว่าเป็นอันตราย

องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจCSR

ปาริณา ประยุกต์วงศ์ (2554, หน้า 6) ได้สรุปองค์ประกอบ CSR ของมาตรฐานต่าง ๆ และกรอบความคิดของหน่วยงานสากลต่าง ๆ ได้แก่ UNGC: UN Global Compact: สัญญาโลกแห่งสหประชาชาติ OECD: Organization for Economic Cooperation and Development:องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ISO: International Standard Organization: องค์การมาตรฐานระหว่างประเทศ GRI: Global Reporting Initiative:ไม่มีคำแปลเป็นไทยอย่างเป็นทางการเป็นองค์การอิสระระหว่างประเทศที่ส่งเสริมให้บริษัททำรายงานการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน SEC: Securities and Exchange Commission: สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสรุปแยกแยะองค์ประกอบ 10 องค์ประกอบคือ 1.ธรรมาภิบาล 2. สิ่งแวดล้อม 3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4. การคุ้มครองผู้บริโภค 5. การดำเนินธุรกิจอย่างยุติธรรม 6. สิทธิมนุษยชน 7. มาตรฐานแรงงาน 8. ชุมชนและสังคม 9. นวัตกรรม 10. การต่อต้านคอร์รัปชัน ดังตารางที่ 2-2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2-2 การเปรียบเทียบองค์ประกอบ CSR ของหน่วยงานสากลต่าง ๆ

องค์ประกอบ	UNGC	OECD	ISO	GRI	SEC
1. ธรรมาภิบาล		✓	✓	✓	✓
2. สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		✓			
4. การคุ้มครองผู้บริโภค		✓	✓	✓	✓
5. การดำเนินธุรกิจอย่างยุติธรรม	✓	✓	✓		✓
6. สิทธิมนุษยชน	✓	✓	✓	✓	✓
7. มาตรฐานแรงงาน	✓	✓	✓	✓	✓
8. ชุมชนและสังคม			✓	✓	✓
9. นวัตกรรม					✓
10. การต่อต้านคอร์รัปชัน	✓	✓	✓		

หมายเหตุ

UNGC: UN Global Compact: สัญญาโลกแห่งสหประชาชาติ

OECD: Organization for Economic Cooperation and Development:องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา

ISO: International Standard Organization: องค์การมาตรฐานระหว่างประเทศ

GRI: Global Reporting Initiative: ไม่มีคำแปลเป็นไทยอย่างเป็นทางการเป็นองค์กรอิสระระหว่างประเทศที่ส่งเสริมให้บริษัททำรายงานการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน

SEC: Securities and Exchange Commission: สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ปารีณา ประยุกตวงศ์, 2554, หน้า 6)

จากตารางที่ 2-2 จะเห็นได้ว่าแต่ละสถาบันมีองค์ประกอบของ CSR ที่ต่างกันแต่มีองค์ประกอบที่เป็นจุดเน้นเหมือนกันเช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน แสดงว่าประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ทุกองค์กรเห็นพ้องต้องกันว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจต้องคำนึงถึงในการประกอบหรือดำเนินการทางธุรกิจ ส่วนองค์ประกอบอื่นจะมีแตกต่างกันไปบ้างตามแต่หน่วยงานหรือองค์กรนั้นหรือให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันแม้ภาคธุรกิจจะเริ่มให้ความสนใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคมกันมากขึ้น แต่สิ่งที่ท้าทายคือความสามารถในการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจ ประเภทธุรกิจและเป้าหมายการดำเนินการธุรกิจเป็นสำคัญซึ่งล้วนสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์และคุณภาพในการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก

แนวปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐาน ISO 26000

เนื่องจากมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมมีหลายแนวทางขึ้นอยู่กับหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น UN Global Compact, OECD, GRI หรือ SEC ในการงานวิจัยนี้ขอใช้กรอบของ ISO 26000 ซึ่งจัดเป็นมาตรฐานหรือข้อแนะนำความรับผิดชอบต่อสังคมที่ทุกองค์กรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชน ภาครัฐ และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non profit sectors) องค์กรจะมีขนาดใด ขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก อย่างไรก็ตาม ISO 26000 ไม่ใช่มาตรฐานระบบการบริหารงาน และไม่มีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้รับรองหรือประกาศบังคับหรือทำข้อตกลง ดังนั้น ISO 26000 จึงเป็นแนวมาตรฐานกลาง ๆ ที่สามารถใช้ได้โดยไม่มีการบังคับขึ้นอยู่กับความสมัครใจขององค์กรในการนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับประเทศไทยพบว่าสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือสมอ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงานมาตรฐานในประเทศไทยได้เป็นผู้ดำเนินการจัดทำแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (Guidance on social responsibility) หรือ DIS 26000 หรือ มอก.26000 ในฉบับภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่ให้แก่ผู้ประกอบการไทยได้รับทราบถึงหลักการสำคัญ วิธีการดำเนินการ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับรวมถึงภาคส่วนที่ต้องรับผิดชอบต่อ

ข้อสังเกต ISO 26000 จะใช้คำว่า SR ไม่ใช่คำว่า CSR ทั้งนี้ด้วยมีเป้าประสงค์สำคัญในการให้ทุกองค์กรสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม

หลักการ ISO 26000 ตามแนวทางของสมอ. (<http://www.iso.org/wgsr>) และ ปารีณา ประยุกต์วงศ์ (2553, หน้า 6-24) มีดังนี้

ความหมายของ SR

ความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ทำการโปร่งใสและมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่ง

1. ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของสังคม
2. คำนึงถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวปฏิบัติของสากล
4. บูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Relationships)

โดยมีหลักการสำคัญ 7 ประการ (7 principles) คือ

1. ความรับผิดชอบ (Accountability)
2. ความโปร่งใส (Transparency)
3. การปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (Ethical behavior)
4. การเคารพต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย (Respect for stake holder interests)
5. การเคารพต่อหลักนิติธรรม (Respect for rule of law)
6. การเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากล (International norms)
7. การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน (Respect of humanright)

ซึ่งหลักการแต่ละประการมีความหมายดังนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบในการสร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร

1.1 การถูกตรวจสอบและผลการตัดสินใจ

1.2 ตอบคำถามในสิ่งที่ทำหรือที่ตัดสินใจ

1.3 แก้ไขข้อผิดพลาดและไม่เกิดซ้ำ

2. ความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใสในการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้าง

ผลกระทบ

2.1 เปิดเผยนโยบายอย่างชัดเจน ถูกต้อง และครบถ้วน

2.2 ข้อมูลที่สามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย

2.3 ข้อมูลทันสมัย ถูกต้องและนำเสนอได้ชัดเจน

2.4 เปิดเผยตามขอบเขตของกฎหมายที่กำหนด

3. ความมีจริยธรรม หมายถึง การดำเนินการที่มีคุณธรรมและจริยธรรมตลอดเวลา
 - 3.1 ส่งเสริมการสร้างคุณธรรมและจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต และซื่อตรง
 - 3.2 คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งต่อมนุษย์ สัตว์ สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้เสีย
4. เคารพต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง ให้ความสนใจ และตอบสนองต่อผลประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนได้เสีย
 - 4.1 กลไกการชี้แจงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผลประโยชน์
 - 4.2 ตอบสนองต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด
5. เคารพต่อหลักยุดิธรรม หมายถึง เคารและปฏิบัติตามกฎหมาย
 - 5.1 ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - 5.2 ติดตาม และตรวจสอบว่ามีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้
6. เคารพต่อข้อกำหนดและแนวปฏิบัติของสากล หมายถึง เคารพข้อกำหนดและแนวปฏิบัติสากลในขณะที่ยังเคารพต่อหลักยุดิธรรม
 - 6.1 กรณีไม่มีกฎหมายกำหนดไว้
 - 6.2 ผู้มีความเกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมายด้วย
 - 6.3 การร่วมกระทำผิด (Complicity)
7. เคารพต่อสิทธิมนุษยชน หมายถึง เคารพต่อสิทธิมนุษยชนและให้ความสำคัญและเท่าเทียมกัน
 - 7.1 นโยบายการดำเนินงานสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
 - 7.2 แนวทางปฏิบัติของสากล

นอกจากหลักการสำคัญ 7 ประการ ISO 26000 ยังได้กำหนดหัวข้อหลัก 7 ข้อ (7 core subjects) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อส่งเสริมให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดย 7 หัวข้อหลักจะครอบคลุมผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคม ในแต่ละหัวข้อหลักจะมีประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ดังนั้นองค์กรทุกแห่งต้องเกี่ยวข้องกับ 7 หัวข้อหลักทั้งหมดข้างล่าง แต่ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ที่มีทุกประเด็น

หัวข้อหลัก 7 ข้อ (7 core subjects)

1. ธรรมาภิบาลองค์กร (Organizational governance)
2. สิทธิมนุษยชน (Human rights)
3. การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour practices)
4. สิ่งแวดล้อม (The environment)
5. การปฏิบัติที่เป็นธรรม (Fair operation practices)

6. ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer issues)

7. การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community involvement and development)

โดยแต่ละหัวข้อหลักมีความหมายดังนี้

1. ธรรมาภิบาลองค์กร (Organizational governance) หมายถึง ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส จริยธรรม ความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย และการเคารพต่อหลักนิติธรรม

2. สิทธิมนุษยชน (Human rights) หมายถึง การพิจารณาถึงความเสี่ยง สถานการณ์ที่มีความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงการสมรู้ร่วมคิด การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การเลือกปฏิบัติและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส สิทธิการเป็นพลเมืองและทางการเมือง สิทธิทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน

3. การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour practices) หมายถึง การจ้างงานและความเกี่ยวข้องกับการจ้างงาน เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม การसानเสวนา สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรมในสถานที่ปฏิบัติงาน

4. สิ่งแวดล้อม (The environment) หมายถึง การป้องกันมลพิษ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การลดผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปกป้องสิ่งแวดล้อม และการฟื้นฟูธรรมชาติ

5. การปฏิบัติที่เป็นธรรม (Fair operation practices) หมายถึง การต่อต้านการทุจริต การร่วมรับผิดชอบในทางการเมือง การแข่งขันอย่างเป็นธรรม ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในขอบเขตการมีอิทธิพล การเคารพต่อสิทธิของทรัพย์สิน

6. ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer issues) หมายถึง การตลาด ข้อมูลข่าวสารและการปฏิบัติในข้อตกลง สัญญาที่เป็นธรรม การปกป้องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค การบริโภคอย่างยั่งยืน การบริการ การสนับสนุนและการยุติข้อโต้แย้ง การปกป้องข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค การเข้าถึงบริการที่จำเป็น การให้ความรู้และการสร้างความตระหนัก

7. การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community involvement and development) หมายถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษาและวัฒนธรรม การจ้างงานและการพัฒนาทักษะ การพัฒนาเทคโนโลยีและการเข้าถึงเทคโนโลยี การสร้างความมั่งคั่งและรายได้ สุขภาพ การลงทุนด้านสังคม

การนำหลักการ ISO 2600 ไปปฏิบัติ

ในการนำหลักการ ISO 2600 ข้างต้นไปใช้นั้นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ขององค์กรต่อ SR ไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังของสังคม ผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย ผลกระทบของสังคมและผู้มีส่วนได้เสียกับองค์กร โดยการคำนึงถึงการดำเนินงานกับผู้มีส่วนได้

เสียต้องพิจารณาว่าใครคือผู้มีส่วนได้เสียและเขาเหล่านั้นได้รับผลกระทบอะไรและอย่างไรบ้าง ส่วนแนวทางในการดำเนินงานกับผู้มีส่วนได้เสียที่จำเป็นต้องตระหนักคือ การรู้ถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย การสานเสวนา (Social dialogue) รวมทั้งวิธีอื่น ๆ เช่น การประชุม ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสัมมนา การร่วมเป็นสมาชิกหรือการจัดตั้งเป็นสมาคม การสื่อสารสองทางซึ่งจุดนี้จะนำไปสู่การดำเนินการต่อประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญได้ต่อไป อย่างไรก็ตามการนำหลักการ ISO 26000 ควรต้องทำความเข้าใจ SR ขององค์กรให้ถ่องแท้ หลังจากนั้นจึงนำไปประยุกต์ใช้แบบบูรณาการ SR ทั้งทั้งองค์กร เช่น นำเข้าไปประยุกต์ใช้แบบบูรณาการกับระบบนโยบาย โครงสร้างและเครือข่าย ซึ่งอาจมีบางกิจกรรมที่ต้องทำขึ้นใหม่ตามประเด็นต่าง ๆ ที่มีการระบุเพิ่มเติม สิ่งสำคัญในการดำเนินการ SR คือ ต้องมีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน อันถือเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของ SR นอกจากนี้การเพิ่มความน่าเชื่อถืออาจใช้วิธีการจัดทำรายงาน การใช้ผลการรับรอง เป็นต้นเมื่อได้ดำเนินการไปแล้วควรมีการทบทวนและปรับปรุง SR อยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่นวิเคราะห์ ประเมิน ทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ว่ามีความก้าวหน้า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้ทรัพยากรมากน้อยเพียงใด เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึง การเฝ้าระวัง หรือการสังเกตการดำเนินการโดยอาจให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ด้วย

ความคาดหวังของสังคมกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1. ช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปด้วยความรอบคอบโดยมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นต่อ ความคาดหวังของสังคมโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมและความเสี่ยงต่าง ๆ หากไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ปรับปรุงแนวปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสีย ความน่าเชื่อถือ และความเป็นธรรมในการประสานงาน โดยการรับผิดชอบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การแข่งขันที่เป็นธรรมและปลอดภัยจากการทุจริต ความปลอดภัยและสุขลักษณะของพนักงานทั้งชายและหญิงทำให้องค์กรสามารถสรรหารับสมัครตลอดจนบรรจุ จูงใจ และรักษาลูกจ้างของตนไว้ได้

3. ช่วยเสริมสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือขององค์กรต่อสาธารณะชน ความจงรักภักดี ขวัญและกำลังใจของลูกจ้าง

4. ป้องกันและลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าและบริการ

5. การประหยัดอันเป็นผลมาจากการเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงานและการใช้น้ำ การลดลงของของเสีย (Waste) การใช้ประโยชน์จากสินค้าพลอยได้ (By products) การมีวัตถุดิบที่เพียงพอต่อการใช้งาน

6. ช่วยสนับสนุนการคงอยู่ขององค์กรในระยะยาวโดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสีงแวดล้อมแบบยั่งยืน การมีสินค้าสาธารณะและทำให้สังคมและส่วนประกอบอื่น ๆ มีความเข้มแข็ง

จากกรอบแนวคิด ISO 26000 จะเห็นได้ว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจการดำเนินการของภาคธุรกิจในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการได้ทั้งในด้านของหลักการและหัวข้อหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสิทธิมนุษยชน การปฏิบัติด้านแรงงาน การปฏิบัติที่เป็นธรรม และการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ในการเชื่อมโยงกับการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการโดยภาคธุรกิจต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับผู้พิการ

ความหมายของผู้พิการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550) มาตราที่ 4 เล่ม 124 ตอนที่ 61ก กล่าวว่า หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมเนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด โดยประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด และตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ ได้กำหนดประเภทความพิการไว้ 6 ประเภท ได้แก่

1. ความพิการทางการเห็น ได้แก่ ตาบอด และตาเห็นเลือนราง
2. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่ หูหนวก หูตึงและทางสื่อความหมาย
3. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย
4. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก
5. ความพิการทางสติปัญญา
6. ความพิการทางการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2556 ได้มีการปรับเปลี่ยนประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการเพิ่มเติมตามประกาศกฎกระทรวงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ได้มีการแบ่งคนพิการเป็น 7 ประเภทคือ

1. ความพิการทางการเห็น
2. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

3. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย
4. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก
5. ความพิการทางสติปัญญา
6. ความพิการทางการเรียนรู้
7. ความพิการทางออทิสติก

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการ

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าปี 2550 ประเทศไทยมีผู้พิการจำนวน 1,871,860 คนหรือร้อยละ 2.9 ของประชากรทั้งหมดจำนวน 65,566,359 คนโดยเพศหญิงมีสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชายเล็กน้อยคือ ร้อยละ 3.0 และร้อยละ 2.7 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550 อ้างถึงใน อมรา สุนทรธาดา และอักษรวิภาค หลักทอง, 2555, หน้า 168)

ส่วนข้อมูลสถิติคนพิการที่มีบัตรประจำตัวผู้พิการจากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พบว่า ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ประเทศไทยมีผู้พิการที่มีบัตรจำนวน 1,405,973 คน โดยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงคือ 765,379 คน และ 640,594 คน ตามลำดับ เมื่อแบ่งเป็นตามรายภาคพบว่า ภาคตะวันออกมีจำนวนผู้พิการที่มีบัตรสูงสุดคือ 543,654 คน โดยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเช่นกันคือ 289,966 และ 253,688 ตามลำดับ ส่วนภาคกลางและภาคตะวันออก มีจำนวนผู้พิการที่มีบัตรจำนวน 291,093 คน โดยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงคือ 161,093 และ 130,000 ตามลำดับ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2556)

จากตัวเลขข้อมูลคนพิการที่มีบัตรดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายังมีผู้พิการอีกจำนวนมากที่ยังไม่มีบัตรผู้พิการ สำหรับจุดเริ่มต้นของการมีบัตรผู้พิการนั้น จากการศึกษาพบว่ามาจากการจดทะเบียนคนพิการที่มีขึ้นในปีพ.ศ. 2537 ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถณคนพิการพ.ศ. 2534 และต่อมาในปีพ.ศ. 2550 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจดทะเบียนคนพิการเป็นการออกบัตรประจำตัวคนพิการตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สถานการณ์การดำเนินงานด้านผู้พิการ

จากการศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 1-3 (พ.ศ. 2540-2554) ผู้วิจัย พบว่าสถานการณ์การดำเนินงานด้านผู้พิการในประเทศไทยมีลักษณะดังนี้ (แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559)

1. ประเทศไทยได้จัดให้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เป็นแผนแม่บทในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านคนพิการให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแผนแต่ละแผนมีช่วงระยะเวลา 5 ปี

2. ในแต่ละแผนได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทั้งในด้านเนื้อหาและกระบวนการจัดทำแผน ที่ผ่านมามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมาแล้ว 3 ฉบับ กล่าวคือ แผนฉบับแรกคือ แผนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544 กำหนดให้คนพิการควรได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพเพื่อให้มีขีดความสามารถพร้อมในการปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีความสุข โดยเน้นฟื้นฟู 4 ด้าน ได้แก่ การแพทย์ การศึกษา อาชีพการมีงานทำและ การมีส่วนร่วมในสังคม ฉบับที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 มีเป้าหมายในการเสริมสร้างเจตคติเชิงสร้างสรรค์และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนพิการ การพัฒนากลไกทางกฎหมายเพื่อพัฒนาและคุ้มครองสิทธิคนพิการให้มีความเสมอภาคและพัฒนาคนพิการในทุกมิติ รวมถึงการส่งเสริมการรวมตัวขององค์กรด้านคนพิการอย่างเข้มแข็ง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550-2554 มีจุดเน้นที่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกลไกการดำเนินงานด้านคนพิการระดับชาติ มีการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำให้การดำเนินการด้านคนพิการมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้แผนฉบับที่ 3 ยังมีจุดเน้นที่ การปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านคนพิการทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา การอาชีพและการมีงานทำ และบริการสังคม รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรด้านคนพิการ การเสริมสร้างเจตคติสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ ตลอดจนการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคต่อคนพิการและความพิการ

3. ผลจากการดำเนินการตามแผนฉบับที่ 3 พบว่าบรรลุผลสำเร็จอย่างน้อย 3 ด้านคือ

3.1 การผลักดันให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่สำคัญด้านคนพิการของประเทศไทย หลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551

3.2 การมีกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายด้านคนพิการทั้งในเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่ อาทิ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการผ่านการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ ได้แก่ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด/กรุงเทพมหานครและกลไกเชิงประเด็น ได้แก่ คณะอนุกรรมการตามประเภทความพิการ คณะอนุกรรมการบริการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ การพัฒนามาตรฐานและรับรองมาตรฐานองค์กรด้านคนพิการ การส่งเสริมลมนาล่ามภาษามือ การจัดตั้งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการ เป็นต้น

3.3 คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิอย่างเป็นรูปธรรมหลายด้านมากขึ้น เช่น ด้านบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีการจัดให้ตามกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการและส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพร่างกาย จิตใจ

อารมณ สักคม พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนของบริการด้านอาชีพและการมีงานทำ มีการส่งเสริมอาชีพอิสระสำหรับคนพิการ และมาตรการสำหรับสนับสนุนการจ้างงานคนพิการ ระบบสัดส่วนในสถานประกอบการ จากเดิมพนักงาน 200 คนต่อคนพิการ 1 คน เป็นการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและสถานประกอบการ ซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานจำนวน 100 คนต้องจ้างงานคนพิการ 1 คน

4. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้ก้าวข้ามการทำงานบนฐานของการสงเคราะห์ พึ่งพิงมุ่งสู่การดำเนินงานบนฐานของสิทธิมากขึ้น โดยคนพิการหรือผู้แทนองค์กรคนพิการมีสิทธิเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการในแต่ละประเด็น และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฯลฯ

5. ความท้าทายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในแผนพัฒนาฉบับต่อไปคือ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559) คือการเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการของกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ ส่วนภัยคุกคามที่ต้องแก้ไขประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมต่อคนพิการและความพิการ รวมถึงการเลือกปฏิบัติ

6. สถานการณ์พัฒนาการในเชิงกฎหมายและนโยบายด้านคนพิการระดับโลก จากการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งถือเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตาม โดยเฉพาะข้อ 1 ระบุว่า “มนุษย์ทั้งปวงถือกำเนิดมาโดยเสรีและเสมอภาคกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ตลอดจนไม่ให้อุปสรรคหรือปัจจัยใด ๆ ของท้องถิ่นมาขัดขวางได้” และต่อมาในปี พ.ศ. 2460 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการทางสติปัญญา ทำให้คนพิการทางสติปัญญามีสิทธิเทียบเท่ากับบุคคลอื่น ๆ โดยมีสิทธิได้รับการศึกษา การฝึกอบรม การฟื้นฟู และการแนะนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการทำงานหรือการประกอบอาชีพอื่นใดที่คนพิการทางสติปัญญาสามารถพัฒนาความสามารถได้เต็มศักยภาพ (อาร์เธอร์ โอเรลลี, 2547 อ้างถึงใน แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559, หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับข้อแนะที่ 99 (Recommendation 99) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่ว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการ ค.ศ. 1955 (พ.ศ. 2498) ที่เน้นให้คนพิการมีความเสมอภาคหรือโอกาสในการประกอบอาชีพ ต่อมาในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) สมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการ” เพื่อยืนยันสิทธิการเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของคนพิการที่มีเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป รวมทั้งสิทธิในการศึกษาเล่าเรียน การฝึกอบรมอาชีพ การได้รับคำปรึกษาและบริการจัดหางาน นอกจากนั้น ยังมีสิทธิว่าด้วยการได้รับและดำรงไว้ซึ่งการจ้างงานหรือการเข้าร่วมในงานอาชีพโดยได้รับค่าตอบแทน โดยคำประกาศนี้แถลงว่า

คนพิการต้องได้รับสิทธิดังกล่าวทั้งหมดโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอีกทั้งคนพิการควรมีทางเข้าถึงการแนะแนวอาชีพในตลาดแรงงานแบบทั่วไป และในปีค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2522) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการว่า เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพและสังคม ต่อมาในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 (พ.ศ. 2483-2493) องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความสนใจต่อประเด็นปัญหาคนพิการโดยใช้หลักการด้านสวัสดิการสังคม ซึ่งต่อมาภายหลังการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการทางสติปัญญา และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการ ทำให้แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังโดยใช้หลักการด้านสิทธิมนุษยชน เป็นสำคัญ ในปี ค.ศ. 1981 (พ.ศ. 2524) องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีคนพิการสากลและได้ขอความร่วมมือจากประเทศสมาชิกในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ ระดับภูมิภาค โดยเน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การสร้างโอกาส และความเสมอภาคให้กับคนพิการ นอกจากนี้ยังได้ประกาศให้ พ.ศ. 2526-2535 เป็นทศวรรษคนพิการสากล และประกาศให้วันที่ 3 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันคนพิการสากล ต่อมาในคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิก (ESCAP) ได้ร่วมกับองค์กรคนพิการประกาศให้ พ.ศ. 2536-2545 เป็นทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก ต่อมาได้ประกาศให้ พ.ศ. 2546-2555 ได้ประกาศ “กรอบการปฏิบัติงานแห่งสหประชาชาติจากทะเลสาบบิวกอสันคมบูรณาการปราศจากอุปสรรคและตั้งอยู่บนฐานของสิทธิสำหรับคนพิการ” หรือที่เรียกกันว่า Biwako Millenium Framework for Action (BMF) ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมสังคมบูรณาการปราศจากอุปสรรคและตั้งอยู่บนฐานของสิทธิ และจุดเน้นที่สำคัญคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนเพื่อเป็นฐานในการดำเนินงานป้องกันสาเหตุความพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการให้ความสำคัญกับการออกแบบที่เป็นสากลสำหรับทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

7. จากกระแสการพัฒนาด้านคนพิการในระดับสากล ส่งผลให้ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านคนพิการมากขึ้น เช่น มีการตราพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2535 มีการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดแผนระดับชาติด้านคนพิการ ต่อมาในปี 2541 จึงได้มีการประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยและรัฐธรรมนูญปี 2540 และปี 2550 ได้มีบทบัญญัติหลายประเด็นโดยมี 4 ประเด็นที่สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาคนพิการ คือ

7.1 ด้านสิทธิและความเสมอภาค อันหมายถึงผู้พิการย่อมมีสิทธิเสมอกันกับบุคคลอื่น ๆ ในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติกระทำไม่ได้

7.2 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง คนพิการสามารถมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

7.3 ด้านการคุ้มครองสิทธิ ผู้พิการต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เชื้อใน ศักดิ์ศรีและศักยภาพของคนพิการ ห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ผู้พิการสามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอันเป็นสาธารณะ

7.4 ด้านการกระจายอำนาจ กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและ ตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง เป็นต้น

8. ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2551 สหประชาชาติได้มีการประกาศข้อเสนอแนะว่าด้วยสิทธิ มนุษยชนฉบับแรกของศตวรรษที่ 21 อันเป็นอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการที่ถือว่าเป็นอนุสัญญาที่มี จำนวนผู้ลงนามในวันแรกสูงสุดในประวัติศาสตร์สหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2551

9. พัฒนาการเชิงโครงสร้างประชากรโลกรวมทั้งประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากปัจจัย 2 ประการคือ การเกิดและการตาย การเปลี่ยนแปลงประชากรเป็นการเปลี่ยนแปลง ขนาด โครงสร้างหรือการกระจายตัว ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงประชากรคนพิการ จากการรวบรวม ข้อมูลทั่วโลกระหว่างปี พ.ศ. 2514-2518 มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ 27 ครั้ง ใน 18 ประเทศ พบว่าอัตราความชุกของความพิการมีความแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ร้อยละ 1-14 ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 องค์การอนามัยโลกได้รวบรวมข้อมูลและสรุปว่าประมาณร้อยละ 5-10 ของประชากรโลก เป็นคนพิการ และส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชนบทของประเทศกำลังพัฒนา ประมาณร้อยละ 75 ไม่ สามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นได้ สำหรับประเทศไทยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าจำนวนแนวโน้มคน พิการมีเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2534 มีจำนวนคนพิการ 1.05 ล้านคนจากจำนวนประชากร 57 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.8 และเพิ่มขึ้นเป็น 1.9 ล้านคนจากจำนวนประชากร 65.5 ล้านคนหรือคิดเป็น ร้อยละ 2.9 ในปีพ.ศ. 2550 และจากประชากรที่พิการทั้งหมด 1.9 ล้านคนพบว่า เกือบทุกคนมีความ ลำบากหรือมีปัญหาสุขภาพ มีลักษณะความบกพร่องจำนวน 1.3 ล้านคน ร้อยละ 70.5 และมี ประชากรพิการประมาณ 1 ใน 5 ที่มีความลำบากในการดูแลตนเอง และมีการคาดการณ์ว่าแนวโน้มคน พิการจะมีอัตราเพิ่มขึ้นอีก

10. การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่สำคัญในแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555- 2559 จำแนกได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ ประเด็นที่ 1 การสร้างสังคมบูรณาการเพื่อคนพิการและ ทุกคนในสังคม สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิอย่างเท่าเทียมเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ประเด็นที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร ประเด็นที่ 3 การสร้าง พลังอำนาจให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพและการมี งานทำ กีฬา การท่องเที่ยว ตลอดจนปรับปรุงกลไกด้านการเงิน การคลัง งบประมาณเพื่อส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีประสิทธิภาพ การสร้างภูมิคุ้มกันให้คนพิการเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเด็นที่ 4 การสร้างความเข้มแข็งของ

องค์กรด้านคนพิการและเครือข่ายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่ 5 การเสริมสร้างเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการโดยการสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจและตระหนักรู้เกี่ยวกับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ศักยภาพ และการดำรงชีวิตอิสระ สิทธิ หน้าที่ของคนพิการรวมถึงส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมในการสร้างเสริมเจตคติ เชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการ คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ และครอบครัว

จากการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าสถานการณ์ด้านคนพิการในช่วงที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยมีการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากขึ้น โดยเฉพาะพระราชบัญญัติส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (ดูภาคผนวก) รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (ดูภาคผนวก) ที่แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การคุ้มครองสิทธิและความเสมอภาค ที่คนพิการมีสิทธิและโอกาสในทุกด้านที่ไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป แต่กระนั้นก็ตามปัจจุบันยังคงพบว่าเจตนารมณ์ดังกล่าวในทางปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากผลสรุปโครงการการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (สุรพล กาญจนะจิตรา และคณะ, 2556, หน้า 2-3) ได้สรุปภาพรวมการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวว่ายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจากพบว่า นายจ้างหรือสถานประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งแบบครบตามอัตราส่วนและไม่ครบตามอัตราส่วนในปี พ.ศ. 2556 ทำให้มีการจ้างงานคนพิการตามมาตรา 33 รวม 15,856 คน ทำให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการสามารถประกอบอาชีพอิสระตามมาตรา 35 ได้รวม 1,094 ราย และมีการส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากถึง 1,264,485,773.41 บาท อันจะเห็นได้ว่ายังมีสถานประกอบการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายในมาตราใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการอีกมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งนับว่ายังมีจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิตรา ศิริสมบุญธลภ (2550, หน้า 1) เรื่องการมีงานทำหรือการประกอบอาชีพก็ได้พบเช่นเดียวกันว่าตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ซึ่งได้บัญญัติเรื่องการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการเอกชน ตามมาตรา 33, 34 และ 35 นั้นพบว่าคนพิการยังเข้าไม่ถึงการจ้างงานอย่างเต็มที่ตามมาตรา 33 และมีสถานประกอบการบางส่วนเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่เลือกปฏิบัติตามมาตรา 35 คือการให้โอกาสคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้รับการสัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใด และมีสถานประกอบการที่เลือกปฏิบัติตามมาตรา 34 คือการส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในสัดส่วนใกล้เคียงกับการจ้างงานคนพิการตามมาตรา 33 และ 35 รวมทั้งยังคงมีสถานประกอบการเป็นจำนวนมากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ว่ามาตราใด ๆ ดังนั้นประเด็นที่น่าสนใจคือทำอย่างไรจึงจะทำให้สถานประกอบการเอกชนหันมาให้ความสนใจในการปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้น

การพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

การพัฒนาศักยภาพผู้พิการถือเป็นแนวคิดสำคัญที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มพูนความสามารถและลดทอนความแตกต่างระหว่างบุคคลให้น้อยลง อันจะนำไปสู่ความเท่าเทียมกันทางสังคมและการอยู่ในสังคมร่วมกันอย่างมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี

ความหมายของคำว่าการพัฒนาศักยภาพ

ตามความหมายจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิต 2542 (ราชบัณฑิตสถาน, 2542) ได้อธิบายคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

คำว่า การ หมายถึง งาน สิ่งหรือเรื่องที่ทำ มักใช้เข้าคู่กับคำ งาน เช่น การงาน เป็นการเป็นงาน ได้การได้งาน ถ้าอยู่หน้านาม หมายความว่า เรื่อง ฐานะ หน้าที เช่น การบ้าน การครัว การคลัง การเมือง ถ้าอยู่หน้ากริยา ทำกริยาให้เป็นนาม เช่น การกิน การเดิน

คำว่า พัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ

ส่วนคำว่า ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ เช่น เขามีศักยภาพในการทำงานสูง น้ำตกขนาดใหญ่มีศักยภาพในการให้พลังงานได้มาก

เมื่อนำคำต่าง ๆ มาเชื่อมโยงเป็นคำว่าการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ จึงหมายถึง การนำเอาอำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงในตัวของผู้พิการออกมาทำให้ดีขึ้นหรือเกิดประโยชน์มากขึ้น

ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนย่อมมีคุณสมบัติแฝงต่าง ๆ อยู่ในตัวของตัวเองทุกคนอยู่แล้ว ไม่ว่าคนปกติหรือคนพิการ หากรู้จักนำออกมาใช้ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้มากยิ่งขึ้น

เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าศักยภาพมนุษย์หรือศักยภาพของบุคคลถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมในทุกระดับไม่ว่าระดับประเทศหรือระดับโลก ไม่ต่างจากเทคโนโลยี การจัดการ และทุน ศักยภาพของบุคคลหลาย ๆ คนเมื่อรวมกันเป็นองค์กรย่อมส่งผลให้องค์กรมีศักยภาพที่สูงขึ้นตามไปด้วยศักยภาพของบุคคลจึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการแข่งขันหรือดำรงอยู่ในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนามนุษย์ทั้งผู้มีร่างกายปกติและผู้มีความพิการเพื่อให้เขาสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้อย่างเต็มที่จึงถือเป็นโจทย์ใหญ่ที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยต้องเรียนรู้และพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ดังปรากฏประจักษ์พยานจากความยิ่งใหญ่และเติบโตแข็งแรงของภาคส่วนนี้ หากภาคธุรกิจนำความเชี่ยวชาญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์นี้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการด้วยแล้วยิ่งจะช่วยให้ผู้พิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตสังคมได้อย่างมีคุณค่าและความหมายอย่างไรก็ตามเพื่อให้การพัฒนาศักยภาพผู้พิการได้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อ

ผู้พิการ ควรต้องทำความเข้าใจพื้นฐานโดยธรรมชาติตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับมนุษย์ก่อน จากนั้นจึงสามารถแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการมาปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อภาคธุรกิจและตัวผู้พิการเอง

แนวคิดความแตกต่างระหว่างบุคคล

บุคคลแต่ละคนไม่ได้มีลักษณะที่เหมือนกันหมดทุกคนไม่ว่าคนปกติหรือคนพิการ แต่ละบุคคลเกิดมามีความแตกต่างกันไปจากบุคคลอื่น ๆ มากบ้างน้อยบ้าง ความแตกต่างดังกล่าว สนธยา พลศรี (2556, หน้า 25) ได้กล่าวอธิบายสาเหตุต่าง ๆ ไว้ 7 ประการคือ

1. ความแตกต่างด้านร่างกายอันเป็นผลจากพันธุกรรมและอาหารการกิน เช่น เพศ อายุ สีผิว ผอม ขน ความแข็งแรง ความสวยงาม
2. ความแตกต่างด้านอารมณ์และความรู้สึกอันเป็นผลจากความผิดปกติของร่างกายและสภาพแวดล้อม เช่น บางคนอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียว หงุดหงิดง่าย ในขณะที่บางคนในเย็น แจ่มใสร่าเริง
3. ความแตกต่างด้านเขาวนปัญญาอันเป็นผลจากพันธุกรรม คุณภาพสมองและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น บางคนสติปัญญาเฉลียวฉลาดมีไหวพริบ เรียนรู้เร็ว แต่บางคนอาจเรียนรู้และเข้าใจอะไรได้ช้า
4. ความแตกต่างด้านความต้องการ ทั้งในด้านปริมาณ ระดับ ความสามารถในการได้รับการตอบสนองความต้องการเนื่องจากแต่ละคนต่างมีความต้องการของตนเองที่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละคนรวมถึงขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของคนแต่ละคนด้วย
5. ความแตกต่างด้านประสิทธิภาพในการทำงาน เนื่องจากแต่ละคนมีสมรรถนะ ความถนัด ทักษะ ความรัก ความชอบ ความพอใจความพร้อมของร่างกายแตกต่างกันทำให้ระดับความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จย่อมไม่เท่ากัน
6. ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพ แต่ละคนล้วนมีบุคลิกภาพเป็นของตนเองที่ไม่เหมือนใคร บุคลิกภาพรวมถึงการพูด การเดิน การนั่ง การนอน การกิน การมีมนุษยสัมพันธ์ตลอดจนการแสดงพฤติกรรมอื่น ๆ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ประสบการณ์
7. ความแตกต่างด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม แต่ละคนย่อมมีสถานภาพและบทบาทแตกต่างกัน สถานภาพและบทบาทเปรียบเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน สถานภาพคือตำแหน่งหรือหน้าที่ของการเป็นสมาชิกในสังคม ส่วนบทบาทคือภาคแสดงของตำแหน่งที่สมาชิกในแต่ละสังคมเป็น คนแต่ละคนย่อมมีสถานภาพ 2 อย่างคือสถานภาพติดตัวมาแต่กำเนิด ขึ้นอยู่กับว่าเกิดมาในครอบครัวหรือชนชั้นทางสังคมอย่างไรและสถานภาพที่ได้มาภายหลัง อันนี้ได้มาจากความสามารถทั้งในเรื่องการศึกษา การทำมาหากิน อาชีพหรือเศรษฐกิจ

จากความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นเรื่องปกติ ธรรมชาติในสังคมมนุษย์ ดังนั้นความแตกต่างระหว่างคนปกติและคนพิการจึงไม่ควรนำมาเป็นเงื่อนไขในการกีดกันหรือยกเว้นการกระทำใด ๆ ที่บุคคลทุกคนในสังคมควรได้รับหรือพึงมีพึงได้ อย่างไรก็ตามหากไม่นับความแตกต่างทางร่างกาย อารมณ์ เซาว์ปัญญา ความรู้สึก ความต้องการ ประสิทธิภาพในการทำงาน หรือบุคลิกภาพของบุคคลระหว่างคนปกติและคนพิการทั้ง 6 ประการและหยิบยกเรื่องความแตกต่างด้านสถานภาพและบทบาทในสังคมระหว่างบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนปกติกับคนพิการในสังคมไทย จะพบว่าสถานภาพและบทบาทของผู้พิการสังคมไทยของผู้พิการค่อนข้างต่ำกว่าคนปกติสังเกตได้จากการแสดงออกของผู้คนในสังคมที่มีต่อคนพิการ ซึ่งมักจะเห็นในรูปของการแสดงความเมตตาสงสาร เห็นใจหรือไม่ก็รังเกียจ เียดฉันท รวมถึงรู้สึกถึงการเป็นภาระที่ต้องช่วยเหลือดูแล สิ่งเหล่านี้สะท้อนความเชื่อเรื่องบุญกรรมหรือการสะสมบุญบาปตามแบบฉบับสังคมไทย รวมทั้งสำนึกแบบผู้ใหญ่-ผู้น้อยที่ผู้ใหญ่ต้องคอยอุปถัมภ์ดูแล ผู้น้อยต้องรอคอยความช่วยเหลือ ยอมรับชะตากรรม ส่งผลให้ผู้พิการจำต้องยอมรับสถานภาพและบทบาทที่ต่ำกว่าคนปกติทั่วไปด้วยความคิดความเชื่อในสังคมไทยแบบนี้เองที่ผู้วิจัยมองว่าเป็นปมของสังคมไทยที่ทำให้ผู้พิการไม่ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมเช่นคนปกติทั่วไปเสียที การเรียกร้องสิทธิผู้พิการต่าง ๆ ในสังคมไทยจึงยังคงขับเคลื่อนได้อย่างเชื่องช้าคำถามคือจะต้องทำอย่างไรกับความเชื่อในลักษณะนี้ สังคมไทยสามารถปรับเปลี่ยนความเชื่อนี้ให้นำไปสู่ประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมของผู้คนในสังคมได้หรือไม่เพียงใด

แนวคิดความต้องการของมนุษย์

นอกเหนือจากแนวคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวแล้ว ยังมีแนวคิดที่น่าสนใจนำมาเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคลอีกหลายแนวคิด เช่นแนวคิดของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ซึ่งนำมาอธิบายสรุปได้ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่าธรรมชาติของบุคคลนั้น บุคคลรักตนเองมากกว่าสังคม จึงยึดตัวเองเป็นสำคัญ แรงผลักดันทางสังคมทำให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความเห็นแก่ตัว เป็นต้นและพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในวัยผู้ใหญ่เป็นผลมาจากประสบการณ์ในวัยเด็กที่ไม่มีความสุข ซึ่งฟรอยด์ ได้จำแนกองค์ประกอบลักษณะของบุคคลเป็น 3 ส่วนคือ (สายหยุด ในสำราญ และสุภาพร พิศาลบุตร, 2549, หน้า 27-29 อ้างถึงใน สนธยา พลศรี, 2556, หน้า 67-68)

1. ความต้องการและแนวโน้มที่จะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการและความพอใจ (Id) เป็นจิตไร้สำนึกรวมทั้งสัญชาตญาณของบุคคลที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดเป็นลักษณะที่แท้จริงของจิตใจที่ผลักดันให้บุคคลกระทำการสิ่งต่าง ๆ

2. แบบแผนพฤติกรรมที่ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น (Ego) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงโดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและความจริงจากประสบการณ์ของตนเอง

3. การควบคุมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคล (Super-ego) เป็นผลจากความรู้ความเข้าใจ และความสนใจในสังคม สิ่งแวดล้อม ศีลธรรมของบุคคลเพื่อให้สังคมยอมรับ

ฟรอยด์อธิบายว่า หากองค์ประกอบทั้งสามส่วนทำงานผสมผสานกลมกลืนกันดีบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดแต่หากมีความขัดแย้ง การผสมผสานไม่ลงรอยจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดเพราะต้องควบคุมตัวเองโดยการอดกลั้น ซึ่งหากกลั้นไม่อยู่บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่เบี่ยงเบนไปจากสังคม

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2546, หน้า 141-14; สมพร สุทัศน์ย์, ม.ร.ว., 2548, หน้า 49-56 อ้างถึงใน สนธยา พลศรี, 2556, หน้า 69-70) เชื่อว่าธรรมชาติของบุคคลมีความต้องการเป็นแรงจูงใจสำคัญในการแสดงพฤติกรรมและความต้องการนี้จะมีเป็นลำดับขั้น (Hierarchy of needs) จากต่ำไปสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำกว่าได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงจะเป็นแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมต่อไป โดยความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่แรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมอีก ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของบุคคลมี 5 ระดับคือ

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของชีวิตเช่น ปัสสาวะ 4 การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัยในชีวิต (Safety needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล รวมถึงความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว อาชีพ การมีหลักประกันที่มั่นคง เป็นต้น

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and belonging needs) เป็นความต้องการของบุคคลในเรื่องความรัก ความอบอุ่น การมีเพื่อน การได้รับการยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นต้น

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความภาคภูมิใจ (Esteem needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องสรรเสริญมีชื่อเสียง การเคารพนับถือและชื่นชมจากผู้อื่นจะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองและรู้สึกว่าคุณค่าของตนเอง เป็นต้น

5. ความต้องการสมหวังในชีวิต (Self actualization needs) เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จหรือสมหวังในชีวิต ซึ่งเป็นความต้องการในระดับสูงสุดของบุคคล แต่เชื่อว่าทุกคนจะบรรลุความต้องการในระดับนี้

ระดับความต้องการทั้ง 5 ประการดังกล่าว บุคคลมีความต้องการได้รับการตอบสนองเรียงตามลำดับ โดยเรียงจากลำดับแรกก่อนจากนั้นจึงไปยังลำดับถัดไปจนกระทั่งถึงลำดับสุดท้าย

จากแนวคิดความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดความต้องการตามธรรมชาติของบุคคล และลำดับความต้องการของบุคคลดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้มีเหมือนกันทั้งคนปกติ และคนพิการ การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์จำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เพื่อจะได้นำไปสู่การ ออกแบบแนวทางการพัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องเหมาะสมตรงตามความต้องการของบุคคลเหล่านั้น ๆ จริง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้พิการ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาศักยภาพผู้พิการนั้นมีประโยชน์ไม่เพียงแต่ผู้พิการเท่านั้นหาก หมายรวมถึงสังคมโดยรอบที่จะได้รับประโยชน์เหล่านี้ด้วย ดังนั้นการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามา ร่วมกันพัฒนาศักยภาพผู้พิการย่อมหมายถึงประโยชน์ที่สังคมโดยรวมจะได้รับเพิ่มมากขึ้น ยิ่งภาค ธุรกิจซึ่งมีศักยภาพสูงไม่ว่าจะเป็นบุคลากร เทคโนโลยี การจัดการ และทุน เข้ามาร่วมแรงร่วมในด้วย แล้ว การขับเคลื่อนย่อมมีพลังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนเพิ่มคุณค่าใน การดำรงอยู่ของผู้พิการในสังคมให้มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2550, หน้า 136-138) ได้ทำการศึกษาและกล่าวถึงการศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยไว้ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

Swierczek (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยใน กิจกรรม 7 แห่งด้านธุรกิจปิโตรเคมี พลังงาน ก่อสร้าง และการเงิน โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารและ พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมยังอยู่ในระดับเริ่มต้นโดยมีผู้บริหารไทยเพียงครึ่งเดียวที่สามารถให้ คำนิยามความรับผิดชอบต่อสังคมได้แต่ไม่มีใครให้คำนิยามได้ถูกต้อง

Wedel (2007) กล่าวว่าพัฒนาการเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของไทยเป็นเรื่องความ เชื่อดั้งเดิมของศาสนาพุทธและอิสลาม รวมทั้งวัฒนธรรมไทย อย่างไรก็ตามเรื่องความรับผิดชอบต่อ สังคมได้เข้ามาในประเทศไทยเนื่องจากบริษัทข้ามชาติได้นำเรื่องนี้มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการทำธุรกิจ ต่อมาประเทศไทยและต่างชาติจึงได้มีความร่วมมือกันในการพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การจัดตั้งการรวมตัวทางธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือการจัดตั้งเครือข่ายการลงทุนทางสังคม ปัจจุบันความรับผิดชอบต่อสังคมได้แพร่ขยายมากขึ้น และมีการพัฒนาเรื่องมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมคือ ISO 26000 โดยกระทรวงแรงงาน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกาศให้รางวัล CSR หลังจากนั้นได้จัดตั้งเป็นสถาบัน CSR ขณะที่กระทรวงสวัสดิการและแรงงานได้ตั้งศูนย์เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคม และจากการศึกษาของ Wedel พบว่าบริษัทไทยนิยมทำความรับผิดชอบต่อ สังคมโดยมุ่งเน้นภายในบริษัท ได้แก่ ธรรมชาติ การปฏิบัติอย่างเป็นธรรม การปฏิบัติต่อพนักงาน

ความปลอดภัยและคุณภาพผลิตภัณฑ์มากกว่าผลที่เกิดกับภายนอก เช่น ความผูกพันกับชุมชน สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน

Wotrlich and Sastararuji (2007) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทก่อสร้างขนาดใหญ่ในสวีเดน ไทยและบราซิลเนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีทุนมวบรวมมากถึงหนึ่งในสามของโลก พบว่า บริษัทสวีเดน มุ่งเน้นประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและผลกระทบจากโซ่มูลค่า และแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ขณะที่บริษัทไทยใช้การกำกับกิจการ (Corporate governance) โดยเป็นการทำให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ส่วนบริษัทบราซิลมุ่งเน้นประเด็นด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับพนักงานและชุมชน

Gordon (2006) ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท Merck ในประเทศไทยโดยใช้การวิจัยคุณภาพ พบว่าพัฒนาการของความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทใกล้เคียงกับตัวแบบ 5 ขั้นตอนของ Zadek คือ 1. การทำตามกฎและมาตรฐานที่กำหนดไว้ 2. ความรับผิดชอบต่อพนักงานและสังคมไทย โดยมีค่านิยมหลักคือเป็นบริษัทที่ดูแลเอาใจใส่ 3. การนำความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้อย่างมีกลยุทธ์ โดยการทำกิจกรรมทางสังคมใหม่ซึ่งเป็นช่วงว่างในอุตสาหกรรมและคำสำหรับสังคม นอกจากนี้ยังได้นำความรับผิดชอบต่อสังคมมารวมเป็นวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของกระบวนการหลักของบริษัทโดยการทำการริเริ่มโครงการริเริ่ม ร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยและเยอรมัน 4. มวลชนมีโอกาสนในการแบ่งปันการปฏิบัติที่ดีที่สุดโดยร่วมกับมหาวิทยาลัยไทยในการสร้างหลักสูตรการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมมือในกิจกรรมมากเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจและการอุทิศในการสนทนาเพื่อสร้างมาตรฐานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ปาริณา ประยุกต์วงศ์ (2554, หน้า 16) ได้กล่าวถึงรายงานการศึกษาวิจัยเรื่องอาสาสมัครพนักงานองค์กรธุรกิจในปี 2550 ที่ได้สำรวจบริษัทขนาดใหญ่ประมาณ 71 บริษัทในประเทศไทยแล้วเรียงประเด็น CSR 7 ประเด็น พบว่า สามประเด็นแรกที่บริษัทเข้าใจเป็นอันดับแรกคือ ประเด็นเรื่องธรรมาภิบาล การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมและการดูแลพนักงาน ส่วนสามอันดับสุดท้ายคือ กิจกรรมเพื่อสังคม สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน โดยบริษัทให้ความสำคัญกับเรื่องประเด็นผู้บริโภคเป็นลำดับกลาง นอกจากนี้ ปาริณายังได้กล่าวถึงการสำรวจของสมาคมจดทะเบียนไทยกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2550 โดยการส่งแบบสอบถามยังบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประมาณ 460 ชุด โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้งบประมาณและประเภทกิจกรรม CSR และพบว่า บริษัทในตลาดหลักทรัพย์เข้าใจว่า CSR คือ การบริจาคจากภาคธุรกิจให้กับองค์กรมูลนิธิด้านสังคม และที่น่าสนใจปาริณาอธิบายว่า การพัฒนาประเด็น CSR ในประเทศไทยช่วง 5 ปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เน้นไปที่กิจกรรมช่วยเหลือสังคม ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาชุมชน และการวางกลยุทธ์การให้ของภาคธุรกิจ โดยในปี 2552 เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ ประเด็น CSR อาจเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการตัดลดงบประมาณการทำ CSR ในการนี้ปาริณายังได้กล่าวถึงงานวิจัยของไกรสร

สุธาสนีและคุณสเวอร์เซ็ค เมื่อปี 2549 ที่วิพากษ์ว่ากลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่มีมุมมองว่าธุรกิจจะใช้กิจกรรม CSR ในการดำเนินธุรกิจเป็นการปิดบังปัญหาที่ซ่อนเร้นที่ภาคธุรกิจได้ก่อไว้ รวมทั้งธุรกิจไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีการบูรณาการ CSR ในการดำเนินธุรกิจทำให้เกิดคำถามเรื่องความไม่น่าไว้วางใจ ทำให้มองได้ว่าการทำCSRเป็นไปเพื่อการทำ PR ได้ หรือที่สุดแล้วบริษัททำ CSR เพียงเพราะเห็นประโยชน์ในระยะสั้นไม่ได้สนใจเรื่องความยั่งยืนจริง ๆ ดังนั้นจึงต้องผลักดันให้ธุรกิจหันมาทำความเข้าใจ CSR เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมจริง ๆ

ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

สุรพล กาญจนะจิตรา และคณะ (2556) การศึกษาโครงการการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยการศึกษาเชิงประยุกต์ ใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสารและการศึกษาภาคสนาม โดยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามและการศึกษาเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่มผู้แทนนายจ้าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนองค์กรคนพิการ ผู้แทนหน่วยราชการรับจังหวัด คนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการ คนพิการที่สามารถทำงานได้แต่ยังไม่ได้ทำงาน ผู้แลคนพิการกลุ่มเป้าหมาย 6 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ยังได้รับการปฏิบัติตามโดยมีผู้ปฏิบัติตามกฎหมายประมาณร้อยละ 30 ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน โดยรัฐวิสาหกิจภาคเอกชนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติตามกฎหมายเลือกใช้วิธีการจ่ายเงินชดเชยเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามมาตรา 34 เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดและมีค่าใช้จ่ายคงที่ รองลงมาได้แก่การจ้างงานคนพิการตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด และการให้สัมปทานหรือความช่วยเหลือใดๆ แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการได้รับการปฏิบัติตามน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้สิทธิด้านอาชีพและการมีงานทำของคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ของคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานระดับจังหวัดหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและสถานประกอบการมีเพียงผิวเผินไม่ทราบในรายละเอียดชัดเจน จากการศึกษายังพบว่า การเข้าถึงสิทธิด้านอาชีพและการมีงานทำของคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาในเรื่องการประสานงานระหว่างภาครัฐด้วยกันเองและการขาดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานทำให้ไม่มีความชัดเจนในการปฏิบัติตามนโยบายว่าหน่วยใดควรทำหน้าที่หลักอะไร ปัญหาของผู้ประกอบการภาคเอกชนที่ส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิคนพิการเพราะไม่เคยติดต่อกรมการจัดหางานหรือศูนย์จัดหางานคนพิการหรือบางส่วนที่เคยติดต่อแต่ไม่มีคนพิการมาสมัครงานก็ทำให้ไม่ทราบเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ ปัญหาในส่วนของคนพิการทั้งที่ได้ทำงานและไม่ได้ทำงานในสถานประกอบการพบว่าไม่เคยได้รับการบริหารจัดการงานและบรรจุงานที่เหมาะสมจากกรมจัดทา

งาน และกลุ่มคนพิการส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ทำงานในสถานประกอบการไม่เคยใช้บริการกู้เงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพคนพิการจึงทำให้คนพิการดำรงชีวิตด้วยความยากลำบากมากขึ้น ถึงแม้ว่าหน่วยงานของรัฐได้จัดให้มีบริการตามสิทธิด้านอาชีพและการมีงานทำ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พิการต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามมาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 อีกหลายประการเช่น ด้านฐานข้อมูลคนพิการที่ยังไม่มีความชัดเจนและครบถ้วน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางของคนพิการที่ขาดแคลน และไม่มีความพร้อมทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของคนพิการ โดยพบว่าสถานประกอบการไม่ได้เตรียมการเพื่อรองรับการเข้าทำงานของคนพิการทำให้คนพิการทำงานด้วยความยากลำบาก ด้านความพร้อมในการทำงานของคนพิการ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในการทำงานสถานประกอบการเนื่องจากผู้พิการไม่ได้รับการพัฒนา เช่น เรื่องการเดินทาง วุฒิการศึกษา การพัฒนาฝีมือ ตำแหน่งงานที่ไม่ตรงกับคุณสมบัติของคนพิการที่มีอยู่ เป็นต้น ปัญหาด้านการบูรณาการกันในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำของคนพิการ พบว่ามีปัญหาในการประสานงานระหว่างภาครัฐ การขาดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน เป็นต้น สำหรับข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ควรมีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดของกฎหมายในมาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 รวมทั้งการจัดช่องทางให้คนพิการได้รับข่าวสารจากภาครัฐทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเพื่อให้การรับรู้สิทธิและการเข้าถึงสิทธิของคนพิการมีมากขึ้น ควรมีการตั้งศูนย์บริการคนพิการระดับตำบล เพื่อให้บริการต่าง ๆ เช่น จัดหางาน การพัฒนาทักษะแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้มีการสำรวจข้อมูลคนพิการให้ชัดเจนโดยจำแนกลักษณะงานที่คนพิการแต่ละประเภทสามารถทำได้และต้องการมีงานทำในสถานประกอบการ รวมทั้งภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อคนพิการทั้งในเรื่องการศึกษาเพื่อเพิ่มวุฒิ เพิ่มทักษะในการออกสังคม ทักษะชีวิต เป็นต้น ส่วนสถานประกอบการ ภาคเอกชนควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ทางลาด ที่พัก ป้ายบอกทาง รายละเอียดตำแหน่งงานที่ว่างที่ตรงกับคุณสมบัติของคนพิการที่ต้องการเป็นต้น ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงที่เป็นผู้ออกพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงและกระทรวงแรงงานควรทำตัวเป็นตัวอย่างในการจ้างงานคนพิการและการมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายการจ้างงานคนพิการ ทั้งยังทำหน้าที่ในการประสานระหว่างหน่วยงานให้กับหน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน เป็นต้น

จิตรา ศิริสมบูรณ์ลาภ (2550, หน้า 1-3) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ 2550 การศึกษาใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการซึ่งเป็นองค์กรภาคธุรกิจดีเด่นที่สนับสนุนการจ้างงานคนพิการ ประจำปี พ.ศ. 2556 ที่ได้รับรางวัลเนื่องในงานวันคนพิการสากลปี พ.ศ. 2556 ผลการการศึกษาพบว่า

1. การให้โอกาสและสิทธิการเข้าถึงการจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยสถานประกอบการเอกชนจ้างงานคนพิการตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นการแสดงถึงการให้โอกาสแก่คนพิการได้รับการจ้างงาน ดังเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะคุ้มครอง และส่งเสริมโอกาสสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงการจ้างงาน โดยมีสถานประกอบการทั่วประเทศที่ปฏิบัติตามมาตรา 33 ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามมาตรา 33 อย่างเดียว หรือเลือกปฏิบัติควบคู่ไปกับมาตราอื่น ได้แก่ มาตรา 33, 34 มาตรา 33, 35 และมาตรา 33, 34 และ 35 เฉลี่ย 3 ปีระหว่าง พ.ศ. 2554 – 2556 เท่ากับร้อยละ 40.38 ของสถานประกอบการทั้งหมดที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ขณะที่สถานประกอบการเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ 36.69 เท่านั้น หากพิจารณาแนวโน้มการปฏิบัติของสถานประกอบการในแต่ละปีกล่าวได้ว่า สถานประกอบการเอกชนทั่วประเทศและในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มการปฏิบัติตามมาตรา 33 สูงขึ้นไม่มาก โดยที่สถานประกอบการในกรุงเทพมหานครมีการจ้างงานคนพิการในปี พ.ศ. 2555 ลดลงจากปี พ.ศ. 2554 เล็กน้อย (ร้อยละ 3.9) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปีพ.ศ. 2554 เกิดภัยภิวัตน์น้ำท่วมใหญ่ที่น่าจะเป็นสาเหตุที่เป็นผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการ และการจ้างงานคนพิการ สำหรับการปฏิบัติตามมาตรา 35 มีเพียงจำนวนน้อยมาก ไม่ถึงร้อยละ 1 แต่มีการเลือกปฏิบัติตามมาตรา 34 ส่งเงินเข้ากองทุนฯ เป็นจำนวนมาก เฉลี่ย 3 ปีคิดเป็นร้อยละ 37.27 ของสถานประกอบการทั่วประเทศ

2. เจตคติของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 กล่าวได้ว่า สถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมีเจตคติเชิงลบต่อคนพิการหรือความพิการหรือการจ้างงานคนพิการ โดยให้เหตุผลในการไม่จ้างงานคนพิการและแสดงเจตจำนงค์ที่ชัดเจนที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการต้องส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือการปฏิบัติตามกฎหมายในมาตราใด ๆ ก็ตาม ได้แก่ (1) มีการประกาศรับสมัครคนพิการเข้าทำงานแล้ว แต่ไม่มีคนพิการมาสมัครงาน (2) คนพิการไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามลักษณะงานและไม่มีตำแหน่งงานที่เหมาะสมกับคนพิการ (3) ไม่ทราบรายละเอียดการปฏิบัติตามกฎหมาย ช่องทาง/ แหล่งการขอรับสมัครคนพิการ (4) ไม่มีรายชื่อคนพิการที่พร้อมทำงานในสถานประกอบการ (5) ไม่ทราบว่ามีความหมายเรื่องการจ้างงานคนพิการ และ (6) คนพิการเป็นภาระ

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) จากการศึกษาทราบว่าสถานประกอบการเอกชนที่จ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) โดยเป็นบริษัทที่มีขนาด

ใหญ่ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องนี้ และเน้นกิจกรรมที่นำสู่การให้โอกาสคนพิการได้รับการจ้างงานในระบบ เช่นโครงการการให้ทุนการศึกษา การฝึกอาชีพคนพิการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา คือ การจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 ในมาตรา 33 โดยที่ขณะนี้สถานประกอบการต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ให้รับคนพิการเข้าทำงาน 1 คน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการสร้างโอกาสให้คนพิการที่มีศักยภาพและต้องการประกอบอาชีพ ได้มีงานทำอย่างเสมอภาคกับบุคคลอื่นในสังคม ประการสำคัญการมีงานทำในสถานประกอบการจะทำให้คนพิการเข้าถึงสิทธิด้านสวัสดิการแรงงานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นที่เป็นแรงงาน โดยได้รับสิทธิในระบบประกันตนในระบบประกันสังคม สิทธิการพัฒนาศักยภาพและฝีมือแรงงาน และสิทธิเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับสหภาพแรงงาน เป็นต้น แต่ผลการศึกษาพบว่า คนพิการได้รับการจ้างงานในสถานประกอบการระหว่างปี พ.ศ.2554 -2556 ตามมาตรา 33 เฉลี่ยเพียงร้อยละ 30.68 เมื่อศึกษาวิเคราะห์ลึกลงไปโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์สถานประกอบการที่จ้างงานคนพิการตามสัดส่วนที่กำหนดแบบสมบูรณ์ครบถ้วน พบว่า บริษัทหรือสถานประกอบการนั้นๆ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายในลักษณะของการดำเนินกิจการด้วยหลักการบรรษัทภิบาล (CG) ด้วยเงื่อนไขของความถูกต้อง โปร่งใส การมีจริยธรรมที่ดีโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียในกิจการควรได้รับการดูแลจากบริษัทตามสิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และยึดหลักการทำงานโดยหลักการความรับผิดชอบต่อองค์กรธุรกิจต่อสังคม หรือ CSR อีกทั้งการดำเนินการของบริษัทด้วยเจตคติที่ดีต่อคนพิการ การให้โอกาส และยอมรับศักยภาพความสามารถของคนพิการที่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นในสังคม ดังนั้น ในการส่งเสริมและพัฒนาการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า 1) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติและกรมการจัดหางานควรจัดให้มีแผนกลยุทธ์การส่งเสริมจ้างงานคนพิการ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผู้ประกอบการ และคนพิการเพื่อให้มีแนวทางในการขับเคลื่อนการจ้างงานคนพิการอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน 2) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติและกรมการจัดหางานควรพัฒนาระบบข้อมูลสถานประกอบการที่จ้างงานสมบูรณ์ตามมาตรา 33 โดยจำแนกประเภทสถานประกอบการออกในแต่ละประเภทธุรกิจ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ดูแนวโน้มว่าสถานประกอบการในแต่ละประเภทอยู่ในกลุ่มดำเนินการจ้างงานครบถ้วน เพื่อส่งเสริมการดำเนินการให้สถานประกอบการที่จำแนกประเภทและมีการจ้างงานคนพิการสมบูรณ์เข้าสู่ระบบการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณ พัฒนาเป็นต้นแบบการจ้างงานคนพิการในแต่ละประเภทของสถานประกอบการ จัดทำมาตรฐานประเภทงานที่เหมาะสมในแต่ละสถานประกอบการร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อเป็นแนวทางจัดหางานและทำงานของคนพิการในสถานประกอบการต่าง ๆ และกำหนดรูปแบบหลักสูตรการอบรมเตรียมความพร้อมคนพิการเข้าสู่การทำงานในแต่ละสถาน

ประกอบการ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่สถานประกอบการว่าคนพิการมีความพร้อมที่จะทำงาน 3) สำหรับสถานประกอบการที่ไม่จ้างงานคนพิการและเลือกส่งเงินเข้ากองทุนฯ ตามมาตรา 34 โดยจำนวนเงินที่ส่งเข้ากองทุนฯ เป็นจำนวนมาก ถึงปีละ 200 - 1,000 ล้านบาท จำเป็นต้องมีการจัดสรรการบริหารกองทุนฯอย่างเป็นธรรม เพื่อนำมาส่งเสริมโครงการ กิจกรรม ให้องค์กรด้านคนพิการ หรือสถานประกอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ 4) การจ้างงานคนพิการในระดับนโยบาย โดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ร่วมมือกับองค์กรหลักด้านธุรกิจได้แก่สภาอุตสาหกรรมสภาหอการค้าไทย ในการรณรงค์ส่งเสริมให้สถานประกอบการที่ดำเนินการตามหลักการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจต่อสังคม หรือ Corporate Social Responsibility (CSR) ดำเนินการจ้างคนพิการตามกฎหมายเพื่อเพิ่มจำนวนสถานประกอบการในกลุ่มที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะมาตรา 33 ให้มากขึ้น หรือปฏิบัติตามตรา 35 หากจำเป็นต้องเลือกปฏิบัติ 5) ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์สร้างเสริมกิจการภาคสังคมเพื่อคนพิการ พ.ศ. 2555 - 2559 ที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เห็นชอบ โดยพิจารณาร่วมมือกับหน่วยงานสำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) สำนักงานรัฐมนตรีให้มีการริเริ่มการจ้างงานคนพิการในธุรกิจเพื่อสังคม(Social Enterprise) 6) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติอาจร่วมมือกับหน่วยงานอาชีวศึกษา ฝึกอบรมเพื่อสังคมเพื่อคนพิการ (THAI SEED) ในการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งแก่คนพิการ ที่ทำงานในสถานประกอบการทั้งให้เข้าถึงการมีงานทำ และการมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในการทำงาน รวมทั้งโอกาสได้รับคำปรึกษาแนะนำที่เสริมสร้างสุขภาวะในการทำงานของคนพิการ 7) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติร่วมมือกับกรมการจัดหางานในการจัดการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อให้สังคมและสถานประกอบการมีเจตคติที่ดีในศักยภาพคนพิการที่สามารถทำงานร่วมกับบุคคลทั่วไปในสถานประกอบการได้และ 8) ร่วมมือกับสถาบันศึกษาจัดทำการศึกษาวิจัยในประเด็นการส่งเสริมจ้างงานคนพิการในหลายมิติเพื่อพัฒนาเป็นกลไกผลักดันให้คนพิการที่ต้องการและมีความสามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการได้รับการจ้างงาน

พิชญา ไชยแก้วทนราย ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการจ้างงานคนพิการในตลาดแรงงานเปิดพบว่า รัฐยังขาดระบบในการดูแลเรื่องการทำงานคนพิการ โดยระบบการฟื้นฟูสมรรถนะด้านอาชีพยังไม่ครบวงจรและขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการบางกลุ่ม เช่น คนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางจิตหรือพฤติกรรมและออทิสติกที่ไม่มีหน่วยงานภาครัฐใดเข้ามาดูแลให้บริการ หน่วยงานภาครัฐยังมีความสับสนในบทบาทของแต่ละหน่วยงาน ระบบฐานข้อมูลเรื่องการทำงานคนพิการยังไม่เป็นระบบเดียวกันและขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีการนำแนวคิดเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อลดอุปสรรคของคนพิการในการทำงานมาใช้ในระบบ นอกจาก

ปัญหาอุปสรรคในเชิงกายภาพแล้ว อุปสรรคอันเกิดจากเจตคติของสังคมและคนพิการเองยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีงานทำของคนพิการ ข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้คือ ให้องค์กรภาครัฐ คือ กระทรวงแรงงานพัฒนาระบบและกลไกเพื่อสนับสนุนการทำงานคนพิการโดยต้องร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ภาคเอกชนและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (พิมพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 7)

อรวรรณ สิริวัฒน์ธนกุล ได้ทำการศึกษาเรื่องโอกาสในการทำงานของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้แบบสอบถามพบว่า การเข้าถึงโอกาสในการทำงานของคนพิการอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยด้านตัวคนพิการและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ต่อโอกาสในการทำงาน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเรื่อง การสร้างกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งงาน อาชีพต่าง ๆ และการหากลยุทธ์ในการทำความเข้าใจกับนายจ้าง เพื่อตระหนักถึงความสามารถและเปิดโอกาสในการให้คนพิการเข้ามาทำงาน และปัจจัยสุดท้ายคือ ตัวคนพิการต้องขวนขวายพัฒนาทักษะทางอาชีพของตนเองเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงาน (พิมพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 8)

ขวัญชัย เกิดแดน และ นงนุช ปานทุบวร ได้ศึกษาการประเมินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลและตำบลใน 2 จังหวัด คือ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับองค์กรคนพิการและคนพิการ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญคือ ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเข้าใจเรื่องคนพิการ และสิทธิของคนพิการ ไม่ให้ความสำคัญเรื่องคนพิการ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีลักษณะเป็นการดำเนินงานเรื่องการบริการสาธารณะทั่วไปที่ใช้แนวคิดการสงเคราะห์มากกว่า การดำเนินงานเพื่อพัฒนาให้คนพิการและองค์กรคนพิการมีความเข้มแข็ง งานของทั้งสองยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งใน อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชลบุรีมีความเข้าใจว่า ภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะให้กับคนพิการเป็นภารกิจที่สามารถเลือกทำได้มากกว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ และข้อค้นพบร่วมกันของงานวิจัยทั้งสองเรื่องคือ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการดำเนินงานด้านคนพิการ เนื่องจากขาดความตระหนักถึงความสำคัญของคนพิการและการมีส่วนร่วมของคนพิการ (พิมพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 9)

ศิริรัตน์ ภูมิศิริ ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของคนพิการ 3 ประเภทคือ คนพิการทางกาย คนพิการทางการได้ยิน และคนพิการทางการมองเห็น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการทั้ง 3 ประเภทต้องการเหมือนกันคือ ความสะดวกเรื่องที่อยู่อาศัยและห้องสุขา คนพิการทางกายต้องการให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ประตูอัตโนมัติ ป้ายสัญลักษณ์บอกสถานที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจน ทางลาดที่ไม่ชันเกินไป รววจับ ส่วนคนพิการทางการเห็น

ต้องการให้มีพื้นที่ผิวต่างสัมผัส ลิฟท์ที่มีปุ่มกดที่เป็นอักษรเบลล์ และราวจับทางลาด (พิมพ์ ขจรธรรม, 2553, หน้า 16)

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2554) ได้จัดทำการค้นคว้าอิสระเรื่องผลสัมฤทธิ์การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลของรัฐ ศึกษาโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจำนวน 10 แห่ง โดยวิธีการสำรวจในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พอใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพอใจการให้บริการของโรงพยาบาลอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์การจัดการอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลของรัฐอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่าสถานะการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยยังคงจัดอยู่ในระยะเริ่มต้น กล่าวคือ ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมไทยทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคม กำลังเรียนรู้ ทำความเข้าใจและปรับใช้แนวคิดนี้ในฐานะเครื่องมือมาตรฐานในการจัดการสังคมให้มีคุณภาพและยั่งยืน เพื่อรับมือกับพลังทางสังคม อาทิ เทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนระเบียบ กฎ กติกาในสังคมโลกที่โยนโยให้สังคมและสิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเป็นอันตรายต่อมนุษย์อย่างมหาศาล เมื่อเปรียบเทียบประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ในสังคมโลกจะพบว่า ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมในสังคมไทยยังคงเน้นที่เรื่องการค้ากับกิจการและการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบอันเป็นพัฒนาการขึ้นต้นตามแนวคิดของ Zadek เป็นสำคัญ ทั้ง ๆ ที่หัวใจสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมคือการตระหนักถึงความยั่งยืนของสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เกิดมาจากหัวใจและสำนึกในเรื่องคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างเมตตาและเอื้ออาทร อย่างไรก็ตามจากการตื่นตัวของภาครัฐในสังคมไทยในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางที่ภาคธุรกิจริเริ่มไว้ ได้ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นรูปธรรม และเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรมากยิ่งขึ้นดังเช่นการปฏิบัติของภาคธุรกิจที่คำนึงถึงผู้ด้อยโอกาสดังเช่นคนพิการ แม้อาจมีการตีความว่าเป็นเพียงการปฏิบัติในระดับผิวเผิน คือการดำเนินการตามกฎหมาย เช่น การส่งเสริมอาชีพ การจ่ายเงินชดเชยเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเท่านั้น กระนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการบ่มเพาะความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่สมควรได้รับการให้กำลังใจและส่งเสริมให้ทำให้อย่างยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าสังคมไทยเองยังมีความรู้ความเข้าใจผู้พิการไม่ลึกซึ้งมากนัก อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคนพิการที่เชื่อมโยงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสังคมไทยยังคงมีน้อยมากและส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการส่งเสริมอาชีพและการจ้างงานเป็นหลักทั้ง ๆ ที่ยังมีอีกหลายประเด็นที่ผู้พิการต้องการให้ดำเนินการแต่สังคมไม่ทราบแน่ชัด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการศึกษาประเด็นผู้พิการและ

ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจให้ลึกซึ้งและจริงจัง เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์
ต่อทั้งผู้พิการและภาคธุรกิจในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยที่สอดคล้องกับสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับบทนี้จะกล่าวถึง วิธีการวิจัยอันประกอบด้วย วิธีการศึกษา ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง วิธีการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือในการยืนยันผลการศึกษาค้นคว้า โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ 2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ 3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ 4. เพื่อพัฒนาข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยทั้งการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้มากที่สุด กล่าวคือ

1. การวิจัยจากเอกสาร (Documentary research) เป็นการเก็บรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ทั้งจากหนังสือ ตำรา วารสาร อินเทอร์เน็ต รวมทั้งงานวิจัยที่มีผู้รวบรวมได้เพื่อนำมาประมวล สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ กรอบแนวคิดและแนวทางในการอภิปรายและประเมินผลการศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จุดหมายสำคัญในการนำวิธีการนี้มาใช้ในการวิจัยเพื่อตอบโจทย์วิจัยประการที่ 1 และ 2 กล่าวคือเพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา อุปสรรค ความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ โลกทัศน์ ประสบการณ์ และความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการที่แท้จริงว่าคืออะไรและอย่างไร รวมทั้งเพื่อทบทวนและทำความเข้าใจถึงศักยภาพหรือความสามารถของผู้พิการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของผู้พิการว่าแท้จริงแล้วผู้พิการประเมินหรือมองว่าตนเองมีศักยภาพในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด โดยมีวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

2.1 การสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informally conversational interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีคำถามล่วงหน้าเป็นคำถามปลายเปิดที่สามารถปรับได้ตามลักษณะธรรมชาติของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจกับผู้ให้สัมภาษณ์และทำความเข้าใจภาพรวมของผู้พิการ

2.2 การสัมภาษณ์แบบมาตรฐานปลายเปิด (Standardized หรือ Open-ended interview) ซึ่งเป็นการสร้างคำถามปลายเปิดที่เหมือนกันหมดเพื่อถามผู้พิการ โดยปล่อยให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบไม่ใช่เพียงการตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ หรือเห็นด้วยไม่เห็นด้วยเท่านั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้อย่างรวดเร็วและเป็นระบบ ชัดเจน

2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เจาะจงสัมภาษณ์ผู้พิการที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับผู้พิการอย่างน้อย 10 ปีจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่สามารถสะท้อนถึง ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการและสิ่งที่ภาคธุรกิจสามารถหรือควรหันมาให้ความสนใจให้ผู้พิการหาความต้องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืนและช่วยแก้ปัญหาสังคมหรือปัญหาของผู้พิการได้อย่างตรงจุด

2.4 การอภิปรายกลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการร่วมสนทนาและอภิปรายร่วมกันในประเด็นเรื่อง ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการและสิ่งที่ภาคธุรกิจสามารถหรือควรหันมาให้ความสนใจให้ผู้พิการหาความต้องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืนและช่วยแก้ปัญหาสังคมหรือปัญหาของผู้พิการในเรื่องอะไรและอย่างไรได้อย่างสอดคล้องและตรงกับความต้องการของคู่สัมพันธ์ โดยมีขั้นตอนในการสนทนากลุ่มหรืออภิปรายกลุ่มซึ่งผู้วิจัยประยุกต์ใช้วิธีการตามแนวทางของ นงนภัส คู่วัฒนุ เทียงกุล (2551, หน้า 91-156) ดังนี้

2.4.1 การเตรียมการประชุม เช่น วัตถุประสงค์ พัฒนาคำถาม วางแผนการประชุม เตรียมเชิญสมาชิกที่มีศักยภาพ โทรศัพท์นัดหมายก่อนประชุม 3 วัน

2.4.2 การวางแผนการประชุม เช่น จัดเวลา เตรียมอาหารว่าง เตรียมห้องประชุมที่เหมาะสม วางกฎกติกาการประชุมเตรียมการเรื่องผู้ดำเนินการประชุม(Moderator) ผู้จดบันทึกหรือผู้อำนวยความสะดวก (Note Taker หรือ Facilitator) รวมถึงวางกรอบแนวทางในการอภิปราย กล่าวคือ มีการละลายพฤติกรรมเพื่อเปิดการประชุม การนำสู่คำถามการวิจัยแต่ละคำถาม กำหนดไว้ประมาณ 6 คำถาม และการปิดการประชุม การเขียนรายงานการประชุม การวิเคราะห์ข้อมูล วางแนวทางเกี่ยวกับอำนวยความสะดวกระหว่างการประชุม เช่น การแนะนำผู้ดำเนินการประชุม การอธิบายวิธีการประชุม สรุปการประชุมอย่างรวบรัด ให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมทุกคน

2.4.3 คัดเลือกสมาชิกโดยวิธีการที่ คอร์เกอร์ (Krueger, 1994 อ้างถึงใน นงนภัส คู่วัฒนุ เทียงกุล, 2551, หน้า122) กล่าวถึง คือ Piglet Bag Technique ซึ่งเป็นการขอให้ผู้พิการหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับผู้พิการแนะนำผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับผู้พิการและการดำเนินงานของผู้พิการที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจรวมทั้งภาครัฐ หรือประชาสังคม ที่สามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจดังกล่าวได้ มาร่วมกลุ่มอภิปรายโดยคัดเลือกจำนวน 6-8 คน กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 1-1.5 ชั่วโมง

2.4.4 ตรวจสอบอุปกรณ์ ถ้อยคำ วิธีการดำเนินการสัมภาษณ์ การจดบันทึก การสรุปอย่างระมัดระวัง

3. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่ในจังหวัดชลบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าใจการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจและความสนใจของภาคธุรกิจต่อประเด็นผู้พิการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากภาคธุรกิจมาเชื่อมโยงกับข้อมูลจากในส่วนของผู้พิการเพื่อวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องและความเป็นไปได้ในการตอบสนองความต้องการของกันและกัน อันจะส่งผลให้ภาคธุรกิจสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ตรงกันกับความต้องการของผู้พิการและผู้พิการสามารถพัฒนา

ศักยภาพได้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ รวมทั้งเพื่อให้ภาคธุรกิจเห็นช่องทางในการสร้างสรรค์หรือต่อยอดการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุปในการวิจัยเชิงสำรวจ เป้าหมายหลักของผู้วิจัยคือต้องการตอบวัตถุประสงค์หรือโจทย์วิจัยประการที่ 3 คือเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ

ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ผู้พิการทางสายตาและทางร่างกาย และผู้ประกอบการภาคธุรกิจ โดยมีรายละเอียดจำแนกตามวิธีการเก็บข้อมูลแต่ละประเภทดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คัดเลือกจากผู้พิการ (Key informant) ทางสายตาและทางร่างกาย ที่มีความเชี่ยวชาญและทำงานกับผู้พิการมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 ท่าน วิธีการได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เริ่มจากการคัดเลือกผู้พิการทางสายตาที่ทำงานกับผู้พิการทางสายตาไม่ต่ำกว่า 10 ปีจำนวน 1 ท่านที่ยินดีและเต็มใจให้ข้อมูล หลังจากนั้นท่านได้ให้แนะนำบุคคลที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผู้พิการทางร่างกายท่านอื่น ๆ ต่อไป (Snow Ball) อีก 1 ท่านและท่านนี้ได้แนะนำให้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอีก 1 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสามารถนำมาสรุปได้ ซึ่งรายละเอียดผู้พิการที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้

- 1.1 ครูจากโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา 1 ท่าน
- 1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยา 1 ท่าน
- 1.3 ผู้จัดการศูนย์จัดหางานคนพิการพระมหาไถ่ 1 ท่าน

2.การอภิปรายกลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้พิการ โดยวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 2 กลุ่ม คือผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางร่างกาย แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วย กลุ่มครูกับกลุ่มนักเรียน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้คือ 1.กลุ่มครูคัดเลือกจากครูที่เป็นผู้พิการทางสายตาหรือพิการทางร่างกายหรือไม่พิการแต่ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนหรือทำงานกับผู้พิการมาอย่างน้อย 1 ปี และมีความยินดีเต็มใจในการให้ข้อมูล 2.กลุ่มนักเรียนคัดเลือกจากนักเรียนที่เป็นผู้พิการทางสายตาหรือพิการทางร่างกายที่มีความยินดีเต็มใจในการให้ข้อมูล สำหรับรายละเอียดของแต่ละกลุ่มจำแนกได้ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้พิการทางสายตา แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

2.1.1 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตาจากโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา อายุระหว่าง 18-22 ปี จำนวน 6 คน

2.1.2 กลุ่มครูและผู้ช่วยสอนผู้พิการทางสายตาจากโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาอายุระหว่าง 28-50 ปี จำนวน 5 คน

2.2 กลุ่มผู้พิการทางร่างกาย แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

2.2.1 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยาอายุระหว่าง 18-36 ปี จำนวน 7 คน

2.2.2 กลุ่มอาจารย์ผู้สอนผู้พิการทางร่างกายจากโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยา อายุระหว่าง 24-42 ปี จำนวน 4 คน

3. การใช้แบบสอบถามสำรวจผู้ประกอบการภาคธุรกิจที่คัดเลือกจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือบริษัทประเภทธุรกิจอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 457 บริษัท (ข้อมูลรายชื่อลูกค้า นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร, 2557) จากการใช้วิธีการเทียบตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน อีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) ที่ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งเหมาะสมสำหรับคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปดังเช่นประชากรผู้ประกอบการภาคธุรกิจในการวิจัยนี้ จึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 211 บริษัท

เครื่องมือและการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการอภิปรายกลุ่มกับแบบสอบถาม

สำหรับข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับการการอภิปรายหรือการสนทนากลุ่ม จะใช้วิธีการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของคำถามโดยขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเช่นเดียวกับแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจข้างต้นและนำคำตอบที่ได้จากการอภิปรายหรือการสนทนากลุ่มมาใช้วิธีการดังนี้

1. จัดทำรหัสเพื่อจัดหมวดหมู่ หากความคิดที่ซ้ำกัน หัวข้อ และความหมายของข้อมูล เพื่อนำผลมาสรุป/เสนอแนะ

2. ตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation data) ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ และบุคคล โดยศึกษาจากบุคคลที่เป็นคนละกลุ่ม คือ คนพิการ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้พิการ และผู้ดูแลผู้พิการ

ส่วนแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Close ended question) โดยสร้างจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ เช่น ประเภทของกิจการ ขนาดของธุรกิจ การจดทะเบียน สัญชาติรายได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านต่าง ๆ 7 ด้าน คือ ด้านธรรมาภิบาล ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม ด้านผู้บริโภคและการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิต ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความรักและการเป็นเจ้าของ ด้านการได้รับสรรเสริญ/ มีชื่อเสียงของผู้พิการ เป็นต้น

แบบสอบถามส่วนที่ 1 นำมาแจกแจงเพื่อหาความถี่ของคำตอบแล้ววิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงอัตราส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ

3 ในคำถามที่วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจและความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ผู้วิจัยได้ให้คะแนนการวัดคำตอบลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่าคะแนน (Rating scale)

แบบสอบถามก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบและนำมาคำนวณหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้วิธี IOC (Index of Item Objective congruence) คือ ค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) โดยมีเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

เกณฑ์

- ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
 - ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้
2. ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อคำถามและความบกพร่องและแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในแบบสอบถามเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

วิธีการรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

- รวบรวมข้อมูลจากวิธีการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งเป็นวิธีเก็บข้อมูลโดยการสังเกตโดยตรงจากปฏิกิริยา ท่าทางหรือเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่งและจดบันทึกไว้โดยไม่มีการสัมภาษณ์
- รวบรวมข้อมูลจากวิธีการสัมภาษณ์และการอภิปรายจากผู้ให้คำตอบโดยตรง (Personal interview หรือ Face to face interview) เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไปสัมภาษณ์ผู้ให้คำตอบและบันทึกคำตอบลงในแบบสอบถาม
- รวบรวมข้อมูลจากวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก การอภิปรายกลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม โดยนำข้อมูลมาจัดทำรหัสเพื่อจัดหมวดหมู่ หาความคิดที่ซ้ำกัน หัวข้อ และความหมายของข้อมูล เพื่อนำผลมาสรุป/ เสนอแนะ
- วิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบ เปลี่ยนจากความตั้งใจเดิมที่จะใช้วิธีทางไปรษณีย์ เนื่องจากเกรงว่าวิธีการส่งทางไปรษณีย์จะทำให้แบบสอบถามที่ได้รับคืนไม่ถึงตามจำนวนขนาดตัวอย่างที่ต้องการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความช่วยเหลือจากตำรวจชุมชนผู้ซึ่งมีความคุ้นเคยและได้รับ

ความไว้วางใจจากกลุ่มบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมและเป็นผู้ยินดีและเต็มใจในการเป็นผู้ช่วยวิจัยให้เป็นผู้ส่งและรับแบบสอบถามคืนจากบริษัทแทนวิธีการทางไปรษณีย์ ในการนี้ได้ทำการส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้นจำนวน 250 ชุดและได้รับคืนมาจำนวน 211 ชุด

การตรวจสอบข้อมูล

1. การตรวจสอบข้อมูลแบบสอบถาม พิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้จัดส่งและผู้ตอบทั้งในเรื่องที่มา เวลา ลักษณะการตอบ รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภายในเอกสารด้วย
2. การตรวจสอบการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกันระหว่างเอกสารและการสัมภาษณ์และการใช้ผู้สัมภาษณ์ที่มีจุดยืนต่างกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการอภิปรายกลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เข้าใจความหมายที่อยู่เบื้องหลังคำสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปจากรูปธรรมหรือสิ่งที่มองเห็น และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological analysis) โดยไม่ใช่ทฤษฎี เป็นการจำแนกข้อมูลง่าย ๆ ตามประเภทที่สัมพันธ์กับสิ่งที่ต้องการศึกษา เน้นการข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยการจำแนก วิเคราะห์ ตามประเด็น เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมือง จิตวิทยาตามลำดับความสำคัญ เช่น สำคัญมากที่สุด ปานกลาง น้อย น้อยสุดตามกาลเวลา เช่น อดีต ปัจจุบัน หรือ ตาม พ.ศ. ที่เหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นตามกลุ่มบุคคล เช่น ผู้พิการ ผู้ทำงานเกี่ยวกับผู้พิการ ตามปัญหา เช่น ปัญหาร่างกาย ปัญหาจิตใจ ตามวิธีแก้ไข เช่น แก้ไขโดยทางเศรษฐกิจ แก้ไขโดยใช้ทางสังคม เป็นต้นหลังจากนั้นนำข้อสรุปทั้งหมดที่ได้มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่ต้องการศึกษาเพื่อนำสู่การสร้างข้อสรุปต่อไป
2. การวิเคราะห์แบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้สถิติพื้นฐานมาเป็นเทคนิควิธีวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N) x 100}}{\text{ความถี่ทั้งหมด (N)}}$$

คะแนนการวัดคำตอบลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่าคะแนน (Rating Scale) มีกำหนดเกณฑ์คะแนนค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
มาก	มีระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	มีระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	มีระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

สร้างเกณฑ์เป็นไปตามหลักการกระจายแบบปกติ (Normal distribution) มีการเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, ม.ป.ป., หน้า 255-256)

ระดับคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถาม 5 ระดับจะมีขั้นของระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย		ระดับความคิดเห็น
4.50 -5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มาก
2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการใน
ครั้งนี้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ปัญหา อุปสรรค
ความต้องการและศักยภาพของผู้พิการซึ่งได้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก
และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางร่างกายจากโรงเรียนสอนคนตาบอดและ
โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา จังหวัดชลบุรี

และส่วนที่สองเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ
ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนครจังหวัดชลบุรีที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทต่าง ๆ จำนวน 211 บริษัท ซึ่งสามารถนำผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลเรียบเรียงนำเสนอได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้พิการ

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 4-1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับ ที่	ชื่อสกุล	อายุ	เพศ	ศาสนา	การศึกษา	อาชีพ	ภูมิลำเนา	ความสัมพันธ์ ในครอบครัว
1.	คุณเอกนรินทร์ สวัสดิ์ถึกวงคง	39	ชาย	พุทธ	ปริญญาตรี บริหารทรัพยากร มนุษย์	ผู้จัดการศูนย์ จัดหางานพระ มหาไถ่	ร้อยเอ็ด	โสด มีพี่น้อง 8 คน เป็นคนที่ 2
2.	นายอุดม โชติ	57	ชาย	พุทธ	ปริญญาโท	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	สมุทรปราการ	สมรส
3.	นายชิต สุขหนู	42	ชาย	พุทธ	ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม	ครู	เพชรบุรี	สมรส มีบุตร สองคน ผู้ชาย 6 ขวบ ผู้หญิง 8 ขวบ

จากตารางที่ 4-1 จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกมี 3 คน อายุระหว่าง 39-57 ปี ทั้งหมดเป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อาชีพทางการศึกษา 2 คนและอาชีพทางด้านแรงงาน 1 คน ภูมิลำเนาแตกต่างกัน สถานภาพโสด 1 คนและสมรสแล้ว 2 คน

1.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1.2.1 ผู้พิการทางสายตา

1.2.1.1.กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา

ตารางที่ 4-2 กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา

ลำดับ ที่	ชื่อสกุล	อายุ	เพศ	ศาสนา	การศึกษา	อาชีพ	ภูมิลำเนา	ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว
1	สุภาวดี จิตรโสม	31	หญิง	พุทธ	ปวส. การตลาด	ครูพี่เลี้ยง	ราชบุรี	โสด พักที่พัก ของโรงเรียน
2	นายประทีป ยอศสิงห์	32	ชาย	พุทธ	ปริญญาตรี	ครู	สุรินทร์	สมรส
3	นางอุบล สุขหนู	46	หญิง	พุทธ	ปริญญาตรี	ครู	บุรีรัมย์	สมรส มีบุตร 2 คน
4	นางวนิดา พมงาม	50	หญิง	พุทธ	ปริญญาตรี	ครู	นครราชสีมา	สมรส ไม่ได้พัก อาศัยในโรงเรียน
5	นายธนากร สุวรรณ	28	ชาย	พุทธ	ปริญญาตรี	ครู	เชียงใหม่	สมรส
6	นายชิต สุขหนู	42	ชาย	พุทธ	ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม	ครู	เพชรบุรี	สมรส มีบุตรสอง คน ผู้ชาย 6 ขวบ ผู้หญิง 8 ขวบ

จากตารางที่ 4-2 กลุ่มครู โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาจะเห็นได้ว่า กลุ่มครูทั้งหมดที่ทำการสนทนากลุ่มมีจำนวน 6 คน มีอายุระหว่าง 28-50 ปี เป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 3 คน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ การศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ภูมิลำเนาแตกต่างกัน แบ่งเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 คน ภาคเหนือ 1 คนและภาคกลาง 2 คน สถานภาพส่วนใหญ่สมรส

1.2.1.2 กลุ่มนักเรียน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา

ตารางที่ 4-3 กลุ่มนักเรียน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา

ลำดับ ที่	ชื่อสกุล	อายุ	เพศ	ศาสนา	การศึกษา	ภูมิลำเนา	ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว
1	นายสุวิชา โพธิ์เกตุ	22	ชาย	พุทธ	ม.3 และกศน. ม.6	กรุงเทพ	อยู่กับยายกับป้า ครอบครัวดูแลดี เข้าใจบางอย่าง
2	น.ส.ดวงพร คล้ายแดงคล้า	21	หญิง	พุทธ	กศน.ม.ปลาย	นครปฐม	ดูแลดี เข้าใจทุกอย่าง มารับช่วงปิดเทอม
3	นายกิตติศักดิ์ พรมวงษ์	18	ชาย	พุทธ	ม.6	ชลบุรี	ครอบครัวดูแลดีเมื่อ มองไม่เห็น ทางบ้าน ไม่ค่อยมีเวลา
4	นางสาวนุชรี ด่านรึกา	21	หญิง	พุทธ	ม.3	สระแก้ว	ครอบครัวมีความ เข้าใจ เป็นห่วง มารับ ช่วงปิดเทอม อยู่บ้าน ดูแลดีปกติ
5	นางสาวอัยลดา งาสาร	21	หญิง	พุทธ	ม.3	ลพบุรี	ครอบครัวอบอุ่น กลับ บ้านปีละ 2 ครั้ง
6	นางสาวพิชญา สระทองทา	18	หญิง	พุทธ	ม.5	พิษณุโลก	ครอบครัว อบอุ่น กลับบ้านบางครั้ง

จากตารางที่ 4-3 กลุ่มนักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาจะเห็นได้ว่า
กลุ่มนักเรียนทั้งหมดที่ทำการสนทนากลุ่มมีจำนวน 6 คน มีอายุระหว่าง 18-21 ปี แบ่งเป็นเพศชาย 2
คน เพศหญิง 4 คน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับชั้นมัธยม 3 ภูมิลำเนา
แตกต่างกัน แบ่งเป็นภาคกลาง 4 คน ภาคตะวันออก 2 คน และสถานภาพส่วนใหญ่ครอบครัว
อบอุ่น

1.2.2 กลุ่มผู้พิการทางร่างกาย

1.2.2.1 กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่

ตารางที่ 4-4 กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่

ลำดับ ที่	ชื่อสกุล	อายุ	เพศ	ศาสนา	การศึกษา	อาชีพ	ภูมิลำเนา	ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว
1	นายกิตติศักดิ์ ราชาเดช	42	ชาย	พุทธ	ปริญญาโท บริหาร การศึกษา ม.รังสิต	ครู	ชัยภูมิ	สมรส พี่น้องมี ทั้งหมด 8 คน เป็นคนที่ 7
2	นายณรงค์ศักดิ์ คำเมือง	31	ชาย	พุทธ	ปวส	ครู ผู้ช่วย	สกลนคร	โสด อาศัยที่ โรงเรียน
3	นางสาวโสภิตา จันทร์ส	24	หญิง	พุทธ	มัธยมปลาย	คุณครู ประจำ	สุรินทร์	โสด มีพี่น้อง 3 คน อยู่กับ ครอบครัว ครอบครัวดูแลรัก ใคร่ดี
4	นายเจษฎา ขุนพล	31	ชาย	พุทธ	ม.6	ครู	พัทลุง	โสด อยู่คนเดียว มีหอพักใน โรงเรียน

จากตารางที่ 4-4 กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่จะเห็นว่า
กลุ่มครูทั้งหมดที่ทำการสนทนากลุ่มมีจำนวน 4 คน มีอายุระหว่าง 24-42 ปี เป็นเพศชาย 2 คน เพศ
หญิง 2 คน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ การศึกษามีหลายระดับตั้งแต่ มัธยมปลายจนกระทั่งปริญญาตรี
ภูมิลำเนาส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานภาพส่วนใหญ่โสด

1.2.2.2 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่

ตารางที่ 4-5 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวะมหาไถ่

ลำดับ ที่	ชื่อสกุล	อายุ	เพศ	ศาสนา	การศึกษา	ภูมิลำเนา	ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว
1	นายณรงค์ศักดิ์ พยุหฤกษ์	32	ชาย	พุทธ	ม.6	ชุมพร	- โสด - บิดามารดา เสียชีวิต - มีแม่เลี้ยงดูแล
2	นางสาวอารยา ชวดพุดชา	18	หญิง	พุทธ	ม.3 กำลังศึกษา กศน	เชียงใหม่	- มีพี่น้อง 2 คน เป็นคนที่ 2 อยู่ กับบิดาและ มารดา
3	นายสหภาพ อูสารัมย์	20	ชาย	พุทธ	ม.3 กำลังศึกษา กศน	บุรีรัมย์	มีพี่น้อง 2 คน เป็นคนที่ 2 อยู่ กับพ่อแม่
4	นายณัฐพงศ์ คำวงศ์	21	ชาย	พุทธ	ม .6 กำลังศึกษา ปวส	เพชรบุรี	มีน้องชาย1 คน อาศัยอยู่กับพ่อ แม่
5	นางสาวสุกัญญา ชูเชิด	20	หญิง	พุทธ	ม.6	สงขลา	มีพี่น้อง 3 คน ชาย 1 คน น้องสาว 1 คน ครอบครัวอบอุ่น
6	นายจารุกฤษ สิริธิ	22	ชาย	พุทธ	กำลังศึกษา ม.6	น่าน	มีพี่น้อง 2 คน เป็นคนโต
7	นางสาวศิริรัตน์ งามสกุล	36	หญิง	อิสลาม	ม.3 กำลังศึกษา กศน ม.ปลาย	กรุงเทพ	อยู่กับป้า นา อาศัยอยู่กับพ่อ

จากตารางที่ 4-5 กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พัทยา จะเห็นได้ว่า กลุ่มนักเรียนทั้งหมดที่ทำการสนทนากลุ่มมีจำนวน 7 คน มีอายุระหว่าง 18-36 ปี เป็นเพศชาย 4 คน เพศหญิง 3 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีศาสนาอิสลาม 1 คน การศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับมัธยมปลาย ภูมิลำเนาแตกต่างกัน แบ่งเป็นภาคใต้ 2 คน ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ 1 คน ภาคเหนือ 2 คนและภาคกลาง 2 คน สถานภาพส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัว ที่มีบุตรมากกว่า 1 คน

2. ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ความต้องการและศักยภาพของผู้พิการกลุ่มผู้ พิการทางสายตาและผู้พิการทางร่างกาย โรงเรียนสอนคนตาบอดและโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา จังหวัดชลบุรี

2.1 ปัญหา อุปสรรคของผู้พิการ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

2.2.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดมาจากตัวผู้พิการ

2.2.2 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกตัวผู้พิการ

แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดตัวผู้พิการ ได้แก่ ทักษะคิด ลักษณะความพิการ เพศ วุฒิและ การศึกษา

ทักษะคิด ปัญหาอุปสรรคประการแรกในกลุ่มผู้พิการยอมรับกันมาคือปัญหาที่เกิดขึ้น จากทัศนคติต่อตนเองของผู้พิการที่มีลักษณะเป็นเชิงลบ เช่น การคิดว่าตัวเองมีปมด้อย คิดว่าตนเอง ไม่มีศักยภาพ ไม่มั่นใจตัวเอง มองตัวเองด้อยค่าไร้ค่า ทำให้คนพิการอยู่ร่วมกับความพิการไม่ได้ ไม่ ยอมรับความจริงและทำให้คนพิการไม่กล้าออกไปสู่โลกภายนอก ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มดังนี้

“แรงผลักดันทางธรรมชาติกดดันว่าไร้ค่า คิดกับตัวเองว่าไร้ค่า โดยเฉพาะผู้หญิง”

“คนพิการไม่ยอมออกจากบ้าน”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“มองว่าตนเองด้อยค่าในสังคม ตนเองมีศักยภาพบางอย่างด้อยกว่าคนปกติ”

“ไม่กล้าเผชิญหน้ากับคนภายนอก”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“คนพิการมองตัวเองว่าเป็นคนประหลาด ทำให้ทัศนคติและการแสดงออกเป็นไปในแง่ลบ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

ในทำนองเดียวกัน ผู้พิการก็มีทัศนคติต่อคนอื่นในเชิงลบด้วย เป็นต้นว่า มองว่าไม่ไห้ การยอมรับตนเอง หรือไม่ยอมรับความสามารถของผู้พิการ และคิดว่าคนอื่นมองว่าคนพิการทำอะไร ไม่ได้ เป็นต้น ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดังนี้

“คนปกติไม่เห็นคนพิการอยู่ในสังคม”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“คนทั่วไปไม่เชื่อว่า คนตาบอดทำได้ ต้องให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา”

“ออกไปไหน คนอื่นรู้สึกลำบาก”

(กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอด, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“คนภายนอกบ่นว่า ทำไมไม่อยู่บ้าน”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“คนปกติมองคนพิการว่าทำอะไรไม่ได้ ดิฉันจึงต้องการเรียนต่อ เพื่อลบทัศนคติของคนปกติ”

“คนปกติมองว่า คนพิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้”

“คนปกติยังมองไม่เห็นถึงความสามารถของผู้พิการ

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

ลักษณะของความพิการ จัดเป็นปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตของผู้พิการที่สำคัญ

มากอีกประการหนึ่ง ลักษณะของความพิการที่จะกล่าวถึง ได้แก่ ประเภทของความพิการ ความลึกหรือระดับของความพิการ สาเหตุหรือที่มาของความพิการเช่นกรรมพันธุ์ติดตัวมาแต่กำเนิดหรือความพิการที่เกิดขึ้นมาภายหลัง กล่าวคือ ประเภทของความพิการ คนพิการแต่ละประเภทมีลักษณะปัญหาอุปสรรคแตกต่างกัน เช่น ความพิการทางร่างกายกับทางสติปัญญา การมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ออทิสมติก ฯ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการทางสายตากับผู้พิการทางร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหวจะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคแตกต่างกัน เช่น คนพิการทางสายตามีปัญหาอุปสรรคในการมองเห็นและการเดินทาง จึงอาจทำให้ต้องพึ่งคนอื่นหรือต้องการสิ่งช่วยเหลือตัวอย่างเช่น ไม่เท่า เสียง อักษรเบลล์ ผู้ช่วย เป็นต้น ส่วนผู้พิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวมีปัญหาอุปสรรคในการเดินทางทำให้ต้องใช้รถวีลแชร์ซึ่งต้องการพื้นที่ลาดในการสัญจรไปมา เป็นต้นว่า ถนน พื้นรถเมล์ที่สามารถยกกรขึ้นได้ ที่นั่งเฉพาะสำหรับรถวีลแชร์ หรือที่จอดรถที่สามารถขึ้นลงได้สะดวก

สำหรับระดับความลึกของความพิการ ยิ่งพิการมากยิ่งเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการดำรงชีวิตมากขึ้นตามระดับความมากน้อยของความพิการ ตัวอย่างเช่น การเห็นเลือนรางกับตาบอดสนิทคนเห็นเลือนรางยังพออ่านได้มากบ้างน้อยบ้างแต่คนที่ตาบอดสนิทไม่สามารถมองเห็นอะไรได้เลย ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือแขนขาหรือลำตัวบางส่วนกับคนที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวแขนขาหรือขาขาดอัมพาตหรืออ่อนแรงขยับได้เพียงศีรษะต่างเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตต่างกัน เป็นต้น ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดังนี้

“อุปสรรค คือ กำแพงความพิการ กว่าคนพิการจะออกมาสู่สังคม คนพิการต้องเรียนรู้ ต้องเห็นตัวอย่าง”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“ความพิการทำให้ไม่สะดวกในการใช้ชีวิต”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

จากลักษณะความพิการดังกล่าวทำให้ความพิการกลายเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพเพราะอาชีพที่มีอยู่ในสังคมไม่ใช่อาชีพที่สามารถรองรับความพิการได้มากนัก ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

“อาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันคืออาชีพสำหรับคนสองมือมากกว่า”

“อาชีพไม่สอดคล้องกับคนพิการเพราะอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพของคนปกติ”

“ปัญหาหลักของคนพิการคือลักษณะของความพิการ หลังจากที่มีตำแหน่งงานแล้วผู้พิการไปทำงานลำบากเพราะไม่มีรถรับส่งสำหรับไปทำงาน คือเป็นปัญหาด้านการพิการ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ส่วนผู้พิการที่มีสาเหตุความพิการจากพันธุกรรมหรือพิการมาแต่กำเนิดกับความพิการที่เกิดขึ้นภายหลัง พบว่าผู้พิการสองกลุ่มมีความคุ้นชินกับปัญหาและอุปสรรคในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้พิการที่ความพิการเกิดขึ้นภายหลัง ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สะท้อนความรู้สึกข้างในจากประสบการณ์ของตนเองและการได้พบเห็นลูกศิษย์จำนวนมากที่ต้องกลายมาเป็นผู้พิการ

“ทักษะการอยู่กับความพิการ ทำให้คนพิการไม่กล้าเปิดเผย ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น รู้สึกเจ็บหากใครแตะ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

เพศ จากการศึกษาผู้พิการส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้พิการที่เป็นเพศหญิงจะประสบกับปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตมากกว่าผู้พิการที่เป็นเพศชายโดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยทางเพศ ยิ่งเป็นผู้พิการเพศหญิงที่มีระดับความพิการมากและสามารถช่วยเหลือตนเองได้น้อยจะยิ่งอันตราย ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“ผู้หญิงอันตรายเรื่องคนมากกว่า ได้รับผลกระทบมากกว่า”

“ใช่ ผู้หญิงเขาลำบากกว่าผู้ชายเยอะ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

วุฒิและระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ผู้พิการมีวุฒิการศึกษาไม่สูงหรือจบไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้ต้องได้รับการฝึกเพิ่มให้มีทักษะอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษา เพื่อให้ผู้ประกอบการเกิดความมั่นใจมากขึ้นดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

“ส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาต่ำ ม. 3 ม. 6 หรือไม่ก็เป็น กศน.หรือไม่จบสายสามัญแต่ประกอบการทำงานสายอาชีพ”

“วุฒิการศึกษาต่ำ วุฒิการศึกษาไม่ตรงทำให้ไม่สามารถทำงานที่ต้องการได้”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้ผู้พิการยังมองว่าโรงเรียนทั่วไปยังคงสอนผู้พิการได้ไม่เต็มพิกัด ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“โรงเรียนทั่วไปมีนโยบายรับนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเข้าไปได้แต่ขาดการสอนที่ต้องดูแลเอาใจใส่เพราะต้องเรียนร่วมกับเด็กปกติ ส่งผลให้เด็กที่จบมาไม่สามารถอ่านหนังสือได้และเรียนไม่รู้เรื่อง เมื่อมีการสอบก็ให้คะแนนเพื่อให้ผ่าน ๆ ไปเพียงเท่านั้น”

(กลุ่มครูผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

อย่างไรก็ตามทัศนคติประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคของผู้พิการยังเกี่ยวข้องกับการเลือกงานของผู้พิการด้วยเช่นกัน

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากภายนอก ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากบุคคลในครอบครัว ผู้คนในชุมชนสังคม เพื่อนร่วมงาน ปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญในการดำรงชีวิตประจำวัน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากบุคคลในครอบครัว ผู้คนในชุมชนสังคม เพื่อนร่วมงาน

ครอบครัว วิธีคิดและการปฏิบัติของครอบครัวที่มีต่อความพิการและคนพิการถือเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมองว่าผู้พิการต่างต้องเผชิญ เช่น วิธีคิดที่ว่าความพิการเป็นสิ่งผิดปกติจึงต้องให้การดูแลและความเป็นห่วงหรือปกป้องมากกว่าปกติทำให้ลูกไม่แข็งแกร่งและไม่กล้าออกมาเผชิญกับโลกภายนอกหรือเมื่อมาเผชิญกับโลกภายนอกแล้วอยู่ได้อย่างยากลำบาก รวมทั้งครอบครัวไม่เข้าใจที่เด็กพิการต้องการพึ่งตัวเอง และเด็กเองก็ไม่มีวิธีพูดให้ครอบครัวเข้าใจด้วย เป็นต้น ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดังนี้

“ผู้ปกครองเลี้ยงแบบพ่อแม่รังแกฉัน”

“ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ออกจากบ้าน”

“พ่อแม่ดูแลมากเกินไป พอมาอยู่กับโรงเรียนเด็กปรับตัวยาก คิดถึงบ้าน เข้ากับเพื่อนใหม่ยาก สองอาทิตย์แรกเป็นสิ่งที่อยากมากเมื่อมาอยู่โรงเรียนใหม่”

“พ่อแม่โอ้”

“ครอบครัว ผู้ปกครองคิดว่าลูกคนเดียวเลี้ยงได้ ไม่ต้องออกจากบ้าน ปัจจุบันเจอมากที่เจอคือคนพิการไม่ยอมออกจากบ้าน ถ้าผู้ปกครองไม่สนับสนุนจะไม่ออกมา”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ผู้ปกครองไม่ยอมปล่อย ตาบอดแล้วยังถูกซ้ำเติมด้วยความรัก ป้อนข้าว อุ้ม”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“กลัวลูกลำบาก ไม่อยากให้เรียน”

“ผู้ปกครองไม่ต้องการให้ออกมาดำเนินชีวิตภายนอก”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“พ่อแม่กลัวลูกลำบากที่จะมาอยู่ที่มูลนิธิ พ่อแม่ไม่อยากให้มา”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“ครอบครัวไม่เข้าใจที่เราต้องการพึ่งตนเอง อยากตัดสินใจต่าง ๆ เอง เช่น การกลับบ้าน
อยากกลับบ้านด้วยตัวเอง อยากพิสูจน์ความสามารถ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

นอกจากนี้ยังมีบางครั้งครอบครัวไม่ยอมรับความพิการหรือถูกสภาพแวดล้อมกดดัน
ทำให้มองความพิการเป็นสิ่งผิดปกติและรังเกียจความพิการที่เกิดขึ้นกับคนในครอบครัว ดังเห็นได้จาก
การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดังนี้

“สังคมครอบครัวรอบข้างที่กดดันให้เกิดความรู้สึกไร้ค่าประกอบกับตัวผู้พิการเอง

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“ครอบครัวคิดว่าผู้พิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จึงไม่ยอมเปิดโอกาสให้ออกไป
เผชิญโลกภายนอก”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากผู้คนในชุมชนสังคม เพื่อนร่วมงาน

กลุ่มคนต่าง ๆ เหล่านี้ผู้พิการมองว่ายังไม่เข้าใจผู้พิการอยู่มากโดยชอบมองแบบสงสาร
หรือไม่ก็มองว่าเป็นภาระ บางคนดูถูกไม่เห็นความสามารถของผู้พิการ การที่สังคมไม่เข้าใจหรือไม่
ยอมรับตลอดจนการมองว่าคนพิการทำอะไรไม่ได้ถือเป็นปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตสังคมของผู้
พิการอย่างมาก เมื่อรัฐมีนโยบาย กฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ออกมาสังคมจึงมักไม่ค่อยยอมรับหรือ
เต็มใจปฏิบัติหรือไม่ก็ปฏิบัติแบบไม่จริงจัง บางครั้งนโยบายหรือกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมาก็ยังไม่ค่อย
แน่นอน ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

“คนพิการไม่กล้าออกไปเผชิญสังคมภายนอก เพราะทัศนคติไม่ตรงกันของคนทั่วไป
ส่งผลต่อการดำรงชีวิต”

“รัฐบาลมีนโยบายไม่แน่นอนในการช่วยเหลือผู้พิการ อีกทั้งกฎหมายข้อบังคับที่ออกมา
ช่วยเหลือผู้พิการไม่เกิดการยอมรับจากคนปกติจากสังคม ไม่เต็มใจและทำไม่ได้จริง”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากความไม่เข้าใจดังกล่าวแล้วยังมีประเด็นเรื่องการแบ่งชนชั้นหรือช่องว่างระหว่างคนปกติและผู้พิการอีกด้วย

“ทัศนคติยังมีการแบ่งชนชั้น ช่องว่างระหว่างคนพิการอยู่ คนพิการถูกมองว่าเป็นปัญหาของสังคม มองว่าด้อยค่าไม่สามารถทำอะไรได้ต้องได้รับการช่วยเหลือตลอดเวลา ขาดการยอมรับทางสังคม”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“คนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องสิทธิผู้พิการ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

การเข้าใจและใช้ความหมายในการสื่อสารที่แตกต่างกันระหว่างคนพิการและคนปกติจัดเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดจากผู้คนในชุมชน เพื่อนร่วมงาน หรือในสังคมไทย เช่น คนพิการทางสายตาไม่เข้าใจเรื่องการแสดงความรู้สึกหรืออารมณ์ผ่านสีหน้าหรือท่าทางเพราะมองไม่เห็นดังนั้นเวลาสื่อสารกับคนปกติอาจแสดงสีหน้าหรือท่าทางที่ทำให้คนปกติตีความหมายไปในทางลบโดยที่ไม่ได้เจตนา หรือคนปกติมักใช้การสังเกตสีหน้าและท่าทางของคู่สนทนาในการตีความหมายแต่คนพิการทางสายตามักสังเกตจากเสียง ตัวอย่างเช่น ใช้นาฬิกาหรือโทรศัพท์แบบเสียงเพื่อการสื่อสารแต่คนปกติมองว่าเป็นเรื่องเสียมรรยาทเพราะทำเสียงดัง เป็นต้น ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

“การไปประชุมหลายครั้งต้องมีการกดนาฬิกาที่มีเสียงเพื่อฟังว่าก็โหม่งแล้ว แต่คนปกติทั่วไปถือว่าเป็นการเสียมรรยาทและไม่เข้าใจ”

“การทำความเคารพ การแสดงออกทางสังคม การแสดงออกทางสีหน้า บางครั้งผู้พิการรู้สึกแต่ต้องเก็บความรู้สึกไว้”

(กลุ่มครูผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

หรือการที่สังคมให้การช่วยเหลือมากเกินไปบางครั้งเป็นผลเสียต่อตัวผู้พิการในการพึ่งพาและช่วยเหลือตัวเองด้วยเหมือนกัน

“โรงเรียนช่วยเหลือเรื่องการซักเสื้อผ้าให้นักเรียนสวดคนตาบอด ทั้งที่จริง ๆ ควรให้เขาช่วยเหลือตัวเอง”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

นอกจากนี้ในแต่ละสังคมยังมีทัศนคติในการมองคนพิการแตกต่างกัน โดยเฉพาะระหว่างคนไทยกับต่างชาติ ผู้พิการเห็นว่าคนในสังคมไทยยังมองคนพิการไม่ดinkinเมื่อเทียบกับฝรั่งหรือชาวต่างชาติ

“คนในสังคมไทยมองคนพิการในภาพลบ ฝรั่งให้เกียรติ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

อีกประการหนึ่งเนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมพุทธจึงมีความเชื่อเรื่องเวรกรรม ทำให้คนในสังคมต้องการจะเลี้ยงหรือทำบุญกับคนพิการมากกว่าส่งเสริมให้เขายืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง

“สังคมไทยเป็นสังคมเวทนาชอบไปผูกความเชื่อเรื่องเวรกรรมทำให้คนในสังคมต้องการเลี้ยงคนพิการ ทำบุญกับคนพิการมากกว่าส่งเสริมให้เขายืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง คนไทยไม่สนใจทำไมเขา มาของท่านให้แค่เงิน”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

แต่อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ในการทำงานกับผู้พิการมา มากกว่า 10 ปี ได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจว่าในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาทัศนคติที่สังคมมีต่อคนพิการเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นบ้างแล้ว

“วัฒนธรรมการรับรู้เกี่ยวกับคนพิการ 10 ปีที่ผ่านมา กราฟขึ้น การรับรู้ของคนในสังคมต่อตัวผู้พิการมีการให้กำลังใจมากขึ้น เริ่มเป็นยุคที่เห็นคุณค่าและยอมรับคนพิการมากขึ้น เปรียบเหมือนพายุทอนาโดที่ตัวคนพิการเริ่มเปลี่ยนทัศนคติมากขึ้น สังคมเปลี่ยนแปลงมากขึ้น”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

ปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญในการดำรงชีวิตประจำวัน

การดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้พิการทำในแต่ละวันเช่น การประกอบอาหาร การเดินทาง การซื้อของ การใช้เวลารว่าง จากการศึกษาพบว่าผู้พิการแต่ละประเภทจะประสบปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ผู้พิการทางสายตาจะมีปัญหาเรื่องการซื้อของ การทำอาหาร การใช้ชีวิตส่วนตัว ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

“ร้านสะดวกซื้อไม่มีอักษรเบลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา เข้าเซเว่นมองราคาไม่เห็น ราคาตัวเล็กต้องพยายามมองใกล้ๆ เมื่อเลือกซื้อสินค้าไม่สามารถรู้ราคาและไม่สามารถรู้ว่าสินค้าคืออะไร”

“การทำอาหารไม่สามารถทำอาหารด้วยตัวเองได้ ต้องซื้ออาหารสำเร็จรูปหรือต้องมีผู้อื่นทำให้กิน หากจะทำอาหารเองในครัวต้องมีการจัดวางอุปกรณ์และเครื่องปรุงไว้เป็นที่ ห้ามเคลื่อนย้าย เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน อาหารสามารถทำได้เพียงบางอย่าง เช่น ต้มมาม่า ต้มโจ๊ก”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

ส่วนผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ตัวอย่างเช่น กลุ่มที่ใช้ Wheel Chair พบว่าผู้พิการเหล่านี้มีความพยายามที่จะช่วยเหลือตัวเองในการเดินทางแต่เนื่องจากระบบพื้นฐานสาธารณะ ระบบขนส่งมวลชนในสังคม ชุมชนไม่เอื้ออำนวยเพียงพอ เช่น การไม่จัดห้องน้ำ ที่จอดรถ สำหรับผู้พิการ การไม่มีทางลาด ถนนไม่เรียบเป็นขั้นระดับ รถโดยสารไม่มีระบบที่ช่วยให้คนพิการสามารถขึ้นรถเองได้ ไม่มีที่นั่งสำหรับคนพิการหรือมีแต่นั่งไม่ได้เป็นต้น ทำให้พวกเขาต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ดังเห็นได้จากการสนทนาของกลุ่มผู้พิการทางร่างกาย ดังนี้

“ไม่สะดวกในการเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ เนื่องจากถนน รถยนต์รวมทั้งตัวอาคารไม่เอื้อต่อผู้พิการ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน

ภาครัฐ ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพการบริการและการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รัฐบาลและหน่วยงานรัฐต่าง ๆ การประสานร่วมมือกันในการทำงานระหว่างหน่วยงานของภาครัฐต่าง ๆ

จากการศึกษาผู้พิการต่างสะท้อนความคิดว่าภาครัฐมีความพยายามที่จะดูแลผู้พิการหลายอย่าง เช่น มีกฎหมาย มีนโยบายเพื่อคนพิการ แต่กฎหมายและนโยบายเหล่านั้นไม่มีคุณภาพหรือความสามารถในการบังคับใช้ได้อย่างจริงจังเพียงพอ นอกจากนี้กฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกมาช่วยเหลือคนพิการไม่ได้รับการยอมรับจากคนปกติหรือจริง ๆ ทำให้แม้มีกฎหมายออกมาก็ยังไม่สามารถปฏิบัติจริงได้เท่าที่ควร

อีกทั้งยังมีเรื่องความไม่เข้าใจและความไม่สามารถของภาครัฐในการสร้างความเท่าเทียมให้กับผู้พิการรวมทั้งการที่ภาครัฐไม่สามารถแก้ปัญหาของผู้พิการได้ตรงตามความต้องการจริง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงเป็นประเด็นหลัก ๆ ที่ปรากฏสืบมาจากอดีตจนกระทั่งปัจจุบันทำให้ผู้พิการต้องดิ้นรนแสวงหาหนทางต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

“ประเทศไทยมีกฎหมายดี แต่การนำไปใช้ยากเนื่องจากทัศนคติของคนในสังคม คนในสังคมไม่เข้าใจ เช่นกฎหมายการปรับสภาพแวดล้อม หรือ UD เอาไปบังคับใช้ยาก ทั้ง ๆ ที่การทำแบบนี้เป็นการทำเพื่อคนทุกกลุ่มไม่ใช่เฉพาะคนพิการ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“การออกแบบกฎหมายเดิมเป็นอุปสรรค กฎหมายถูกผลักดันโดยคนพิการ เรื่องกฎหมาย พรบ.ปี 50 แต่เดี๋ยวนี้อาจไม่เป็นอุปสรรค”

“พรบ.การจ้างงานปี 50 ช่วยให้นายจ้างวิงวาดคนพิการ ก่อนหน้านั้นคนพิการวิงวาดนายจ้าง ปัจจุบันพรบ.บังคับให้นายจ้าง จ่าย และจัดสถานที่”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“ทางอปท.ส่วนใหญ่มีการช่วยเหลือเพียงแค่เบี้ยยังชีพอย่างเดียวไม่มีความช่วยเหลือมากกว่านี้”

“รัฐบาลมุ่งเน้นแต่นโยบายแต่ไม่มีการวิจัยเชิงพัฒนาการปฏิบัติจริง ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพว่าต้องการอะไรที่แท้จริงระหว่างคนพิการที่อยู่ร่วมกับชุมชน”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

จากผลการสนทนาผู้พิการมองว่านโยบายจากภาครัฐนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ มีเพียงสามประการคือ ได้รับเบี้ยคนพิการ ใช้สมัครงาน และใช้ขึ้นรถไฟฟ้า

นอกจากนี้ผู้พิการมองว่าการทำงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาผู้พิการยังคงมีลักษณะต่างคนต่างทำแต่ละหน่วยงานทำงานโดยไม่มีการร่วมมือกันหรือบูรณาการกันอย่างจริงจัง ทำให้ผู้พิการยังไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกหรือสิทธิที่ควรจะได้จากการบริการของภาครัฐเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น องค์กรส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นการช่วยเหลือแต่เรื่องเบี้ยยังชีพ ส่วนสถานศึกษามุ่งเรื่องการเรียนการสอนแต่กระนั้นสถานศึกษาก็อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อทั้งในเรื่องหลักสูตร อุปกรณ์ สถานที่ สิ่งแวดล้อมในการให้โอกาสทางการศึกษา ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“มหาวิทยาลัยเปิดรับสมัครเรียนแต่ไม่สามารถเข้าเรียนได้จริง ไม่ได้ให้โอกาสจริง ๆ ต้องไปเรียนตามประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาที่อยากศึกษา”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“สถานศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยมีสถานที่ไม่เอื้อต่อผู้พิการ”

“คนพิการมีโอกาสในการได้รับการศึกษาน้อยกว่าคนปกติ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“โรงเรียนทั่วไปมีนโยบายเปิดรับนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเข้าไปศึกษาได้ แต่ขาดการสอนที่ต้องดูแลเอาใจใส่ เพราะต้องเรียนร่วมกับเด็กปกติ ส่งผลให้เด็กที่จบมาไม่สามารถอ่านหนังสือได้และเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง เมื่อมีการสอบก็ให้คะแนนเพื่อให้ผ่าน ๆ ไปเท่านั้น”

(กลุ่มครูผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“โรงเรียนของผู้พิการทางสายตามีครูสอนวิชาคณิตศาสตร์แต่ครูยังขาดเทคนิคการสอนให้เข้าใจ ขาดเทคนิคในการพูด การสื่อสารที่ดี เพราะคณิตศาสตร์ต้องมีภาพประกอบมีการคำนวณตัวเลขต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

โรงพยาบาลให้ความสนใจเรื่องการบริการทางสาธารณสุขแต่ก็ยังคงไม่มีบริการอำนวยความสะดวกและบริการที่ดีเพียงพอสำหรับผู้พิการทำให้ผู้พิการไปโรงพยาบาลคนเดียวไม่ได้ทั้งยังมีความแตกต่างทางการบริการระหว่างโรงพยาบาลของรัฐกับเอกชน ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“การรักษาพยาบาลมีค่ารักษา แต่ขาดการดูแลจัดสรร การนำกฎหมายไปใช้จริงมิให้เล็อกบัตร 30 บาท กับบัตรประกันสังคม อันใดอันหนึ่งเท่านั้นแต่การบริการไม่ต่างกันเท่าใดนัก บางโรงพยาบาลมีการต้อนรับดีมาก มีการบริการเป็นอย่างดี พาไปทำบัตรจนกระทั่งพาส่งขึ้นรถกลับบ้าน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นโรงพยาบาลเอกชนโรงพยาบาลรัฐบาลไม่มีการบริการที่ดีสำหรับคนพิการ

ไม่อำนวยความสะดวก และงบประมาณที่เบิกได้สำหรับคนพิการมักจะเกินไม่สามารถเบิกได้ จึงไปโรงพยาบาลคนเดียวไม่ได้เพราะไม่ได้รับการบริการที่ดี”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้เรื่องการให้สัมปทานเช่นการขายล็อตเตอรี่ที่ดูเหมือนส่งผลดีให้ผู้พิการมีรายได้แต่อีกด้านหนึ่งผู้พิการมองว่าไม่ดีเช่นกันเพราะทำให้ผู้พิการไม่สนใจเข้ารับการฝึกฝนด้านอาชีพ

“การขายล็อตเตอรี่ เพราะคนพิการอยากเข้าไปขายมากเพื่อผลประโยชน์ และเงินทองทำให้คนพิการไม่มีการฝึกอาชีพเพื่ออนาคต”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

แนวทางการแก้ปัญหา คือ การร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันของภาครัฐ

“แกนนำ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันทำ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

ภาคธุรกิจ/เอกชน ปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการดำรงชีวิตของผู้พิการ ได้แก่ วิธีการคิดหรือการมองคนพิการและการปฏิบัติตลอดจนความร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาคนพิการ

จากการศึกษาพบว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญจากผู้ประกอบการภาคธุรกิจหรือเอกชนคือการมองข้ามศักยภาพ ความสามารถของผู้พิการ ทำให้ไม่ยอมรับผู้พิการเข้าทำงาน หรือไม่ก็คาดหวังสูงเกินกว่าความสามารถที่มีอยู่จริง ส่งผลให้หลายสถานประกอบการพยายามหลบเลี่ยงหาช่องโหว่หรือใช้ประโยชน์จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ เช่น การลดหย่อนภาษีสำหรับบริษัทที่รับคนพิการเข้าทำงานกล่าวคือ แทนที่บริษัทจะรับผู้พิการเข้าทำงานกลับใช้วิธีการแอบอ้างขอรายชื่อผู้พิการเพื่อนำไปลดหย่อนภาษีโดยที่ผู้พิการไม่รู้เท่าทัน หรือมีการเปิดรับสมัครผู้พิการเข้าทำงานตามที่กฎหมายกำหนดแต่เมื่อรับผู้พิการเข้าไปทำงานแล้วกลับพบว่าผู้พิการไม่ได้ทำงานนั้นจริงๆ เพราะบริษัทถือว่าเป็นผู้ทุพพลภาพทำให้ผู้พิการอยู่ไม่ได้หรือบางบริษัทรับผู้พิการทำงานก็จริงแต่รับแบบมีเงื่อนไขเพิ่มเติมทำให้ผู้พิการที่มีระดับความพิการมาก ๆ ไม่สามารถทำงานได้ ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“การรับสมัครงานส่วนใหญ่จะถามก่อนว่ามองเห็นไหม ส่วนใหญ่จะขอแค่ผู้ที่มีมองเห็นเลือนลางเท่านั้น แต่ไม่ได้ถามถึงศักยภาพของผู้พิการทางสายตาที่มองไม่เห็นเลยว่าทำอะไรได้บ้าง”

(กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอด, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“บริษัทห้างร้านในการรับสมัครงานไม่ค่อยรับคนพิการเข้าทำงาน”

“ผู้ประกอบการมักมองข้ามศักยภาพของผู้พิการ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“ผู้ประกอบการมักมองข้ามศักยภาพของผู้พิการ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ประกอบการต่างชาติและผู้ประกอบการไทยมีความแตกต่างในวิธีคิดหรือวิธีการมองผู้พิการด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ต่างชาติมุ่งมองที่ศักยภาพเป็นสำคัญผู้ประกอบการไทยไม่มองอย่างนั้น ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญในการทำงานกับคนพิการมากกว่า 10 ปี กล่าวไว้

“ต่างชาติมองศักยภาพคนพิการเป็นสำคัญ ถ้าทำได้ให้ทำ”

“ต่างชาติเห็นความสำคัญของการจ้างคนพิการมากกว่าคนไทย ต่างชาติมองเป็นเรื่องการลงทุนและเข้าใจมากกว่า”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมาจากภาครัฐอีกประการหนึ่งคือสถานประกอบการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆสำหรับผู้พิการและขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงานเป็นต้นว่า ทางลาด ห้องน้ำ อักษรเบลล์ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติของผู้พิการ ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ในการจัดหางานให้กับคนพิการและการสนทนากลุ่มดังนี้

“สถานประกอบการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีทางลาด ห้องน้ำ รถรับส่ง สวัสดิการไม่มีเฉพาะสำหรับคนพิการ”

“สถานประกอบการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถรับส่ง พอสมัครงานผ่านแต่มีปัญหารื่องสิ่งต่าง ๆ ในบริษัทไม่อำนวยความสะดวก ไม่มีห้องน้ำ ทางลาด นายจ้างไม่กล้าที่จะลงทุน โดยที่กฎหมายยังไม่ชัดเจน แต่ในอนาคตน่าจะมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ปัญหาเรื่องการหางานไม่ค่อยมีปัญหาสมัยก่อนต้องส่งประวัติไปให้นายจ้างแต่เดี๋ยวนี้มี พรบ การจ้างงาน ปี 50 นายจ้างจะมาติดต่อเอง”

“เคสที่มีปัญหาด้านการพิการมากที่สุด คือปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวก วิลแชร์มีเยอะส่วนใหญ่จะรับคนที่เดินได้”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“บริษัทยังขาดความพร้อมในการเอื้อต่อคนพิการในหลาย ๆ ด้าน”

(กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอด, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

ยิ่งไปกว่านั้นเรื่องความพร้อมของคนที่ทำงานร่วมกันกับผู้พิการก็ดูเหมือนจะเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่ผู้พิการหลายคนเผชิญ นั่นคือการเพื่อนที่ร่วมงานด้วยไม่ยอมรับและมองว่าผู้พิการเป็นภาระ วิธีคิดและวิธีทำดังกล่าวของเพื่อนในที่ทำงานลักษณะนี้ ทำให้ผู้พิการไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมการทำงานได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้บางคนถึงกับต้องลาออกและยอมทำงานที่ต่ำกว่าความสามารถที่ตนเองมีอยู่ด้วยเหตุผลว่าสบายใจมากกว่าอยู่กับเพื่อนในบริษัท ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“คนทำงานด้วยกันยังไม่เกิดการยอมรับ ยังมองว่าเป็นภาระผู้อื่น”

(กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอด, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

อย่างไรก็ตามหากสถานประกอบมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เช่น เพื่อนร่วมงาน มีสิ่งอำนวยความสะดวก ความเข้าใจของสถานประกอบการจะส่งผลให้ผู้พิการสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข เนื่องจากได้รับความรู้สึกและการปฏิบัติที่ดี ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ในการหางานให้ผู้พิการได้กล่าวไว้ว่า

“เรื่องเพื่อนร่วมงาน จากแบบติดตามผลตัวอย่างทำงานที่เชียงใหม่ เพื่อนร่วมงานมีความสุขที่ได้เห็นคนพิการทำงานที่สถานประกอบการ ผู้พิการมีความก้าวหน้าในการทำงานมากขึ้น เพื่อนร่วมงานพร้อมช่วยเหลือตลอดเวลา และบริษัทเองก็มีการปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ ทางลาด มีสวัสดิการเหมือนพนักงานทั่วไป กรณีเพื่อนพนักงานเป็นลบบ นั้นไม่ค่อยมี แต่มีเคสคือ หัวหน้างานคาดหวังกับผู้พิการสูงเกินไป เนื่องจากหัวหน้างานจบนอกภาษาอังกฤษดี แต่ผู้พิการไม่ค่อยเป็นเรื่องภาษา พูดได้อย่างเดียว แต่เขียนเป็นประโยคไม่ค่อยได้ ทำให้เกิดความกดดัน ลาออก อีกหนึ่งบริษัท เพื่อนร่วมงานล้อเลียนคนพิการทุกวัน นายจ้างมีการสืบว่าเป็นใครและทำการดักเตือนแต่ไม่ดีขึ้น จึงเชิญคนที่ล้อเลียนให้ออกไป”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้ ผู้พิการยังกล่าวถึงอีกปัญหาหนึ่งซึ่งผู้วิจัยยอมรับว่าไม่เคยนึกถึงมากนัก นั่นคือเรื่องการประกันชีวิต จากการสนทนาผู้พิการต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าบริษัทประกันไม่ให้ผู้พิการทำประกันชีวิตหรือประกันอุบัติเหตุเพราะสาเหตุความพิการ ดังเห็นได้จากเสียงสะท้อนถึงความน้อยเนื้อต่ำใจกับความไม่เท่าเทียมทางสังคมที่ผู้พิการได้รับดังนี้

“การทำประกันภัยสำหรับคนพิการ เช่น ประกันอุบัติเหตุไม่สามารถทำได้เพราะหลายบริษัทไม่ยอมรับ แต่คนพิการต้องการการได้รับการคุ้มครองในเรื่องของอุบัติเหตุ หากบริษัทไหนที่ให้ทำได้อีกก็ต้องจ่ายเบี้ยที่มีราคาสูงมาก”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

สรุปกล่าวโดย ปัญหาอุปสรรคของผู้พิการที่พบสามารถจำแนกเป็น 2 ด้านหลัก ๆ คือ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดมาจากตัวผู้พิการ และ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกตัวผู้พิการ

โดยปัญหาอุปสรรคที่เกิดมาจากตัวผู้พิการ ได้แก่ 1. ทักษะชีวิต ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประการคือ ทักษะชีวิตที่มีต่อตนเองและผู้อื่น 2. ลักษณะความพิการ เช่น ประสาท ระดับความลึกของความพิการ 3. สาเหตุความพิการว่ามาจากพันธุกรรมหรือเกิดขึ้นมาภายหลัง 4. เพศ 5. วุฒิและการศึกษา

ส่วนปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกตัวผู้พิการ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากครอบครัว ผู้คนชุมชนสังคม เพื่อนร่วมงาน ปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญในการดำรงชีวิตประจำวัน และ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน

2.ความต้องการของผู้พิการ

ผู้พิการเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับคนปกติทั่วไปจึงมีความต้องการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความต้องการความมั่นคงในชีวิต ความต้องการความรักความเข้าใจ ความต้องการประสบความสำเร็จ โดยมีรายละเอียดของความต้องการของผู้พิการ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

2.1 การยอมรับและความเข้าใจ ผู้พิการต้องการให้คนปกติยอมรับและเข้าใจในความพิการไม่ใช่ความสงสาร พวกเขาเห็นว่าคนปกติต้องแยกระหว่างความเข้าใจกับความสงสาร หลายคนสงสารเมื่อคนพิการทำอะไรแล้วไม่ถูกต้องหรือไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ และมักจะพูดว่า “ช่าง ๆ มันเถอะ” จนกระทั่งเป็นความเคยชิน ความคิดลักษณะนี้ทำให้คนพิการรู้สึกด้อยหรือไม่มีคุณค่า ทั้งยังรู้สึกถึงการเป็นภาระของผู้อื่น ซึ่งผู้พิการไม่ต้องการให้รู้สึกเป็นอย่างมาก ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มดังนี้

“คนพิการต้องการมากที่สุดคือ การยอมรับ”

“กลุ่มวณิพก พยายามผลักดันกฎหมายขอทาน อยากให้มองภาพว่าเขาเป็นศิลปิน อยากให้เงินก็ให้ เขาไม่ใช่ขอทาน”

“ความเข้าใจ เปิดโอกาสให้เขาทำในสิ่งที่เขาทำได้”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“ต้องการฝ่าฟันอุปสรรค ต้องการกำลังใจ”

“ต้องการโอกาสจากภาครัฐกิจ เข้าใจข้อจำกัดอย่างแท้จริง ทำความเข้าใจให้เกิดการยอมรับเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก”

“คนพิการต้องการชื่อเสียง การยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและสังคม ไม่อยากให้มองว่าเป็นคนไข้”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“คนปกติควรแยกแยะระหว่างความสงสารและความเห็นใจ ว่าจะทำให้ผู้พิการมีความรู้สึกได้ว่าด้วยค่า”

“ความรัก ความเข้าใจ การต้องการเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เช่น เพื่อนร่วมงานที่ต้องช่วยเหลือเวลาทำงานด้วยกัน การเดินขึ้นรถไฟฟ้าที่ต้องการความช่วยเหลือ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“อยากให้สังคมยอมรับและให้กำลังใจไม่ใช่แค่สงสาร”

“การได้กำลังใจที่สำคัญและดีจากครอบครัว เพื่อน คนรอบข้าง และคนในสังคมขอแค่ไม่ต้องรู้สึกดีแต่ขออย่าปิดกั้นโอกาสก็พอ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“ภาคธุรกิจควรยอมรับในตัวของคนพิการ ศักยภาพที่มีจริงของผู้พิการ ควรมีการศึกษา ดูงานว่าผู้พิการทำอะไรได้บ้างและจะรับไปใช้กับธุรกิจของเขาได้อย่างไรเมื่อรับผู้พิการเข้าทำงานไป แล้วควรคำนึงถึงจิตใจของผู้พิการด้วย เช่น คนพิการทางตา ภาคธุรกิจควรศึกษาอักษรเบลล์หรือดูว่า จะช่วยให้เขาทำงานได้อย่างไรบ้าง ภาคธุรกิจควรคิดว่าจะทำอะไรเพื่อให้เข้าถึงผู้พิการและผู้พิการ สามารถตอบรับการทำงานของภาคธุรกิจได้จริง”

(กลุ่มครูผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

ปัจจุบันพบว่าสังคมเริ่มมีการเข้าใจประเด็นนี้มากขึ้นโดยอาจสังเกตได้จากการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้พิการดำรงอยู่ร่วมกับคนปกติได้อย่างปกติ เช่น จัดให้มีการ พัฒนาระบบ IT หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในสำนักงานเพื่อรองรับการทำงานของคนพิการ เป็นต้นว่า อักษร เบลล์ในเครื่องถ่ายเอกสาร หรือ ลิฟท์ที่มีเสียง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีเสียงตลอดจนสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ช่วยให้ผู้พิการสามารถทำงานได้อย่างคนปกติทั่วไปจากการสัมภาษณ์พบว่า การให้กำลังใจและ การยอมรับจากเพื่อนร่วมงานจัดเป็นสิ่งสำคัญมากประการหนึ่งที่ผู้พิการต้องการเพราะช่วยให้ผู้พิการ สามารถต่อสู้ ดำรงชีวิตการทำงานได้อย่างปกติและมีความสุข

2.2 โอกาส ความต้องการอีกประการหนึ่งที่ผู้พิการต่างกล่าวถึงคือ ต้องการโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เพราะสิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือน เครื่องมือที่ช่วยวางรากฐานของชีวิตและสร้างพลังในการดำรงชีวิตของผู้พิการสังคมที่เต็มไปด้วยการ แข่งขัน

โอกาสทางการศึกษา ผู้พิการต้องการมีการศึกษาเพื่อเท่าเทียมกับคนปกติ การได้เข้า เรียนเช่นเดียวกับคนปกติทั้งในระดับพื้นฐานและระดับมหาลัย ปัจจุบันผู้พิการมองว่าหลายสถาบันยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้พิการได้เรียนร่วมกับคนปกติมากนักโดยอ้างว่าสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อผู้ พิการ ดังนั้นผู้พิการจึงเห็นว่าสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการ ดำรงชีวิตของผู้พิการในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้คนพิการสามารถอยู่ได้เหมือนนักเรียนปกติทั่วไป นอกจากนี้ประเด็นเรื่อง ทุนทางการศึกษา การอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับคนพิการยังมีน้อยและ ยังคงจำกัด รับรู้อยู่ในวงแคบเท่านั้น สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“ต้องการการสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ได้เรียนเท่าคนปกติ ได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับคนปกติ”

“การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมควรเปิดโอกาสให้ผู้พิการสามารถเรียนร่วมกับผู้อื่น ได้และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้”

“ต้องการทุนการศึกษาสำหรับผู้พิการ ปัจจุบันไม่เพียงพอและยังจำกัด รู้ในวงแคบ เท่านั้น”

“การฝึกอบรมเพื่อเสริมประสิทธิภาพการทำงาน มีการฝึกอบรมอาชีพ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“ทุนการศึกษาหรือทุนสำหรับการประกอบอาชีพ ต้องรอเป็นลำดับซึ่งคนทำงานต้องทำงานเลย เมื่อต้องรอก็ต้องทำเองไม่ได้ทุน”

(กลุ่มครูผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษามากขึ้น”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“ภาครัฐสนับสนุนทุนการศึกษาจริงแต่คนพิการเข้าไปเรียนน้อย สถานศึกษาสำหรับคนพิการส่วนที่มีส่วนใหญเป็นของเอกชน โรงเรียนสอนคนตาบอดของรัฐมีแค่สองแห่ง”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

โอกาสทางการเมือง เกี่ยวข้องกับเรื่องของการได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป การมีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่าง ๆ ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้

“ต้องการมีการศึกษาเพื่อเท่าเทียมคนปกติ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยไม่เปิดโอกาสให้ผู้พิการสามารถเรียนร่วมกับคนปกติได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้พิการ”

“ต้องการโอกาส สิทธิในสังคมเทียบเท่าคนปกติ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“ต้องการเป็นกลุ่มที่สังคมยอมรับ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

อย่างไรก็ตามผู้พิการไม่ได้นิ่งเฉยในการแสวงหาโอกาสทางการเมือง จากสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้พิการมีความพยายามในการทำงานทางการเมืองหลายระดับ เช่นระดับการผลักดันนโยบายหรือกฎหมาย ระดับปฏิบัติ ระดับรากหญ้า เพราะสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดพลังและทำให้คนในสังคมได้ยินเสียงคนพิการขึ้นมา

“การเคลื่อนไหวของคนพิการทำให้กฎหมายไม่เป็นอุปสรรค”

“รณรงค์สิ่งอำนวยความสะดวกเรื่องทางลาด มีการสื่อสารแรง ๆ ทำให้ภาพคนพิการในสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ในการทำงานให้ผู้พิการยังได้ให้มุมมองเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันผู้พิการได้รับโอกาสทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การมีพระราชบัญญัติคนพิการ ปีพ.ศ. 2550 ที่ส่งผลคนพิการได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจจากสังคมเพิ่มขึ้น

โอกาสทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับเรื่องของอาชีพหรือการมีงานทำเป็นสำคัญ เพราะสิ่งนี้ทำให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาใครมากนัก นอกจากนี้การมีงานทำที่พอจะทำให้ได้รับสวัสดิการพอควร เช่น รถรับส่ง หอพัก ก็ถือเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญด้วยเช่นกันสำหรับผู้พิการ อย่างไรก็ตามผู้พิการยังคงมองว่าภาคเอกชนควรเปิดรับผู้พิการเข้าทำงานให้มากขึ้นกว่านี้ และไม่ควรเอาเปรียบหรือให้ผู้พิการทำงานเกินกว่าความสามารถที่พวกเขามี ตัวอย่างเช่นรับสมัครผู้พิการทางสายตาให้ไปทำงานเป็นพนักงานรับโทรศัพท์แต่เมื่อไปทำจริง ๆ ไม่ได้ให้ทำเรื่องรับโทรศัพท์เพียงอย่างเดียวกลับให้คีย์ข้อมูล ถ่ายเอกสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้พิการทางสายตาทำได้ไม่ถนัด เป็นต้น ในขณะเดียวกันในเรื่องการทำงาน ผู้พิการต้องการให้ภาคเอกชนให้โอกาสผู้พิการในการทำ ความเข้าใจสภาพแวดล้อมของที่ทำงานและการทำงานก่อนการทำงานจริง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พิการได้มี โอกาสในการปรับตัวเพื่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องการให้บริษัทที่รับเข้าทำงาน ทำการสอนงานเพื่อช่วยในการทำความเข้าใจในช่วงเริ่มต้นของการทำงาน หรือมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานเช่นเดียวกันกับคนปกติทั่วไป อีกทั้งสถานประกอบการควรเตรียมความ พร้อมในด้านสถานที่ทำงานเพื่อรองรับการอยู่ร่วมกันของคนพิการในที่ทำงาน เช่น ห้องน้ำ ประตุ เลื่อน สัญญาณ การปรับทางเดิน เป็นต้น

การเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจดังกล่าวผู้พิการมองว่าอาจทำให้มีมากขึ้นได้โดยการเพิ่ม มาตรการการจูงใจให้ภาคเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานโดยแบ่งตามประเภทความพิการ

ผู้พิการส่วนหนึ่งยังคงมองว่าเบี้ยคนพิการยังคงมีความจำเป็นสำหรับพวกเขาและควร เพิ่มขึ้นเนื่องจากคนละ 500 บาทในปัจจุบันที่ได้รับไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามผู้พิการส่วนหนึ่งก็มองว่า หากพวกเขาสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ เขาก็ไม่ต้องการพึ่งเบี้ยคนพิการ

“เบี้ยคนพิการ ให้คนละ 500 บาท ซึ่งไม่พอกินคนพิการต้องการเรียนดีเพื่อสามารถ เลี้ยงตนเองได้ไม่ต้องหวังพึ่งเบี้ยคนพิการ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

โอกาสทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น สามารถสะท้อนได้จากการสัมภาษณ์และการ สนทนากลุ่มดังนี้

“คนพิการต้องการมีอาชีพ ได้รับการยอมรับจากสังคม ความมั่นคง ได้รับการยอมรับ จากครอบครัว”

“ผู้พิการต้องการอาชีพ”

“อยากให้งานมีความก้าวหน้า”

“ทำงานได้ทุกตำแหน่ง แลกบัตร เปิดไม่ป้อมยาม

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“คนพิการต้องการได้รับโอกาสในสังคมมากขึ้น ทั้งในด้านการงาน สิทธิ การแสดงความคิดเห็น การกีฬาและกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม”

“การจัดอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพ”

“ก่อนที่จะทำงานควรให้โอกาสคนพิการได้ศึกษาลักษณะงานให้เชียวก่อนทำงาน”

“ต้องการได้รับโอกาสในการเข้าทำงานมากขึ้น”

“ภาคธุรกิจควรเปิดโอกาสในการรับผู้พิการมากขึ้น ไม่ควรตัดสินจากรูปลักษณ์ภายนอก”

“บริษัทควรมีการพัฒนาระบบ IT อุปกรณ์ต่าง ๆ ในสำนักงานเพื่อรองรับการทำงานของคนพิการ”

“ลดภาษีสำหรับบริษัทเอกชนที่รับคนพิการเข้าทำงาน โดยแบ่งตามประเภทความพิการ”

“อยากให้เปิดโอกาสเพราะศักยภาพเรามีเยอะ แต่ก็สู้คนปกติไม่ได้”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“อยากให้ภาคธุรกิจมาคุยกัน โควกันว่าทางด้านผู้พิการมีความสามารถที่จะทำอะไรได้บ้าง และภาคธุรกิจก็จะต้องมีการศึกษาให้ดีกว่าผู้พิการทำอย่างไรได้หรือไม่ได้”

“อยากให้มีการรับเข้าทำงาน”

“ต้องการเงินเดือน ปัจจุบันได้รับเบี้ยยังชีพทุกเดือน เดือนละ 500 บาท อยากให้มีการปรับเปลี่ยนเป็นเดือนละ 1,000 บาท”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

โอกาสทางสังคม ได้แก่ การมีพื้นที่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี โดยสังคมไม่ต้องรู้สึกเป็นภาระ ผู้พิการต้องการโอกาสในการได้อยู่ร่วมกันกับคนปกติในสังคม มีสิทธิและได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป ความพิการไม่ควรเป็นข้อจำกัดหรือกีดกันการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ในสังคม ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดังนี้

“ผู้พิการต้องการมีโอกาสใช้ชีวิตในสังคม ใช้ชีวิตข้างนอกความพิการ อยากใช้ชีวิตด้วยตัวเองเป็นอิสระ ไม่อยากพึ่งพาคนอื่น”

“สื่อต้องยกระดับให้คนรับรู้ สังคมต้องเรียนรู้คนพิการ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“เปิดโอกาสให้คนพิการแสดงศักยภาพของตัวเองเพื่อให้คนปกติได้เห็น เช่น กีฬาการศึกษา”

“สถานที่ทำงานที่เหมาะสมกับคนพิการ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“ควรให้โอกาสผู้พิการเข้าใจสภาพแวดล้อมของงาน”

(กลุ่มครูผู้พิการทาง, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“ทางร้านสะดวกซื้อควรมีการติดราคาที่สินค้าอย่างชัดเจนหรือทำอักษรเบลล์ติดที่รายการสินค้าแต่ละชนิด”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทาง, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

นอกจากนี้ยังมีเสียงสะท้อนจาก โรงเรียนทั้งส่วนของโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่พิทยาและโรงเรียนอาชีวะพระมหาไถ่พิทยา และศูนย์จัดหางานพระมหาไถ่ถึงความ ต้องการของสถาบันที่มีต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม ในเรื่อง โอกาสด้วย กล่าวคือ

ในส่วนของโรงเรียนผู้พิการต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณในการใช้จ่าย สนับสนุนเรื่ององค์ความรู้และผู้เชี่ยวชาญ ต้องการให้หน่วยงานเอกชนให้โอกาสคนพิการ ยอมรับ ผู้พิการและทำความเข้าใจกับคนในบริษัทให้ยอมรับด้วย ตลอดจนจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้น พื้นฐานให้กับผู้พิการ และในส่วนของสังคม โรงเรียนต้องการให้สังคมทำความรู้จักคนพิการให้มากขึ้น ให้สังคมสื่อสารความรู้เพื่อยกระดับความเข้าใจคนพิการไม่ใช่ตอกย้ำและทำให้คนพิการน่าสงสาร ยิ่งขึ้น เป็นต้น

ในส่วนของศูนย์จัดหางานพระมหาไถ่ต้องการให้รัฐและเอกชนจัดสรรหรือสนับสนุน งบประมาณค่าบริหารจัดการ ค่าเครื่องมือ เครื่องคอมพิวเตอร์ รถอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการ และ ให้สังคมยอมรับคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นต้น

2.3 ความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ผู้พิการคือมนุษย์คนหนึ่งที่เกิด มาแล้วต้องกินต้องใช้ ร้อนเป็นหนาวเป็นเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป ดังนั้นความต้องการของผู้พิการ จึงไม่ต่างจากคนปกติทั่ว ๆ ไปทั้งในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเช่นความต้องการในเรื่องปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย รวมทั้ง สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่งสาธารณะที่ทำให้ผู้พิการสามารถเดินทางไปไหนมาไหนเองได้สะดวกทั้ง รถเมล์ รถไฟ รถไฟฟ้า ที่จอดรถ ทางลาด สัญลักษณ์หรือสัญญาณช่วยเหลือในการเดินทาง ฯลฯ ความ ต้องการในการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการที่มีคุณภาพจากภาครัฐ ทั้งในเรื่องการศึกษา การอบรม การเสริมประสบการณ์ การทำกิจกรรม ดนตรี กีฬา ศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้พิการ มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ความต้องการการมีงานทำอันจะทำให้ผู้พิการ ดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น ทั้งงานในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคเอกชนที่ดูเหมือนจะมีแนวโน้มว่าต้องการแรงงานผู้พิการมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนได้ จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

“ต้องการความมั่นคงให้กับชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้ มีปัจจัย 4 เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิต กินที่อยู่ดีมีรายได้มั่นคง สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิต เช่น การขนส่งมวลชน การได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น แวนตา รถเข็น หูฟัง เป็นต้น”

“ต้องการกินอยู่ดีมีรายได้ที่มั่นคง ภายในโรงงานควรมีการพัฒนาเพื่อรองรับการทำงานของผู้พิการ”

“อุปกรณ์ช่วยเหลือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยต่อการดำรงชีวิตได้

“สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้สังคมมีการสนับสนุนที่มากขึ้น จะได้มีชีวิตที่ดีขึ้น”

“ความสะดวกสบายขั้นพื้นฐานอยากให้มีทางลาด จะได้ไปไหนมาไหนสะดวก”

“ระบบขนส่งมวลชนสำหรับคนพิการ”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

“การข้ามถนน อยากให้มีสัญลักษณ์ที่เป็นสัญญาณเสียงที่สามารถบอกได้ว่าจะข้ามถนนได้ แต่อาจจะเป็นไปได้ยากเพราะประเทศไทยก็ไม่สามารถ”

“อุปกรณ์เสริมที่ช่วยนำพาในการข้ามถนนหรือไปไหนมาไหนด้วยตัวเอง เช่น สุนัข แต่มีราคาสูง ไม้ และคนที่สามารถนำทางได้ ไม้เท้าสีขาวเป็นสัญลักษณ์ของคนตาบอด”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

จากการศึกษาพบว่าความต้องการทำงานของผู้พิการจัดว่าเป็นสิ่งที่ผู้พิการต้องการเป็นอย่างมาก และดูเหมือนว่าผู้พิการต้องการงานไม่ใช่เงินที่ได้จากการบริจาคของภาคธุรกิจ ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่

“การบริจาคของภาคธุรกิจเพื่อส่วนรวมถือเป็นเรื่องที่ดีแต่สิ่งที่เราต้องการจากภาคธุรกิจคือการมีอาชีพทำที่มั่นคงเพื่อจะได้ดูแลตัวเองได้”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

2.4 การได้รับบริการพื้นฐานจากภาครัฐที่มีคุณภาพ เช่น สาธารณูปโภค กฎหมายที่สามารถทำให้ผู้พิการมีความมั่นคงปลอดภัยและได้รับความเป็นธรรมในการดำรงชีวิต

เนื่องจากความพิการผู้พิการจึงต้องการให้รัฐสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์ที่ช่วยในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ เช่น แวนตา รถเข็น หูฟัง ขาเทียม อักษรเบลล์ ที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับผู้พิการ ทางลาด รถที่มีพื้นที่ต่ำสามารถให้ผู้พิการเข็นรถขึ้นไปเองได้ ฯลฯ ดังเห็นได้จากการสนทนากลุ่ม

“ ต้องการสาธารณูปโภค พาหนะให้ผู้พิการในการช่วยตัวเองในการดำรงชีวิต เช่น รถลิฟท์ บันไดเลื่อน”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

การบังคับใช้กฎหมายกับความเป็นธรรมทางสังคม ผู้พิการต้องการให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับผู้พิการมีความจริงจังและมีความเป็นธรรม นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการต้องได้มาจากข้อมูลการศึกษาวิจัยที่มีคุณภาพและถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการได้จริงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการ เป็นต้นว่าการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับที่จอดรถที่ต้องจริงจังเพื่อให้ผู้พิการได้รับสิทธินั้นจริง ๆ การบังคับใช้กฎหมายเรื่องการรับผู้พิการเข้าทำงาน การจ่ายเบี้ยยังชีพ สิทธิที่ได้จากการมีและใช้บัตรผู้พิการ การกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิต การขนส่งมวลชนที่มีระบบรองรับผู้พิการไม่ว่าจะเป็นที่นั่ง ที่จอดรถ ถนน บริการสาธารณะ ห้องน้ำ เป็นต้น เพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองและอยู่ร่วมกับคนปกติได้

“กฎหมายควรมีผลจริงจังในการปฏิบัติ เช่นที่จอดรถสำหรับคนพิการควรเว้นไว้ให้คนพิการ โดยเฉพาะห้องน้ำและที่นั่งสำหรับการเดินทาง”

“ภาษีคนพิการ ควรจัดประเภทผู้พิการ เช่น วีลแชร์ควรเสียภาษีน้อยกว่าผู้พิการที่สามารถเดินได้”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผู้พิการมีความต้องการ 4 ประการคือ 1. การยอมรับและความเข้าใจ 2. โอกาส ได้แก่ โอกาสทางทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม 3. ต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำรงชีวิต 4. การได้รับบริการพื้นฐานจากภาครัฐที่มีคุณภาพ

3. ศักยภาพของผู้พิการ

ศักยภาพของผู้พิการหมายถึงความสามารถที่มีอยู่ในตัวของผู้พิการทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความคิดความเชื่อ และด้านสังคม ซึ่งส่งผลให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ จากการศึกษาพบว่าผู้พิการมีศักยภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านร่างกาย

ด้วยธรรมชาติพยายามสร้างความเป็นธรรมให้กับมนุษย์เสมอ จากการศึกษาพบว่าผู้พิการแม้จะพิการในบางส่วนแต่ธรรมชาติก็ช่วยทดแทนบางส่วนให้ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ผู้พิการทางสายตามักจะมีความสามารถในการเรื่อง การสัมผัส การรับรู้ การได้ยินที่ละเอียดอ่อน และด้วยความที่มองไม่เห็นพวกเขาจึงต้องพยายามจัดวางสิ่งต่างๆ ให้เป็นระเบียบ ไม่เคลื่อนย้าย เพื่อจดจำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ ดังนั้นผู้พิการจึงมักจะมีสมาธิ มีความจำดี มีความแม่นยำ มีความตั้งใจ ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดังนี้

“ผู้พิการมีประสาทสัมผัสที่ดีต่องานและอย่างอื่น”

“สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“เสียง สามารถจัดน้ำเสียงของผู้พูดได้ รับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก ณ ตอนที่คุณ และเด็ก ยังจำกันได้หมดทุกคน ประสาทสัมผัส สามารถแยกกลุ่มได้ดีโดยใช้จมูก เด็กบางคนเพียงแค่จับมือก็รู้ ได้ว่าคือใคร”

“การเล่นกีฬา เด็กสามารถเล่นบอลเป็นทีม และว่ายน้ำได้แต่ต้องมีการซ้อม เล่นหมากฮอส หมากล้อม”

“ความสามารถในการให้ความบันเทิง เช่น เต้น ร้องเพลง เป็นนักกีฬา”

“สามารถพูดได้หลายภาษา สามารถ ในการนวด ร้อยลูกปัดได้ ถักไหมพรม โคะเซ ซาน กระเป๋า ซานตะกร้า ขายของ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“เล่นกีฬาได้ ภาษา ศิลปะ ดนตรี งานฝีมือ เช่นการเขียนผ้าบาติก การแกะกระจากและการหล่อเรซิน เทคโนโลยี การเขียนโปรแกรม เว็บไซต์”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

3.2 ด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิด ความเชื่อ

ด้วยความพิการทำอะไรไม่ได้ผู้พิการจึงมักจะขึ้นน้อยใจ สำหรับผู้พิการทางสายตานั้นเสียงถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะสื่อถึงอารมณ์เมื่อไม่สามารถมองเห็นสีหน้าได้จึงไม่ทราบว่าผู้พูดนั้นพูดเล่นหรือพูดจริง เวลานั้นน้อยใจจึงแสดงออกด้วยการเงียบหรือไม่พูด อย่างไรก็ตามแม้จะขึ้นน้อยใจแต่ด้วยความพิการทำให้ผู้พิการต้องเป็นคนเข้มแข็งหรือมีความอดทนสูง ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่

“คนพิการเข้มแข็ง อดทนสูง ทำงานได้นาน เช่น ให้เป็นoperator ก็สามารถนั่งได้ทั้งวันไม่ไปไหน เพราะมองไม่เห็นก็เลยไม่รู้จะไปไหน”

(กลุ่มครูโรงเรียนสอนคนตาบอด, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“คนพิการมีความมุ่งมั่น ถ้าตั้งใจจะทำอะไรแล้วจะทำเต็มที่”

(กลุ่มนักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“คนพิการจะมีความอดทนในการทำงานมากกว่าคนปกติ จะไม่ค่อยขี้แยงานเพราะงานหายากและไม่ได้โอกาส ได้ทำแล้วก็อยากทำไปนาน ๆ”

“คนพิการถ้าได้รับโอกาส จะมีความตั้งใจสูง มีความพยายามมากกว่าคนปกติ คนพิการอยากแสดงศักยภาพของตัวเอง อยากให้สังคมได้เปิดโอกาสให้ อยากให้มีการจัดแสดงสำหรับผู้พิการเพื่อเผยแพร่ศักยภาพให้เห็น ในตอนนี้มีแต่เว็บไซต์ เช่น การแข่งกีฬาได้เหรียญทอง”

(กลุ่มครูผู้พิการทางร่างกาย, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

สำหรับเรื่องความเชื่อและความเชื่อมั่นตนเอง พบว่าขึ้นอยู่กับคนพิการแต่ละคนว่าได้รับการปลูกฝัง เลี้ยงดูกันมาอย่างไรหรือมีประสบการณ์ในชีวิตกันมาอย่างไร บางคนมีความเชื่อเรื่องเวรกรรมมาก บางคนเชื่อน้อย บางคนเชื่อมั่นตนเองมาก บางคนเชื่อมั่นตนเองน้อย เป็นต้น

3.3 ด้านสังคม

เนื่องจากความพยายามในปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม ส่วนหนึ่งเกิดจากกำลังใจจากครอบครัว ทำให้ผู้พิการมีศักยภาพในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ดังเห็นได้จากการสนทนาและการสัมภาษณ์กลุ่มดังนี้

“ครอบครัวเป็นกำลังใจที่ดี ในการปรับตัวของผู้พิการ”

(กลุ่มนักเรียนผู้พิการทางสายตา, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2557)

“คนพิการมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานประกอบการ”

(กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าผู้พิการมีความสามารถหรือศักยภาพในการสื่อสารเป็นอย่างดี เช่น การพูด ด้วยความที่ผู้พิการจึงระมัดระวังในการพูด จะคิดก่อนว่าจะพูดอย่างไร เพื่อให้คนฟังรู้สึกดี ดังนั้นผู้พิการจึงมักจะพูดดี ประกอบกับมีความต้องการในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นและต้องการได้รับการยอมรับ ผู้พิการจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนเองเพิ่มขึ้น เช่น ด้านเทคโนโลยีและภาษาอย่างไรก็ตามความสามารถเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและใส่ใจของผู้พิการแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ หากมีความพยายามหรือความชอบที่จะเรียนรู้มาก ความสามารถในด้านนี้ก็ได้รับการพัฒนามากซึ่งไม่แตกต่างจากที่คนปกติเป็นกัน

กล่าวโดยสรุป จากที่กล่าวไปจะเห็นได้ว่าผู้พิการมีศักยภาพอย่างน้อย 3 ประการได้แก่ ศักยภาพด้านร่างกาย ศักยภาพด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิด ความเชื่อ และศักยภาพด้านสังคม แต่กระนั้นจากการศึกษาก็ได้พบคำถามจากผู้พิการที่น่าสนใจกลับมาด้วยเช่นกัน เช่น โรงเรียนได้สร้างศักยภาพให้เด็กได้เพียงพอหรือยัง สถานประกอบการและตัวผู้พิการเองเข้าใจศักยภาพของตนเพียงพอหรือไม่ เพราะการเข้าใจจะทำให้สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้มากขึ้น เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการเรื่อง ปัญหาอุปสรรค ความต้องการและ ศักยภาพของผู้พิการข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้พิการต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆในการดำรงชีวิตมากมาย ขณะเดียวกันผู้พิการเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความต้องการไม่ต่างจากคนปกติทั่วไปแต่สิ่งที่ดูเหมือนต้องการมากที่สุดคือต้องการความเข้าใจการยอมรับการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และต้องการโอกาสในการได้รับการพัฒนาและการแสดงออก ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะเห็นว่าไม่ได้เป็นความต้องการที่เกินกว่าความจำเป็นที่มนุษย์คนหนึ่งสมควรได้รับแต่อย่างใดเลย และสิ่งเหล่านี้จะเป็นพลังที่ทำให้เหล่าคนพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างคนปกติ ประกอบกับคนพิการเองก็เป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพในตัวเองที่สามารถนำมาพัฒนาได้ไม่ต่างจากคนปกติทั่วไป ดังนั้นจึง

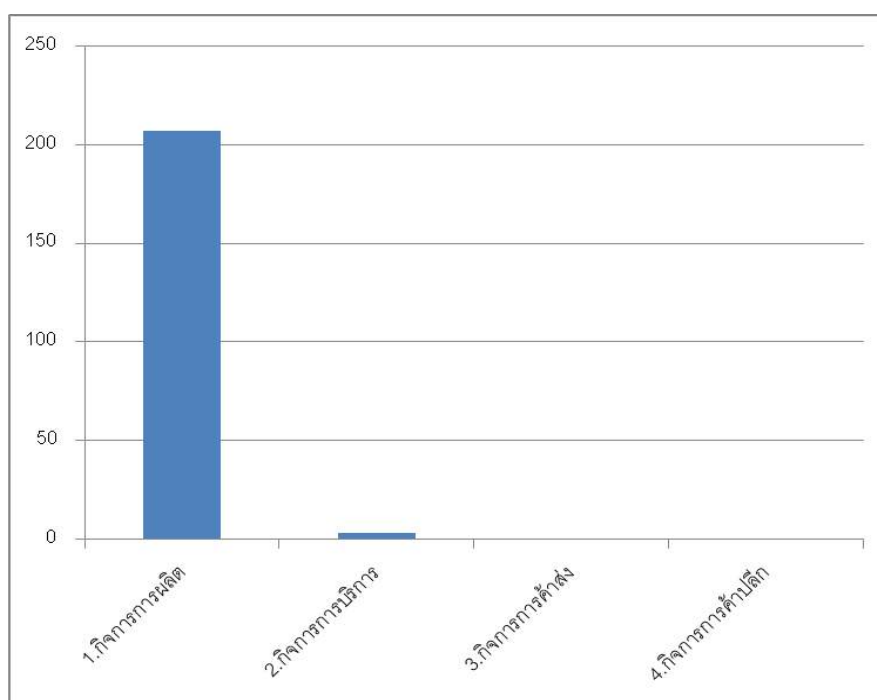
ขึ้นอยู่กับสังคมว่าจะเอื้ออำนวยพื้นที่แห่งโอกาสเหล่านั้นกับผู้พิการเพื่อรองรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมหรือไม่เพียงใด

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในเขต นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของภาคธุรกิจในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-6 จำนวนและร้อยละของประเภทกิจการ

ประเภทกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
1.กิจการการผลิต	207	98.6
2.กิจการบริการ	3	1.4
3.กิจการการค้าส่ง	0	0
4.กิจการการค้าปลีก	0	0
รวม	210	100

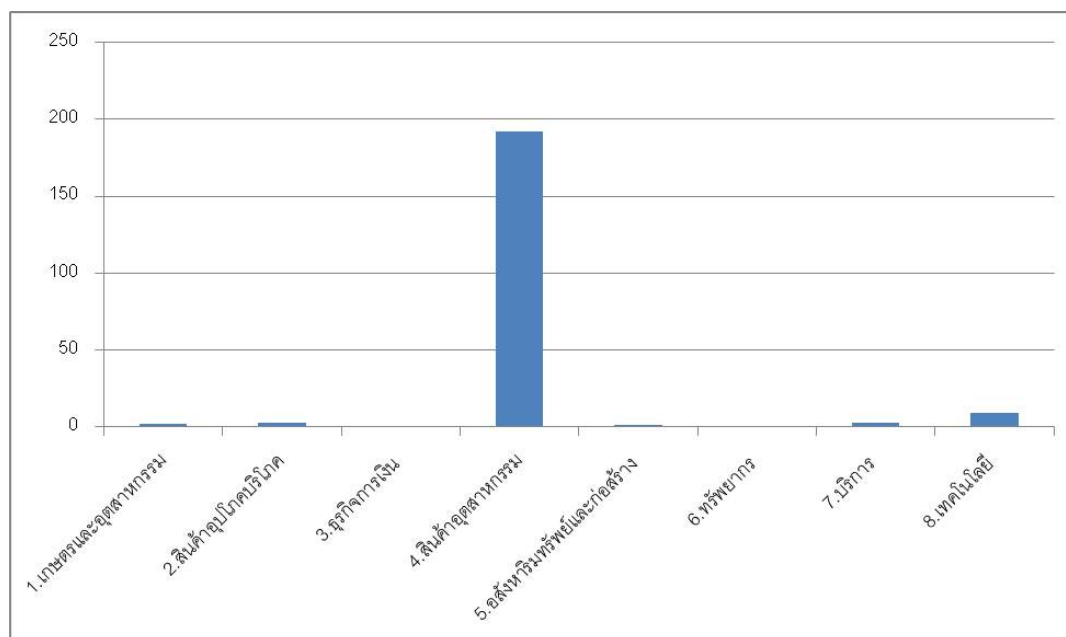

ภาพที่ 4-1 จำนวนของประเภทกิจการ

จากตารางที่ 4-6 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทกิจการพบว่า กิจการการผลิต จำนวน 207 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 98.6 กิจการการบริการ จำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.4 กิจการการค้าส่งและกิจการการค้าปลีกไม่มี รวมทั้งหมด 210 บริษัท

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของธุรกิจตามดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1.เกษตรและอุตสาหกรรม (ธุรกิจเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม)	2	1.0
2.สินค้าอุปโภคบริโภค (แฟชั่น ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน)	3	1.4
3.ธุรกิจการเงิน (ธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต)	0	0
4.สินค้าอุตสาหกรรม (ยานยนต์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร กระดาษ และวัสดุการพิมพ์ ปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ เหล็ก)	192	91.4
5.อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (วัสดุก่อสร้าง บริการรับเหมาก่อสร้าง กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์)	1	0.5
6.ทรัพยากร (พลังงานและสาธารณูปโภค เหมืองแร่)	0	0
7.บริการ (พาณิชย์ การแพทย์ สื่อและการพิมพ์ บริการเฉพาะกิจ การท่องเที่ยวและสันทนาการ ขนส่ง และโลจิสติกส์)	3	1.4
8.เทคโนโลยี (ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)	9	4.3
รวม	210	100

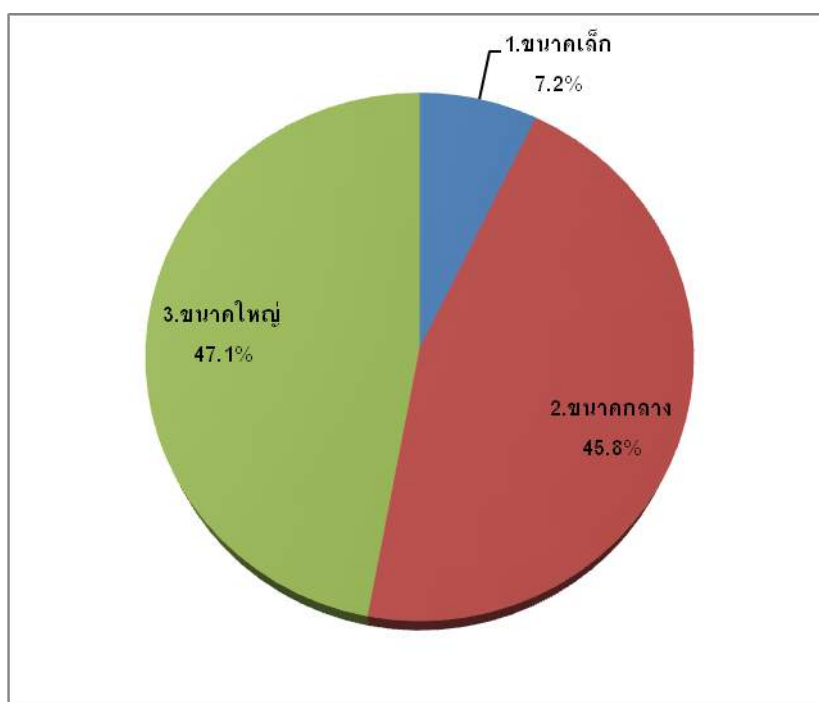

ภาพที่ 4-2 จำนวนและร้อยละของธุรกิจตามดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 4-7 แสดงจำนวนและร้อยละของธุรกิจตามดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรม จำนวน 2 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.0 หมวดสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.4 หมวดสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 192 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.4 หมวดอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 0.5 หมวดบริการ จำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.4 หมวดเทคโนโลยี จำนวน 9 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 4.3

ตารางที่ 4-8 จำนวนและร้อยละตามขนาดของธุรกิจ (จำแนกตามเกณฑ์ กระทรวงอุตสาหกรรม)

ขนาดของธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1.ขนาดเล็ก จำนวนคนไม่เกิน 50 คน/ จำนวนเงินลงทุนไม่เกิน 20 ล้านบาท	11	7.2
2.ขนาดกลาง จำนวนคนระหว่าง 50-200 คน /จำนวนเงินลงทุนระหว่าง 20-200 ล้านบาท	70	45.8
3.ขนาดใหญ่ จำนวนคน 200 คนขึ้นไป/ ทุนจดทะเบียน 200 ล้านบาทขึ้นไป	72	47.1
รวม	153	100

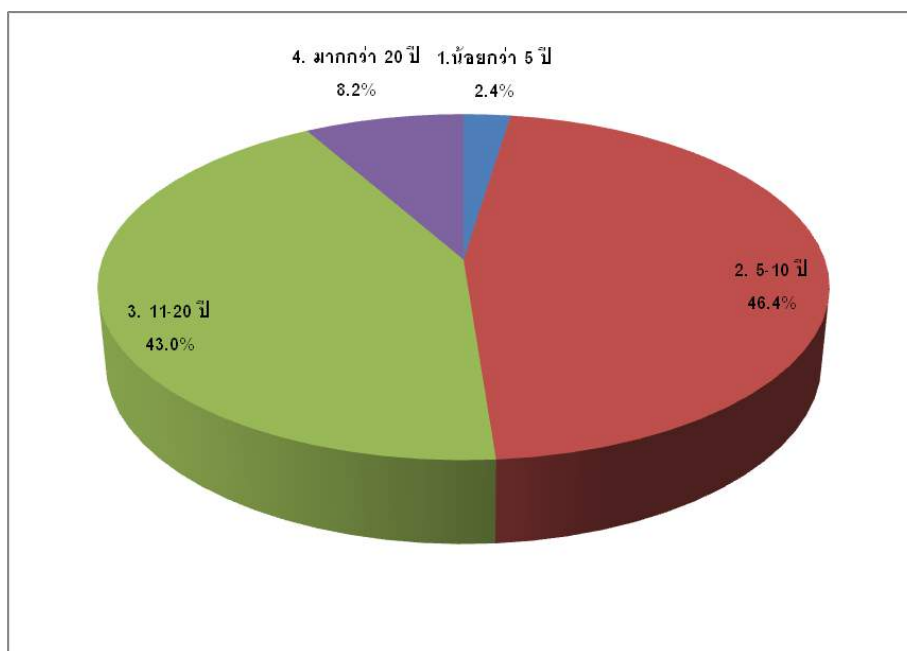

ภาพที่ 4-3 จำนวนและร้อยละตามขนาดของธุรกิจ

จากตารางที่ 4-8 แสดงจำนวนและร้อยละตามขนาดของธุรกิจ (จำแนกตามเกณฑ์กระทรวงอุตสาหกรรม) พบว่า ธุรกิจขนาดเล็ก จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 7.2 ธุรกิจขนาดกลาง จำนวน 70 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 45.8 ธุรกิจขนาดใหญ่ จำนวน 72 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 47.1

ตารางที่ 4-9 จำนวนและร้อยละของอายุของธุรกิจ

อายุของธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1.น้อยกว่า 5 ปี	5	2.4
2. 5-10 ปี	96	46.4
3. 11-20 ปี	89	43.0
4. มากกว่า 20 ปี	17	8.2
รวม	207	100

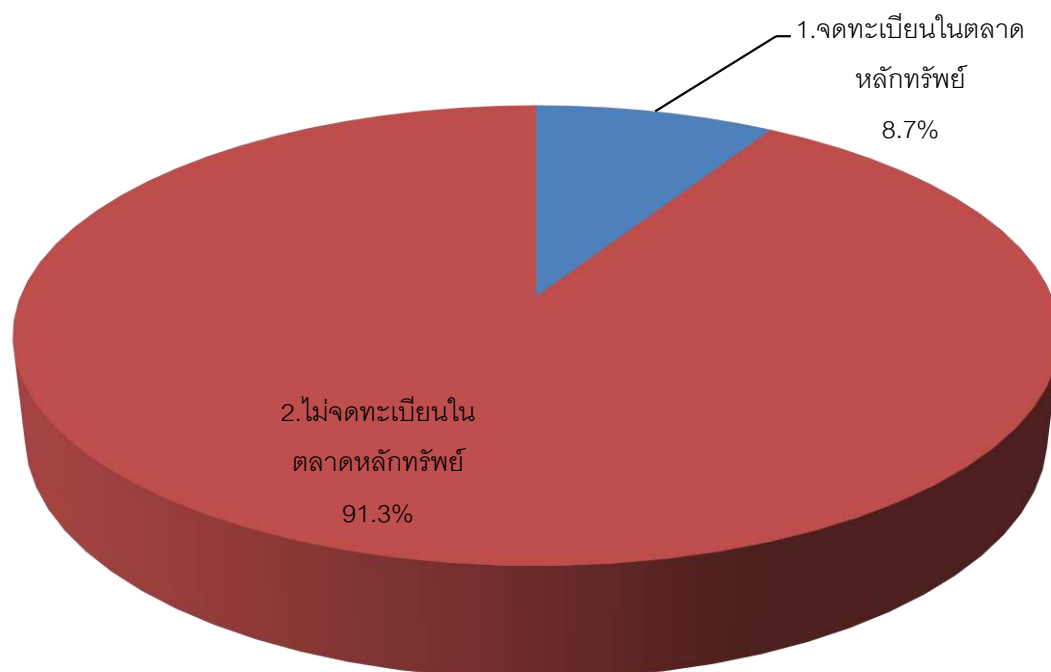

ภาพที่ 4-4 จำนวนอายุของธุรกิจ

จากตารางที่ 4-9 แสดงจำนวนและร้อยละของอายุของธุรกิจพบว่า อายุของธุรกิจน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2.4 อายุของธุรกิจ 5-10 ปี จำนวน 96 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 46.4 อายุของธุรกิจ 11-20 ปี จำนวน 89 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 43 อายุของธุรกิจมากกว่า 20 ปี จำนวน 17 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 8.2

ตารางที่ 4-10 จำนวนและร้อยละของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	จำนวน	ร้อยละ
1.จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	17	8.7
2.ไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	178	91.3
รวม	195	100

ภาพที่ 4-5 จำนวนของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

จากตารางที่ 4-10 แสดงจำนวนและร้อยละของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์พบว่า จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 17 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 8.7 ไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 178 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.3

ตารางที่ 4-11 จำนวนและร้อยละของการถือสัญชาติธุรกิจ

การถือสัญชาติของธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. ญี่ปุ่น	180	85.7
2. ไต้หวัน	14	6.7
3. จีน	2	1.0
4. ไทย	6	2.9
5. USA	2	1.0
6. แคนาดา	0	0
7. ออสเตรเลีย	0	0

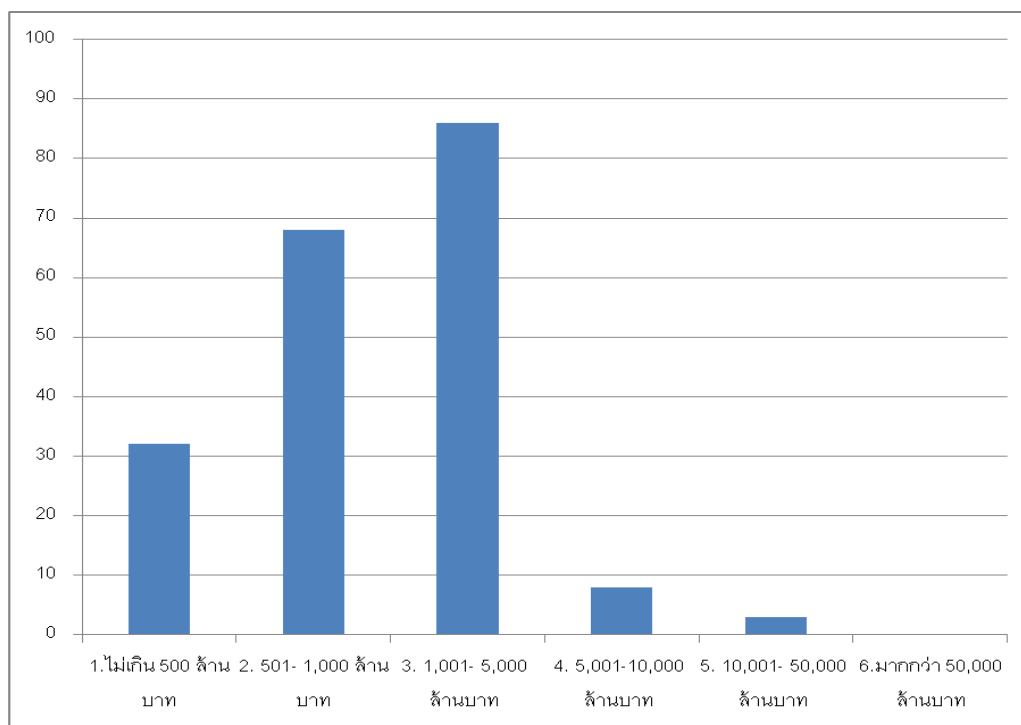
ตารางที่ 4-11 (ต่อ)

การถือสัญชาติของธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
8. อินเดีย	0	0
9. อเมริกาใต้	1	0.5
10. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1	0.5
11. ยุโรป	3	1.4
12. ตะวันออกกลาง	0	0
13. อื่น ๆ	1	0.5
รวม	210	100

จากตารางที่ 4-11 แสดงจำนวนและร้อยละของการถือสัญชาติธุรกิจ พบว่าถือสัญชาติญี่ปุ่นจำนวน 180 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 85.7ถือสัญชาติไต้หวันจำนวน 14 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6.7ถือสัญชาติจีนจำนวน 2 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.0ถือสัญชาติไทยจำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2.9ถือสัญชาติUSAจำนวน 2 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.0ถือสัญชาติอเมริกาใต้จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 0.5ถือสัญชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 0.5ถือสัญชาติยุโรปจำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.4ถือสัญชาติอื่นๆ จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 4-12 จำนวนและร้อยละของยอดขาย/รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555)

ยอดขาย/ รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555)	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เกิน 500 ล้านบาท	32	16.2
2. 501- 1,000 ล้านบาท	68	34.5
3. 1,001- 5,000 ล้านบาท	86	43.7
4. 5,001-10,000 ล้านบาท	8	4.1
5. 10,001- 50,000 ล้านบาท	3	1.5
6. มากกว่า 50,000 ล้านบาท	0	0
รวม	197	100

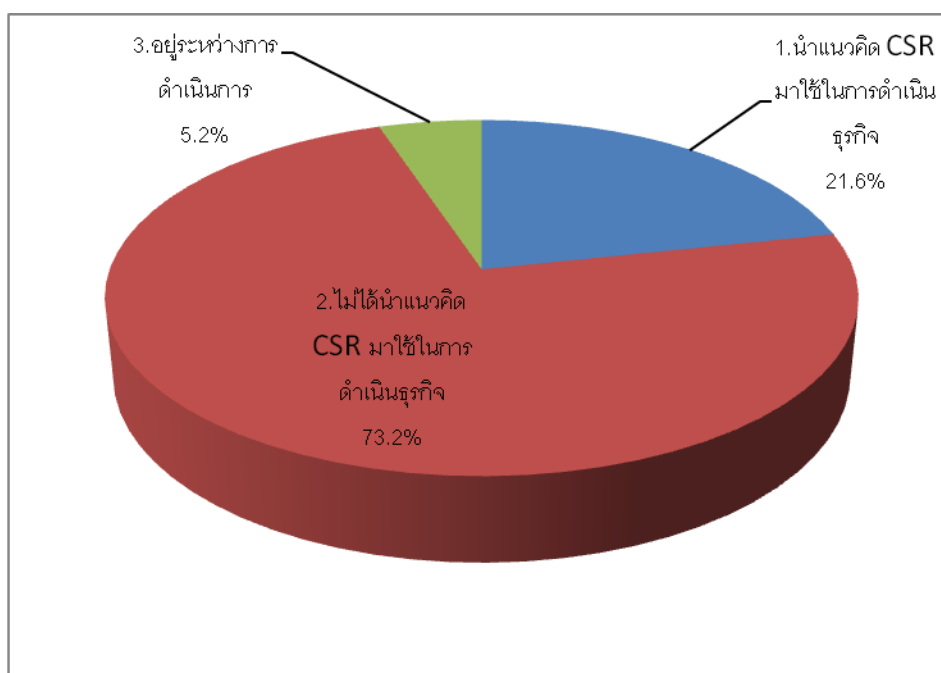

ภาพที่ 4-6 ข้อมูลจำนวนบริษัทตามยอดขาย/รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555)

จากตารางที่ 4-12 แสดงข้อมูลจำนวนและร้อยละของยอดขาย/รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555) พบว่า ยอดขายไม่เกิน 500 ล้านบาทจำนวน 32 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 16.2 ยอดขาย 501-1,000 ล้านบาทจำนวน 68 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.5 ยอดขาย 1,001- 5,000 ล้านบาท จำนวน 86 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 43.7 ยอดขาย 5,001-10,000 ล้านบาทจำนวน 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 4.1 ยอดขาย 10,001- 50,000 ล้านบาทจำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.5 ยอดขายมากกว่า 50,000 ล้านบาทไม่มี

ตารางที่ 4-13 จำนวนและร้อยละการนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

การนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1.นำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ	42	21.6
2.ไม่ได้นำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ	142	73.2
3.อยู่ระหว่างการดำเนินการ	10	5.2
รวม	194	100

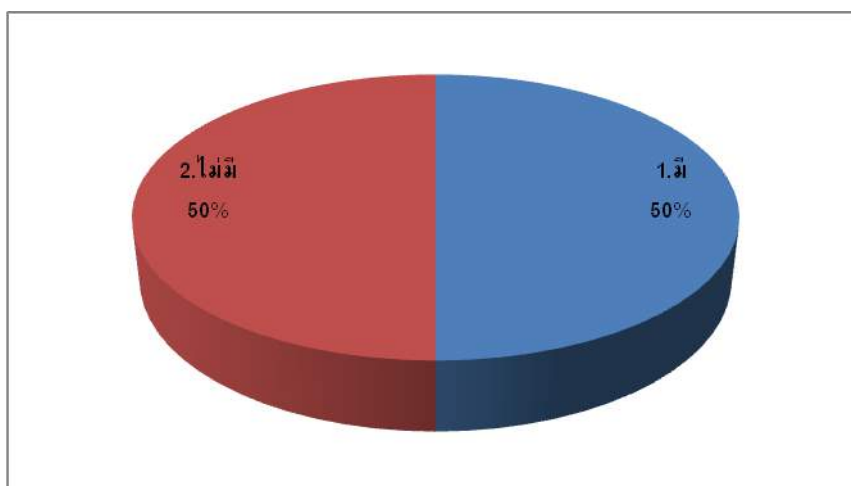

ภาพที่ 4-7 ข้อมูลร้อยละการนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

จากตารางที่ 4-13 แสดงข้อมูลจำนวนและร้อยละการนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจพบว่านำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ จำนวน 42 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 21.6 ไม่ได้นำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ จำนวน 142 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 73.2 อยู่ระหว่างการดำเนินการ จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 5.2

ตารางที่ 4-14 จำนวนและร้อยละของธุรกิจมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ	จำนวน	ร้อยละ
1.มี	98	50
2.ไม่มี	98	50
รวม	196	100

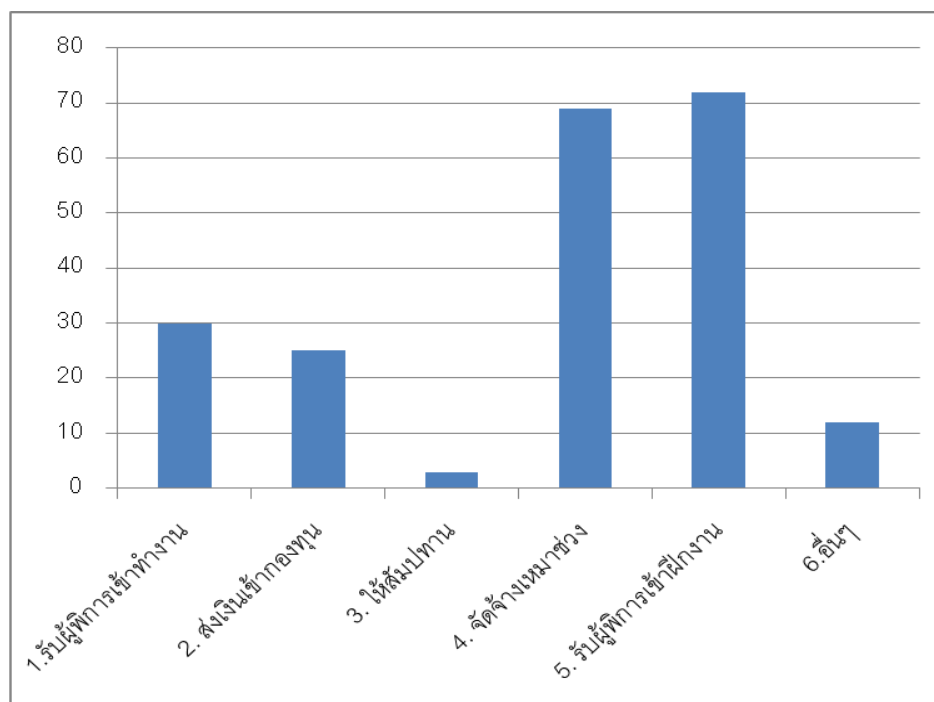

ภาพที่ 4-8 ข้อมูลร้อยละของธุรกิจมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ

จากตารางที่ 4-14 แสดงข้อมูลจำนวนและร้อยละของธุรกิจมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ พบว่า มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการจำนวน 98 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50 ไม่มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการจำนวน 98 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 4-15 จำนวนและร้อยละของการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ

การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. รับผู้พิการเข้าทำงานในอัตราสัดส่วนคนพิการ 1 คนต่อพนักงาน 100 คน	30	14.22	3
2. ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ	25	11.85	4
3. ให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ	3	1.42	6
4. จัดจ้างเหมาช่วง/เหมาบริการโดยวิธีพิเศษ	69	32.70	2
5. รับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแลคนพิการ	72	34.12	1
6. อื่น ๆ	12	5.69	5
รวม	211	100	

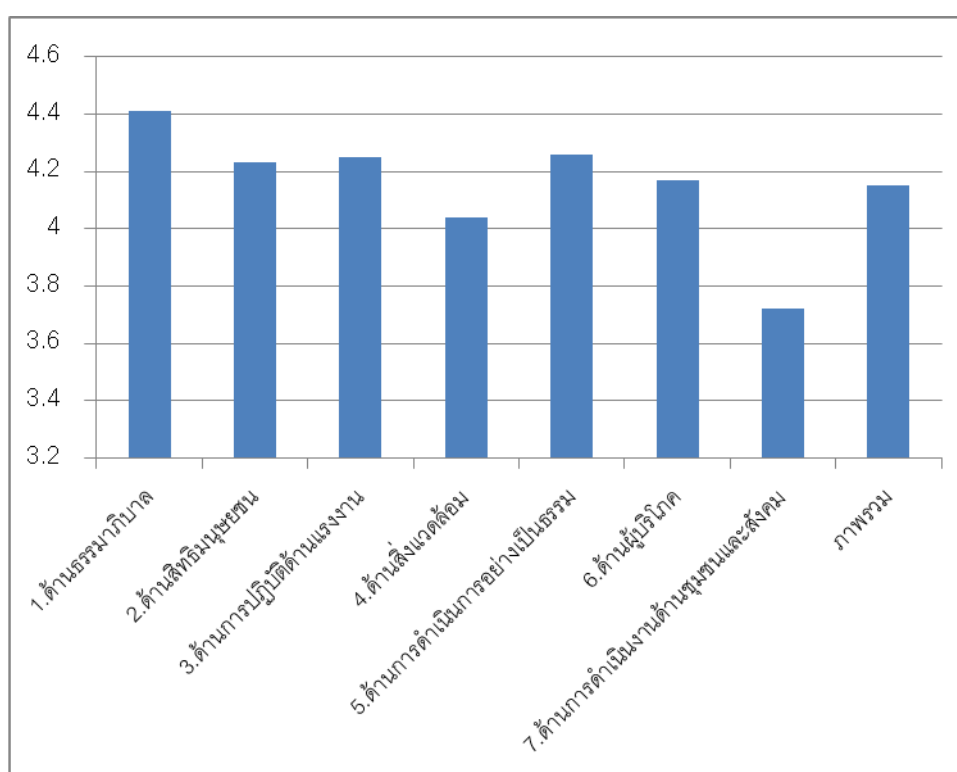

ภาพที่ 4-9 ข้อมูลจำนวนของการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ

จากตารางที่ 4-15 แสดงข้อมูลจำนวนและร้อยละของการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
กับผู้พิการ พบว่า อันดับหนึ่งคือ รับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือ
ผู้ดูแลคนพิการจำนวน 72 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 32.70 อันดับสองคือ การจัดจ้างเหมาช่วง/ เหม
าบริการโดยวิธีพิเศษ จำนวน 69 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 32.70 อันดับสามคือ รับผู้พิการเข้าทำงานใน
อัตราสัดส่วนคนพิการ 1 คนต่อพนักงาน 100 คน จำนวน 30 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 14.22

ตารางที่ 4-16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ	ผลประเมิน (N=211)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบต่อ
1.ด้านธรรมาภิบาล	4.41	0.65	1	มาก
2.ด้านสิทธิมนุษยชน	4.23	0.66	4	มาก
3.ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน	4.25	0.67	3	มาก
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	4.04	0.73	6	มาก
5.ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม	4.26	0.70	2	มาก
6.ด้านผู้บริโภค	4.17	0.74	5	มาก
7.ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม	3.72	0.92	7	มาก
ภาพรวม	4.15	0.72		มาก

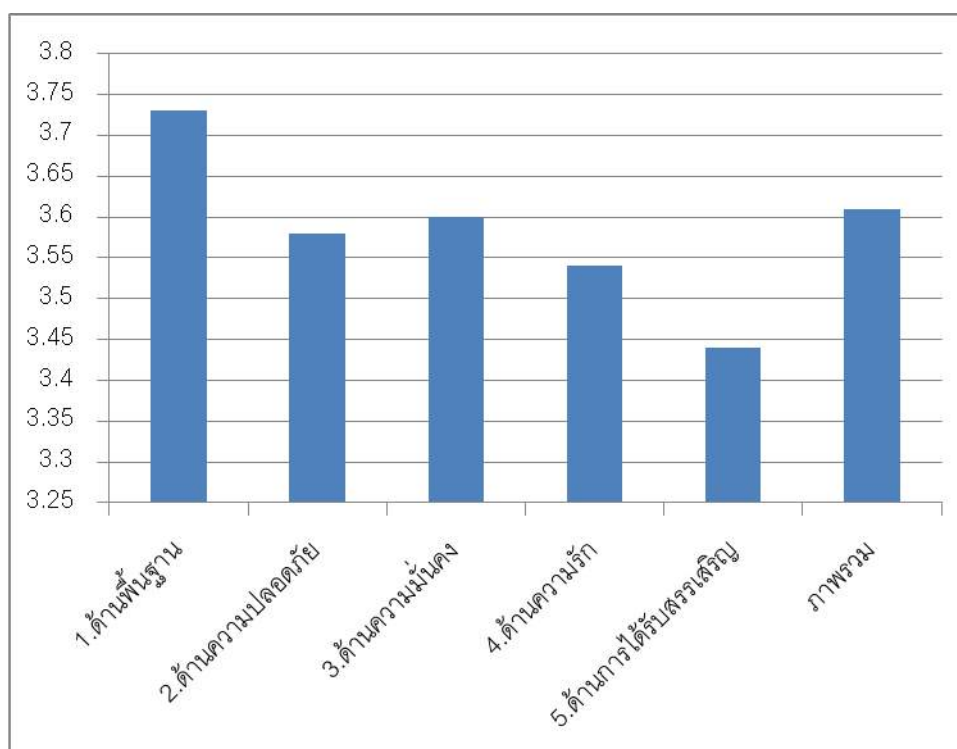

ภาพที่ 4-10 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

จากตารางที่ 4-16 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ พบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือ ด้านธรรมาภิบาล ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, $SD=0.65$) อันดับสอง คือ ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรมระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.70$) อันดับสาม คือ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงานระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.67$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับท้ายสุด คือ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, $SD=0.92$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจภาพรวม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, $SD=0.72$)

ตารางที่ 4-17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ

พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจ	ผลประเมิน (N=205)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพ
1.ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ	3.73	0.84	1	มาก
2.ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ	3.58	0.90	3	มาก
3.ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ	3.60	0.90	2	มาก
4.ด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการ	3.54	0.89	4	มาก
5.ด้านการได้รับสรรเสริญ/มีชื่อเสียงของผู้พิการ	3.44	0.93	5	ปานกลาง
ภาพรวม	3.61	0.88		มาก

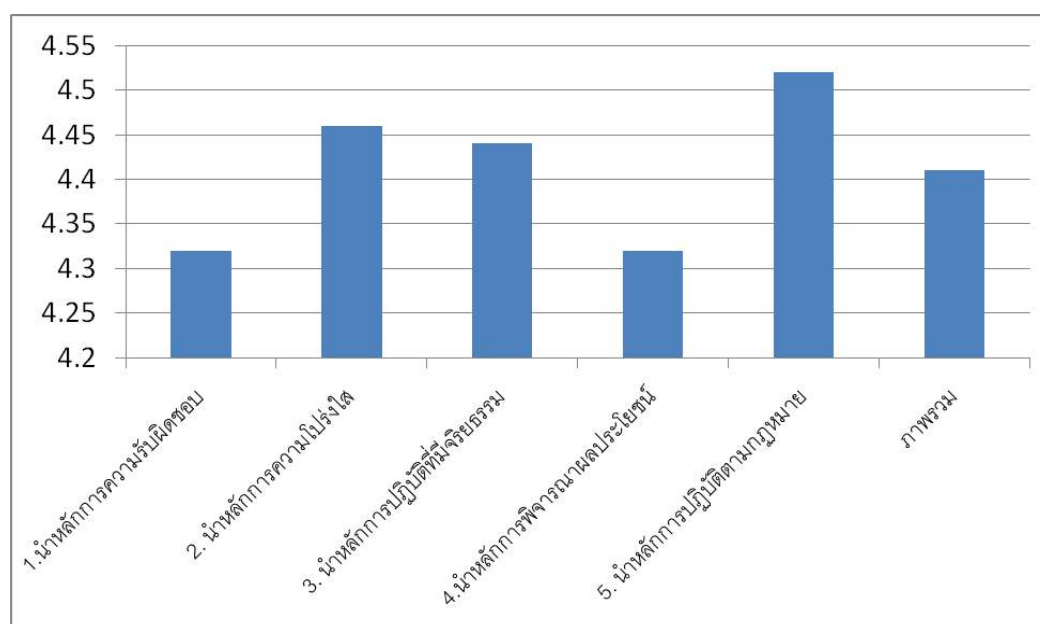
ภาพที่ 4-11 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ

จากตารางที่ 4-17 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือ ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD=0.84$) อันดับสอง คือ ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, $SD=0.90$) อันดับสาม คือ ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $SD=0.90$) อันดับสุดท้าย คือ ด้านการได้รับสรรเสริญ/ มีชื่อเสียงของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, $SD=0.93$) ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD=0.88$)

ตอนที่ 2 ผลประเมินรายด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ
ด้านธรรมาภิบาล

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านธรรมาภิบาล	ผลประเมิน (N=210)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบต่อ
1. มีการนำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตรวจสอบได้ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ	4.32	0.66	4	มาก
2. มีการนำหลักการความโปร่งใสไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ	4.46	0.61	2	มาก
3. มีการนำหลักการปฏิบัติที่มีจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ	4.44	0.61	3	มาก
4. มีการนำหลักการพิจารณาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ	4.32	0.78	5	มาก
5. มีการนำหลักการปฏิบัติตามกฎหมายไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ	4.52	0.58	1	มาก
ภาพรวม	4.41	0.65		มาก

ภาพที่ 4-12 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านธรรมาภิบาล

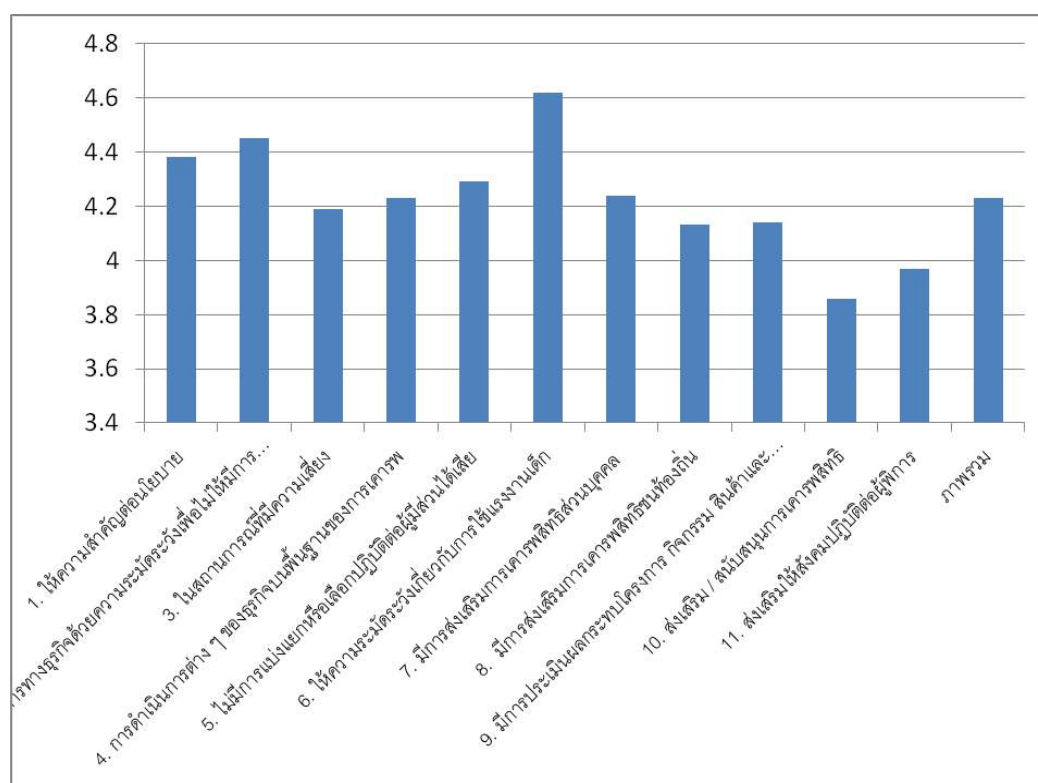
จากตารางที่ 4-18 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านธรรมาภิบาล พบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอันดับแรก คือ มีการนำหลักการปฏิบัติตามกฎหมายไปใช้ในการดำเนินธุรกิจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.52$, $SD=0.58$) อันดับสอง คือมีการนำหลักการความโปร่งใสไปใช้ในการดำเนินธุรกิจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.61$) อันดับสาม คือมีการนำหลักการปฏิบัติที่มีจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, $SD=0.61$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับท้ายสุด คือมีการนำหลักการพิจารณาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียไปใช้ในการดำเนินธุรกิจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, $SD=0.78$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านธรรมาภิบาลภาพรวม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.65$)

ตารางที่ 4-19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิทธิมนุษยชน

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิทธิมนุษยชน	ผลประเมิน (N=211)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อสังคม
1. ให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน	4.38	0.63	3	มาก
2. ดำเนินการทางธุรกิจด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน	4.45	0.54	2	มาก
3. ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง ภัยธรรมชาติ องค์กรพิจารณาจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง	4.19	0.70	7	มาก
4. การดำเนินการต่าง ๆ ของธุรกิจบนพื้นฐานของการเคารพส่งเสริมและปกป้อง สิทธิมนุษยชน	4.23	0.58	6	มาก
5. ไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ เช่น พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า	4.29	0.65	4	มาก
6. ให้ความสำคัญระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก/ แรงงานต่างด้าว	4.62	0.54	1	มากที่สุด
7. มีการส่งเสริมการเคารพสิทธิส่วนบุคคล/ ชุมชน	4.24	0.70	5	มาก

ตารางที่ 4-19 (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิทธิมนุษยชน	ผลประเมิน (N=211)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบ
8. มีการส่งเสริมการเคารพสิทธิชนท้องถิ่น/ชนกลุ่มน้อย	4.13	0.74	9	มาก
9. มีการประเมินผลกระทบโครงการ กิจกรรม สินค้าและ บริการของธุรกิจที่อาจเกิดขึ้นต่อสิทธิมนุษยชน/สุขภาพ/ ความปลอดภัย ก่อนนำไปใช้	4.14	0.71	8	มาก
10. ส่งเสริม/ สนับสนุนการเคารพสิทธิของผู้พิการ	3.86	0.77	11	มาก
11. ส่งเสริมให้สังคมปฏิบัติต่อผู้พิการเช่นเดียวกับปฏิบัติต่อ บุคคลทั่วไป	3.97	0.71	10	มาก
ภาพรวม	4.23	0.66		มาก

ภาพที่ 4-13 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิทธิมนุษยชน

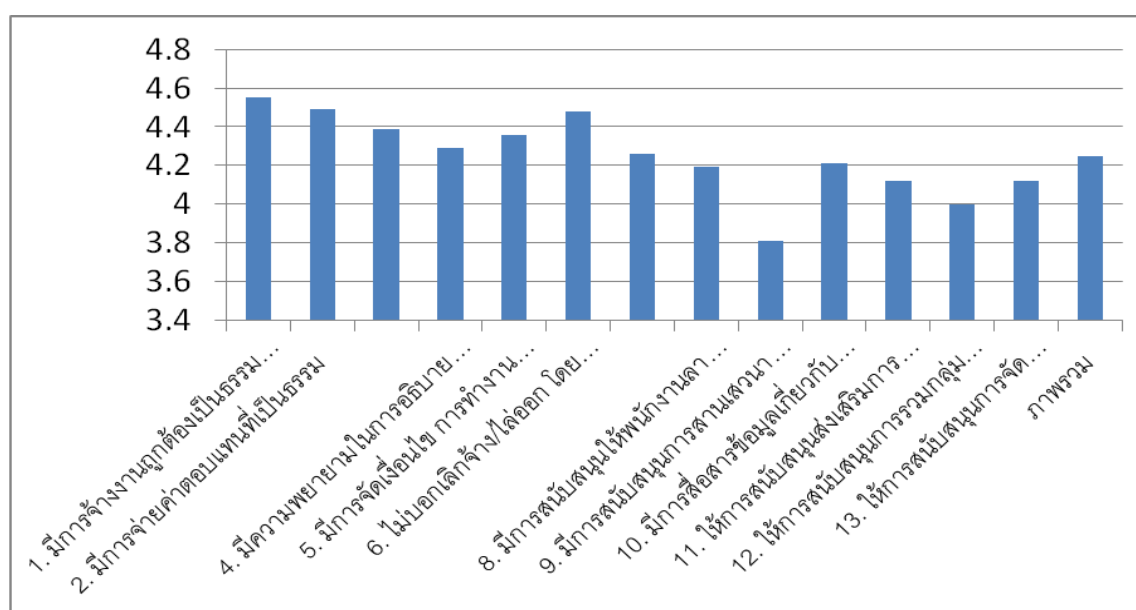
จากตารางที่ 4-19 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิทธิมนุษยชนพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอันดับแรก คือ ให้ความระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก/ แรงงานต่างด้าวระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, $SD=0.54$) อันดับสอง คือดำเนินการทางธุรกิจด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดสิทธิมนุษยชนระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.54$) อันดับสาม คือให้ความสำคัญต่อบริษัทด้านสิทธิมนุษยชนระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.63$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับท้ายสุด คือส่งเสริม / สนับสนุนการเคารพสิทธิของผู้พิการระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$, $SD=0.77$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิทธิมนุษยชนภาพรวม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, $SD=0.66$)

ตารางที่ 4-20 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการปฏิบัติด้าน แรงงาน	ผลประเมิน (N=211)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบต่อ
1. มีการจ้างงานถูกต้องเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนด	4.55	0.61	1	มากที่สุด
2. มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม	4.49	0.61	2	มาก
3. ให้ความสำคัญต่อการจ้างงานแบบมั่นคงพยายาม หลีกเลี่ยงการใช้แรงงานแบบชั่วคราวที่มากเกินไป	4.39	0.64	4	มาก
4. มีความพยายามในการอธิบาย เงื่อนไขในการทำงานและ การคุ้มครองทางสังคม	4.29	0.65	6	มาก
5. มีการจัดเงื่อนไข การทำงานต่าง ๆ เป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนด	4.36	0.63	5	มาก
6. ไม่บอกเลิกจ้างไล่ออก โดยพลการหรือเลือกปฏิบัติอย่าง/ ไม่เป็นธรรม	4.48	0.66	3	มาก
7. มีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่คำนึงถึงสุขภาพและ ความปลอดภัย	4.26	0.70	7	มาก

ตารางที่ 4-20 (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการปฏิบัติด้าน แรงงาน	ผลประเมิน (N=211)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบ
8. มีการสนับสนุนให้พนักงานลาไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือประเพณี	4.19	0.66	9	มาก
9. มีการสนับสนุนการสานเสวนาภายในองค์กร	3.81	0.75	13	มาก
10. มีการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดที่พนักงานควรปฏิบัติตามแนวทางที่ปลอดภัย	4.21	0.65	8	มาก
11. ให้การสนับสนุนส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาความสามารถของพนักงานในทุก ๆ ตำแหน่ง	4.12	0.72	11	มาก
12. ให้การสนับสนุนการรวมกลุ่มของพนักงาน	4.00	0.77	12	มาก
13. ให้การสนับสนุนการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของพนักงาน	4.12	0.71	10	มาก
ภาพรวม	4.25	0.67		มาก

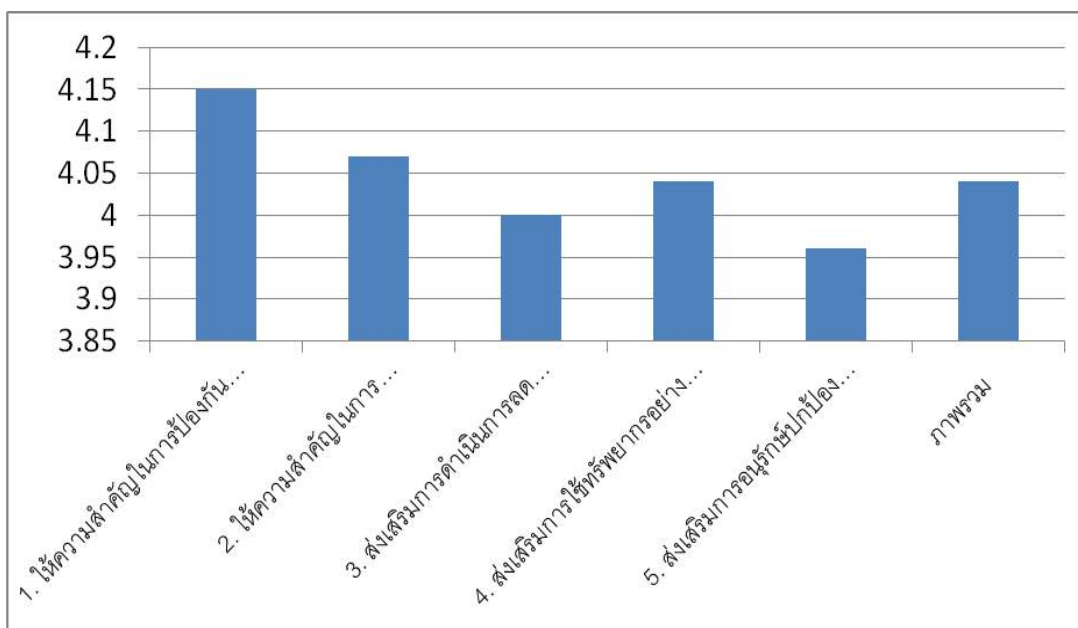

ภาพที่ 4-14 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน

จากตารางที่ 4-20 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงานพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือมีการจ้างงานถูกต้องเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, $SD=0.61$) อันดับสอง คือมีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, $SD=0.61$) อันดับสาม คือไม่บอกเลิกจ้าง ไล่ออก/ โดยผลการหรือเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, $SD=0.66$) อันดับสุดท้ายคือ มีการสนับสนุนการสานเสวนาภายในองค์กรระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, $SD=0.75$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการปฏิบัติด้านแรงงานภาพรวมระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.67$)

ตารางที่ 4-21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม	ผลประเมิน (N=209)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อสังคม
1. ให้ความสำคัญในการป้องกันการเกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	4.15	0.70	1	มาก
2. ให้ความสำคัญในการดำเนินการลดการใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น น้ำ ไฟ กระดาษ อื่น ๆ	4.07	0.74	2	มาก
3. ส่งเสริมการดำเนินการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	4.00	0.77	4	มาก
4. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	4.04	0.69	3	มาก
5. ส่งเสริมการอนุรักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูธรรมชาติ	3.96	0.77	5	มาก
ภาพรวม	4.04	0.73		มาก

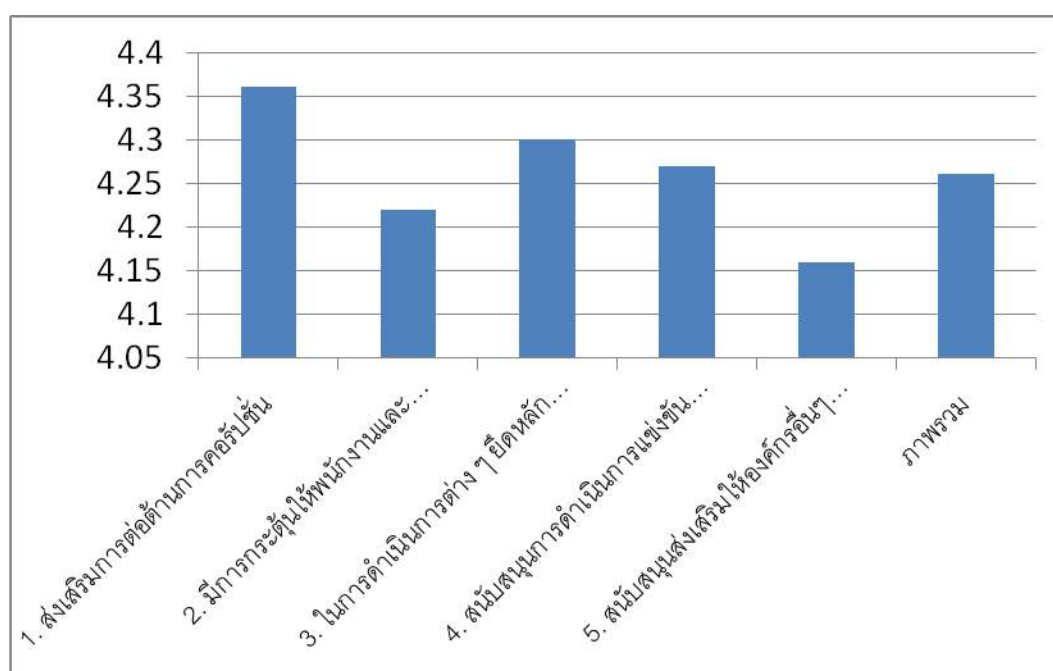

ภาพที่ 4-15 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ
ด้านสิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 4-21 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือมีให้ความสำคัญในการป้องกันการเกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, $SD=0.70$) อันดับสอง คือให้ความสำคัญในการดำเนินการลดการใช้ทรัพยากรต่างๆ ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $SD=0.74$) อันดับสาม คือส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, $SD=0.69$) อันดับสุดท้ายคือ ส่งเสริมการอนุรักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูธรรมชาติระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, $SD=0.77$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อมภาพรวม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, $SD=0.73$)

ตารางที่ 4-22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม	ผลประเมิน (N=209)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อสังคม
1. ส่งเสริมการต่อต้านการคอร์รัปชัน	4.36	0.71	1	มาก
2. มีการกระตุ้นให้พนักงานและผู้เกี่ยวข้องรายงานการทำผิดนโยบายองค์กร	4.22	0.77	4	มาก
3. ในการดำเนินการต่าง ๆ ยึดหลักความเป็นธรรม	4.30	0.66	2	มาก
4. สนับสนุนการดำเนินการแข่งขันที่เป็นธรรม	4.27	0.62	3	มาก
5. สนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรอื่น ๆ มีดำเนินการที่เป็นธรรม	4.16	0.72	5	มาก
ภาพรวม	4.26	0.70		มาก

ภาพที่ 4-16 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม

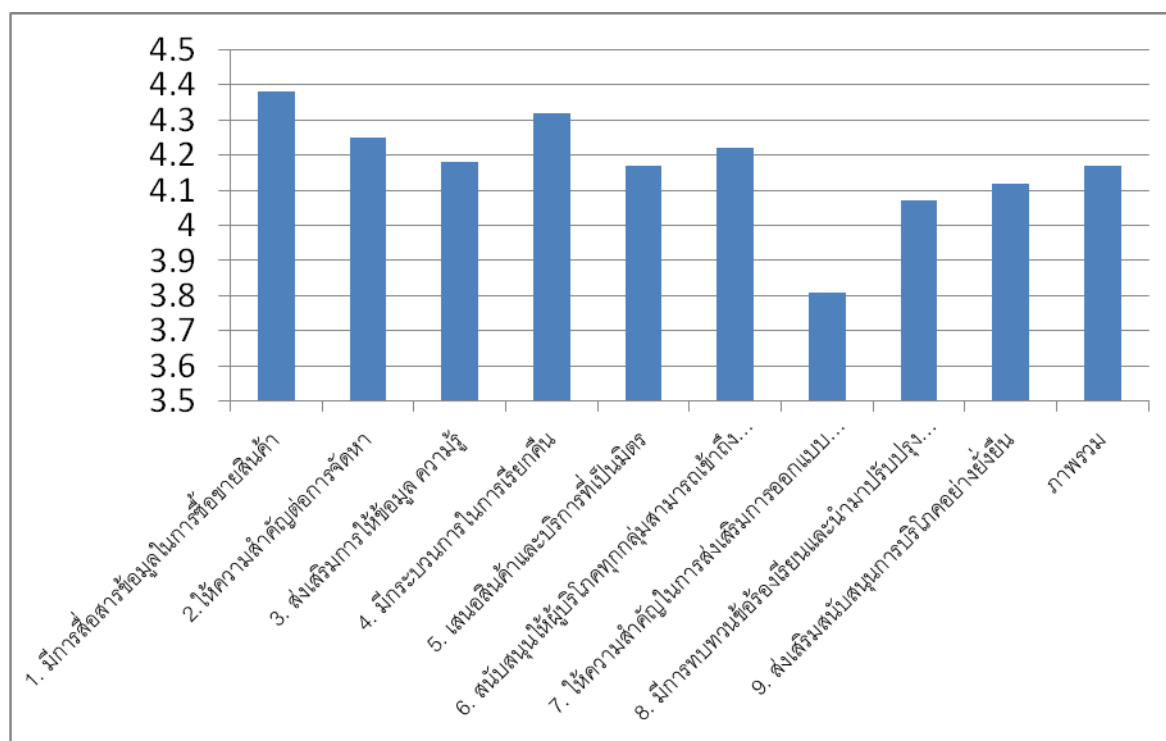
จากตารางที่ 4-22 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรมพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือมีส่งเสริมการต่อต้านการคอร์รัปชันระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.71$) อันดับสอง คือในการดำเนินการต่าง ๆ ยึดหลักความเป็นธรรมระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.66$) อันดับสาม คือสนับสนุนการดำเนินการแข่งขันที่เป็นธรรมระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, $SD=0.62$) อันดับสุดท้ายคือสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรอื่นๆ มีดำเนินการที่เป็นธรรมระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, $SD=0.72$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม ภาพรวม ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.70$)

ตารางที่ 4-23 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ
ด้านผู้บริโภค

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านผู้บริโภค	ผลประเมิน (N=210)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบ
1. มีการสื่อสารข้อมูลในการซื้อขายสินค้าและบริการที่เป็น ธรรมชัดเจนต่อผู้บริโภค เช่น แสดงราคา เงื่อนไข ส่วนประกอบต่าง ๆ ของสินค้า	4.38	0.73	1	มาก
2. ให้ความสำคัญต่อการจัดหาให้มีสินค้าและบริการที่ ปลอดภัยต่อผู้บริโภค	4.25	0.64	3	มาก
3. ส่งเสริมการให้ข้อมูล ความรู้ต่อผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้า และบริการต่าง ๆ ของธุรกิจอย่างถูกต้อง	4.18	0.66	5	มาก
4. มีกระบวนการในการเรียกคืนทดแทน สินค้า/ ชดเชย/ รายหรือข้อบกพร่องกรณีสินค้ามีอันตราย	4.32	0.63	2	มาก
5. เสนอสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.17	0.70	6	มาก
6. สนับสนุนให้ผู้บริโภคทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสินค้าและ บริการได้สะดวก โดยนำแนวคิด universal designมาใช้ เช่น การออกแบบสินค้าให้ผู้บริโภคใช้ได้หลายกลุ่ม ให้ ข้อมูลให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงได้	4.22	0.80	4	มาก

ตารางที่ 4-23 (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านผู้บริโภค	ผลประเมิน (N=210)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบ
7. ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการออกแบบสินค้าและบริการเพื่อผู้บริโภคที่เป็นคนพิการ	3.81	0.98	9	มาก
8. มีการทบทวนข้อร้องเรียนและนำมาปรับปรุงแนวปฏิบัติเพื่อตอบสนองข้อร้องเรียน	4.07	0.76	8	มาก
9. ส่งเสริมสนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน	4.12	0.75	7	มาก
ภาพรวม	4.17	0.74		มาก

ภาพที่ 4-17 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ
ด้านผู้บริโภค

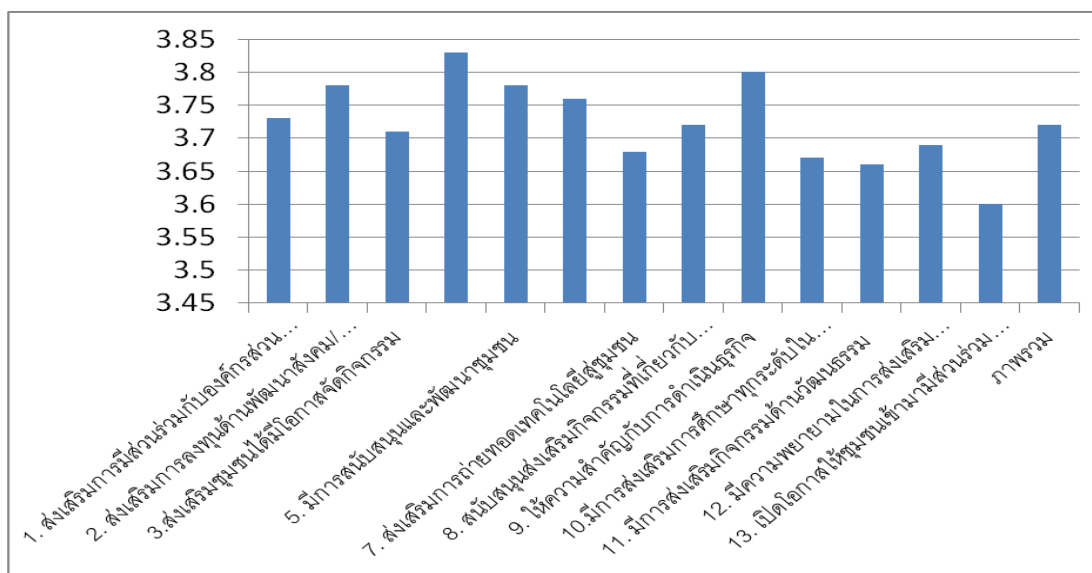
จากตารางที่ 4-23 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านผู้บริโภคว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือมีการสื่อสารข้อมูลในการซื้อขายสินค้าและบริการที่เป็นธรรมชาติเจนต่อผู้บริโภคระดับความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.73$) อันดับสอง คือมีกระบวนการในการเรียกคืน/ทดแทน สินค้ากรณีสินค้ามีอันตรายหรือข้อบกพร่อง/ ชดเชยระดับความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, $SD=0.63$) อันดับสาม คือให้ความสำคัญต่อการจัดหาให้มีสินค้าและบริการที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ระดับความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.64$) อันดับสุดท้ายคือ ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการออกแบบสินค้าและบริการเพื่อผู้บริโภคที่เป็นคนพิการระดับความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, $SD=0.98$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านผู้บริโภครวม ระดับความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก($\bar{X}=4.17$, $SD=0.74$)

ตารางที่ 4-24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินงานด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม	ผลประเมิน (N=210)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อ
1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของชุมชนและการพัฒนาชุมชน	3.73	0.84	6	มาก
2. ส่งเสริมการลงทุนด้านพัฒนาสังคมชุมชนให้ยั่งยืน/	3.78	0.84	4	มาก
3. ส่งเสริมชุมชนได้มีโอกาสจัดกิจกรรมในลักษณะที่พึ่งตนเองได้	3.71	0.88	8	มาก
4. มีการลงทุนที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน	3.83	0.92	1	มาก
5. มีการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนเพื่อลดปัญหาความยากจนและเพิ่มรายได้	3.78	0.97	3	มาก
6. มีส่วนร่วมกับองค์กรชุมชนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัย เพื่อจัดให้ดำเนินกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ร่วมกัน	3.76	0.85	5	มาก

ตารางที่ 4-24 (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการ ดำเนินงานด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม	ผลประเมิน (N=210)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ รับผิดชอบ
7. ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืน	3.68	1.00	10	มาก
8. สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารหรือ สิ่งจำเป็นต่าง ๆ สำหรับกลุ่มที่มีรายได้น้อยหรือด้อย โอกาสในชุมชนสังคม/	3.72	0.96	7	มาก
9. ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจ กับคู่ค้าที่เป็นของ ท้องถิ่น	3.80	0.97	2	มาก
10. มีการส่งเสริมการศึกษาทุกระดับในชุมชน	3.67	0.99	11	มาก
11. มีการส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีของ ชุมชนสังคม/	3.66	0.93	12	มาก
12. มีความพยายามในการส่งเสริมผลกระทบที่ดีอันเกิด จากการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจแก่ชุมชน	3.69	0.90	9	มาก
13. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานหรือ กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร	3.60	0.94	13	มาก
ภาพรวม	3.72	0.92		มาก

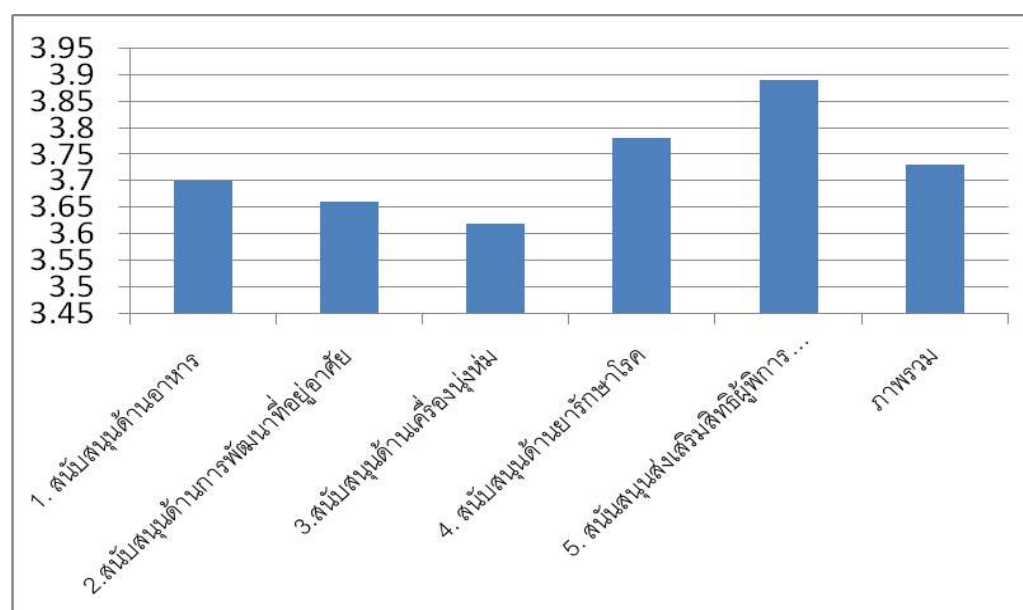
ภาพที่ 4-18 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ
ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม

จากตารางที่ 4-24 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคมพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือมีการลงทุนที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชนระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับสอง คือให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้าที่เป็นของท้องถิ่นระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $SD=0.92$) อันดับสาม คือมีการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนเพื่อลดปัญหาความยากจนและเพิ่มรายได้ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, $SD=0.97$) อันดับสุดท้ายคือ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.94$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคมภาพรวม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, $SD=0.92$)

ผลประเมินรายด้านความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ

ตารางที่ 4-25 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ
ของภาคธุรกิจด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ

พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ ผู้พิการ	ผลประเมิน (N=203)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ ต้องการพัฒนา ศักยภาพ
1. สนับสนุนด้านอาหาร	3.70	0.82	3	มาก
2. สนับสนุนด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย	3.66	0.87	4	มาก
3. สนับสนุนด้านเครื่องนุ่งห่ม	3.62	0.81	5	มาก
4. สนับสนุนด้านยารักษาโรค	3.78	0.89	2	มาก
5. สนับสนุนส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมาย ต่าง ๆ ระบุอย่างเคร่งครัด	3.89	0.84	1	มาก
ภาพรวม	3.73	0.84		มาก

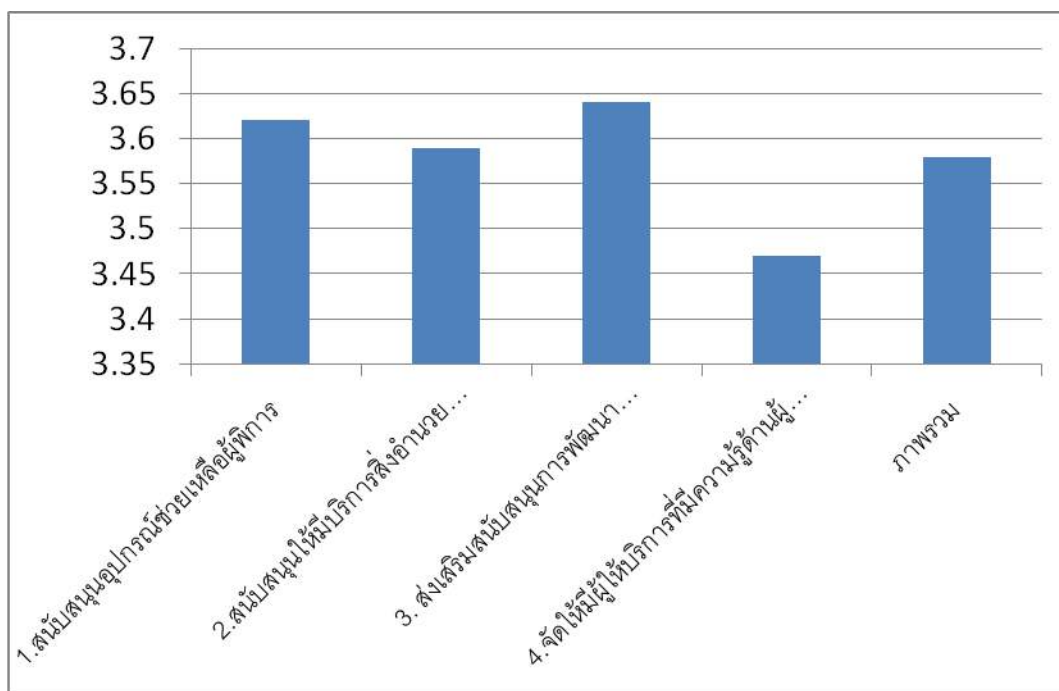

ภาพที่ 4-19 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของ
ภาคธุรกิจ ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ

จากตารางที่ 4-25 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการพบว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือ สนับสนุนส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามกฎหมายต่างๆ ระบุอย่างเคร่งครัดผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, $SD=0.84$)อันดับสองคือ สนับสนุนด้านยารักษาโรคผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$, $SD=0.89$)อันดับสามคือ สนับสนุนด้านอาหาร ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, $SD=0.82$)อันดับสุดท้ายคือ สนับสนุนด้านเครื่องนุ่งห่มผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, $SD=0.81$) ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการภาพรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $SD=0.84$)

ตารางที่ 4-26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ

พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านความปลอดภัยทางร่างกายและ จิตใจแก่ผู้พิการ	ผลประเมิน (N=205)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความต้องการพัฒนา ศักยภาพ
1. สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ เช่น แวน สายตา เครื่องช่วยฟัง รถเข็น ขาเทียม เป็นต้น	3.62	0.88	2	มาก
2. สนับสนุนให้มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการในองค์กร เช่น ลิฟท์มีเสียง ทางลาด ห้องน้ำ	3.59	0.91	3	มาก
3. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพกายและ สุขภาพจิตของผู้พิการ	3.64	0.94	1	มาก
4. จัดให้มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ด้านผู้พิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการ	3.47	0.86	4	ปานกลาง
ภาพรวม	3.58	0.90		มาก

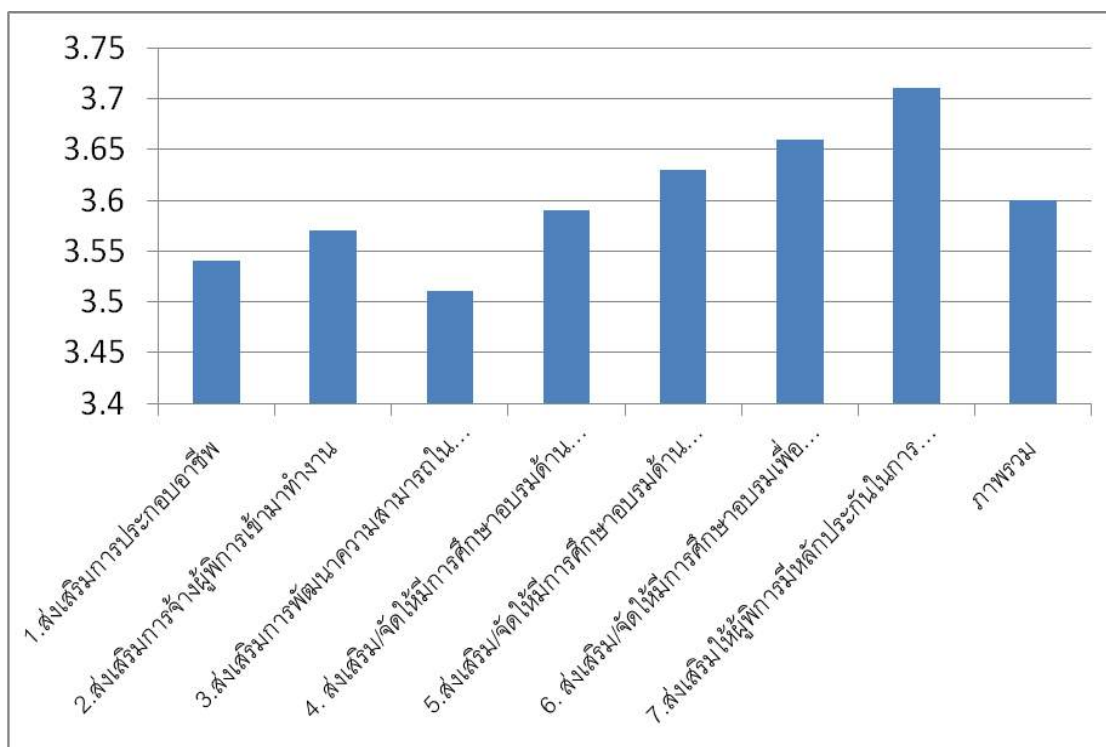

ภาพที่ 4-20 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ

จากตารางที่ 4-26 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, $SD=0.94$) อันดับสองคือ สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, $SD=0.88$) อันดับสามคือ สนับสนุนให้มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการในองค์กรผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, $SD=0.91$) อันดับสุดท้ายคือ จัดให้มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ด้านผู้พิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.47$, $SD=0.86$) ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.90$)

ตารางที่ 4-27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ
ของภาคธุรกิจด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ

พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ	ผลประเมีน (N=203)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ ต้องการพัฒนา ศักยภาพ
1. ส่งเสริมการประกอบอาชีพการ/การมีงานทำ/ พัฒนาตนเอง	3.54	0.89	6	มาก
2. ส่งเสริมการจ้างผู้พิการเข้ามาทำงานในตำแหน่ง ต่าง ๆ ที่เหมาะสมเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด	3.57	0.91	5	มาก
3. ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการสร้างรายได้ ของผู้พิการเช่น การให้เช่าพื้นที่ค้าขายการสนับสนุน/ สินค้าหรือบริการของผู้พิการ	3.51	0.98	7	มาก
4. ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านภาษา/	3.59	0.90	4	มาก
5. ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านคอมพิวเตอร์/	3.63	0.89	3	มาก
6. ส่งเสริมการพัฒนาจัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อ/ ฝีมือแรงงาน	3.66	0.85	2	มาก
7. ส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิต อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีภูมิใจในความเป็นมนุษย์	3.71	0.92	1	มาก
ภาพรวม	3.60	0.90		มาก

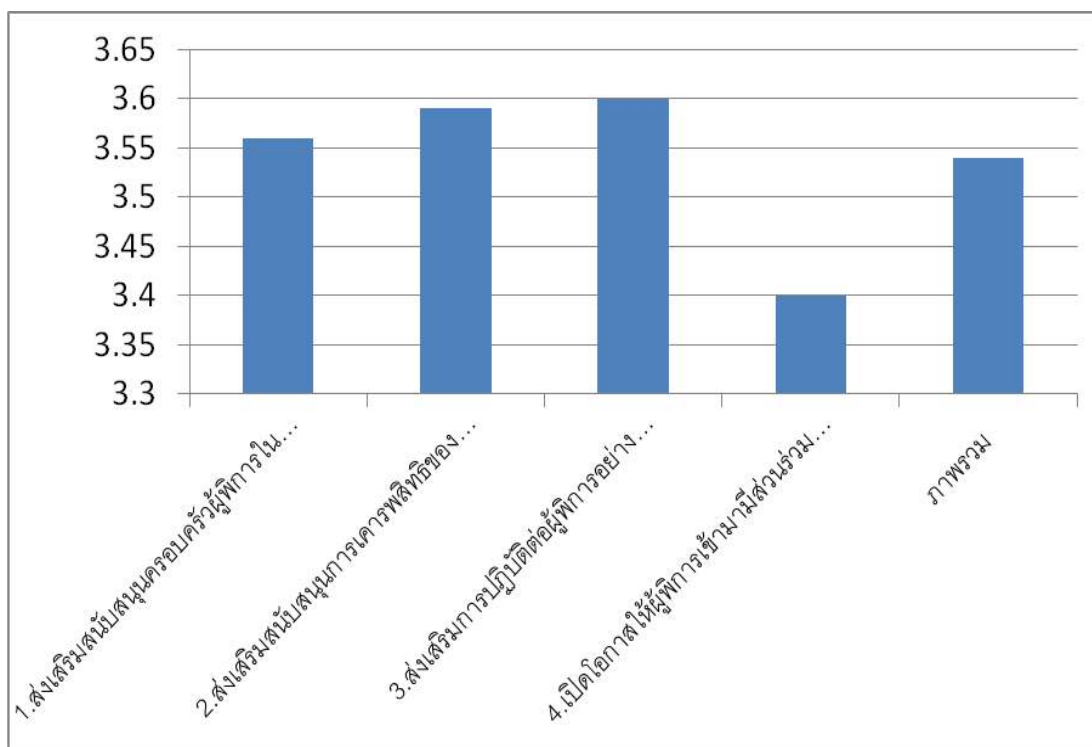

ภาพที่ 4-21 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ

จากตารางที่ 4-27 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการพบว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือ ส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีภูมิใจในความเป็นมนุษย์ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$, $SD=0.92$) อันดับสองคือ ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงานผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$, $SD=0.85$) อันดับสามคือ ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านคอมพิวเตอร์ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, $SD=0.89$) อันดับสุดท้ายคือ ส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการสร้างรายได้ของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$, $SD=0.98$) ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ ภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.90$)

ตารางที่ 4-28 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ
ของภาคธุรกิจด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการ

พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้ พิการ	ผลประเมิน (N=203)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ ต้องการพัฒนา ศักยภาพ
1. ส่งเสริมสนับสนุนครอบครัวผู้พิการในการดูแล ช่วยเหลือผู้พิการ	3.56	0.89	3	มาก
2. ส่งเสริมสนับสนุนการเคารพสิทธิของผู้พิการโดย ระบุไว้ในนโยบายหรือการดำเนินงานขององค์กร	3.59	0.89	2	มาก
3. ส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้พิการอย่างเสมอภาคโดย ระบุไว้ในนโยบายหรือการดำเนินงานขององค์กร เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะ องค์กร/ ให้บริการต่าง	3.60	0.93	1	มาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้พิการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ขององค์กร	3.40	0.85	4	ปานกลาง
ภาพรวม	3.54	0.89		มาก

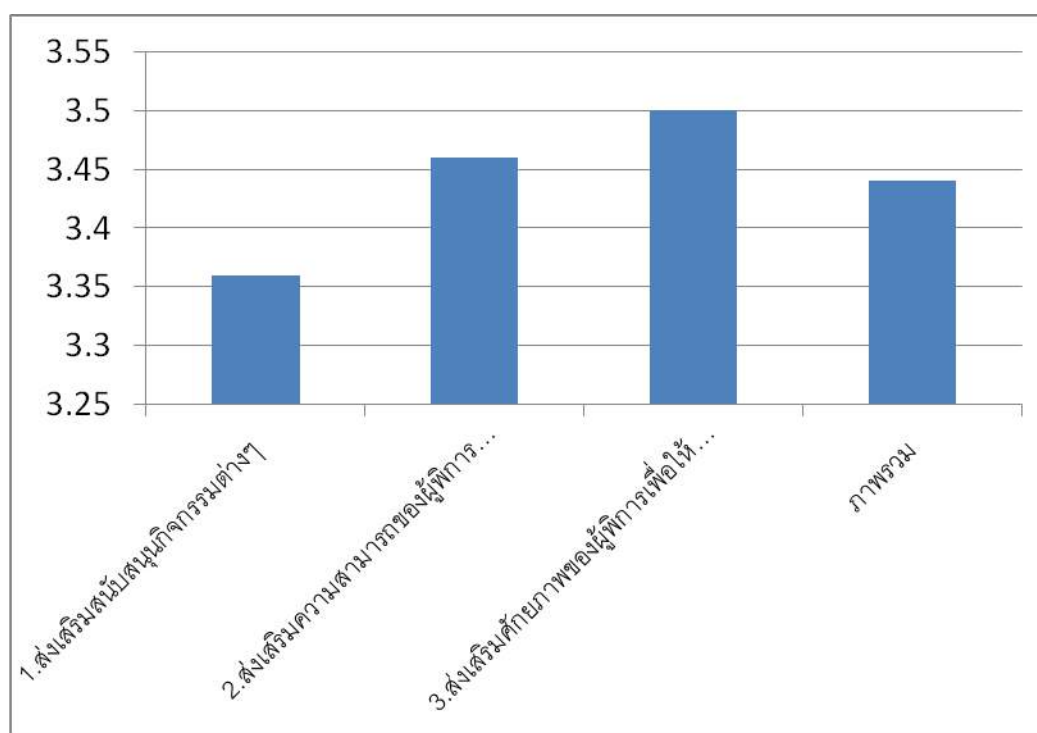

ภาพที่ 4-22 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการ

จากตารางที่ 4-28 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการพบว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือ ส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้พิการอย่างเสมอภาคโดยระบุไว้ในนโยบายหรือการดำเนินงานขององค์กร ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.93$) อันดับสองคือ ส่งเสริมสนับสนุนการเคารพสิทธิของผู้พิการโดย ระบุไว้ในนโยบายหรือการดำเนินงานขององค์กรผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, $SD=0.89$) อันดับสามคือ ส่งเสริมสนับสนุนครอบครัวผู้พิการในการดูแลช่วยเหลือผู้พิการผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$, $SD=0.89$) อันดับสุดท้ายคือ เปิดโอกาสให้ผู้พิการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$, $SD=0.85$) ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$, $SD=0.89$)

ตารางที่ 4-29 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพ
ผู้พิการของภาคธุรกิจด้านการได้รับสรรเสริญมีชื่อเสียงของผู้พิการ

พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ของภาคธุรกิจด้านการได้รับสรรเสริญมีชื่อเสียง/ ของผู้พิการ	ผลประเมิน (N=203)			
	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความ ต้องการพัฒนา ศักยภาพ
1. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของผู้พิการ เช่น กีฬาโอลิมปิกส์ของผู้พิการ	3.36	0.96	3	ปานกลาง
2. ส่งเสริมความสามารถของผู้พิการตามความพร้อม ของธุรกิจ	3.46	0.88	2	ปานกลาง
3. ส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการเพื่อให้ประสบ ความสำเร็จสูงสุดตามที่ตั้งใจ	3.50	0.94	1	มาก
ภาพรวม	3.44	0.93		ปานกลาง

ภาพที่ 4-23 ข้อมูลผลประเมินค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ
ด้านการได้รับสรรเสริญมีชื่อเสียงของผู้พิการ

จากตารางที่ 4-29 แสดงผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านการได้รับสรรเสริญมีชื่อเสียงของผู้พิการ พบว่าระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือ ส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุดตามที่ตั้งใจ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, $SD=0.94$) อันดับสอง คือ ส่งเสริมความสามารถของผู้พิการตามความพร้อมของธุรกิจผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$, $SD=0.88$) อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของผู้พิการ เช่น กีฬาโอลิมปิกส์ของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$, $SD=0.96$) ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจด้านการได้รับสรรเสริญมีชื่อเสียงของผู้พิการภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $SD=0.93$)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของภาคธุรกิจ นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี ในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

1. ข้อเสนอแนะของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการด้านร่างกาย/จิตใจ/อารมณ์

- 1.1 ควรมีการส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมที่ส่งผลสภาพทางจิตใจในด้านความสุข
- 1.2 ควรมารส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรยอมรับและให้โอกาสกับพนักงานที่พิการ เพื่อให้เขาเหล่านั้นอยู่ในองค์กรได้ด้วยความสุขความสบายใจ
- 1.3 ควรมีการกีฬาภายในบริษัท กิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรมนันทนาการ หา กิจกรรมที่เขาถนัดหรือชอบให้ทำหรือปฏิบัติ การจัดกิจกรรมให้ผู้พิการมีส่วนร่วมโดยไม่รู้สึกว่าตัวเองมีปมด้อย
- 1.4 ปัจจุบันยังขาดการสนับสนุนจากรัฐและยังไม่มีมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับ ดังนั้นหากต้องการช่วยเหลือผู้พิการควรเริ่มจากนโยบายของรัฐก่อนแล้วกระจายสู่ภาคธุรกิจก็จะทำให้ประสบความสำเร็จ
- 1.5 เพื่อช่วยเหลือผู้พิการให้อยู่ในความดูแลและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้
- 1.6 เสนอให้มีจัดพื้นที่ออกกำลังกายให้กับคนพิการ
- 1.7 สมควรช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์หรือบริจาคมากกว่าการเปิดรับเข้ามาทำงาน
- 1.8 ควรมีส่งเสริมความสามารถของคนพิการเพื่อให้คนปกติได้ทราบ
- 1.9 เสนอแนะให้มีการอบรมจริยธรรม ส่งเสริมการพูดที่ให้กำลังใจ ไม่พูดถึงจุดบกพร่องของร่างกาย คิดว่าเป็นเพื่อนร่วมงานปกติ
- 1.10 จัดทำหรือส่งเสริมในเรื่องการจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่คนพิการให้สามารถดำเนินชีวิตได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับคนปกติ

1.11 ส่งเสริมการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่อผู้พิการให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการด้านเศรษฐกิจ/ สังคม/ วัฒนธรรม

2.1 การพัฒนาศักยภาพผู้พิการจะช่วยลดภาระการดูแลช่วยเหลือต่อสังคม

2.2 ควรส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้พิการเข้าถึงการรับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวาง

2.3 ส่งเสริมให้มีอาชีพในด้านฝีมือแรงงานเพื่อไว้ประกอบอาชีพ

2.4 ส่งเสริมให้พนักงานที่พิการทำงานได้และมีรายได้เลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว

2.5 สังคมควรให้การยอมรับ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใช้ชีวิตปกติ ไม่ใช่ไปรังเกียจ แต่ควรมีงานอะไร สายอาชีพใดจะเปิดรับผู้พิการ เช่น พนักงานคอลเซ็นเตอร์

2.6 เงินสนับสนุน (เบี้ยยังชีพ) ของผู้พิการจากภาครัฐต่อเดือนน้อยเกินไป (100 บาท/เดือน) ณ ปัจจุบัน ซึ่งสภาพการยังชีพแต่ละวันเพิ่มมากขึ้นแล้ว

2.7 หลาย ๆ แห่ง หลาย ๆ จังหวัดที่มีผู้พิการที่ต้องการความเอาใจจากภาครัฐ ดังนั้นควรจะนำนโยบายกระจายสู่ผู้พิการที่ด้อยโอกาสก็จะเป็นการช่วยเหลือ เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอาชีพผู้พิการ เพื่อสร้างรายได้ต่อไป

2.8 เสนอให้มีการรวมกลุ่มผู้พิการทำกิจกรรม เพื่อหารายได้พิเศษ

2.9 ควรส่งเสริมให้คนพิการมีบทบาททางสังคมมากยิ่งขึ้นตามแต่ความสมควร

2.10 เน้นส่งเสริมให้ผู้พิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยการออกแบบลักษณะงานและบริการขั้นพื้นฐานสาธารณะ

2.11 ควรจัดทำโครงการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ, ทักษะทางอาชีพแก่คนพิการรวมถึงการจัดการด้านวงจรธุรกิจอย่างครบวงจร

2.12 จัดกิจกรรมเพิ่มความใกล้ชิด เพื่อลดความห่าง

2.13 ส่งเสริมให้สังคมยอมรับผู้พิการ

2.14 ส่งเสริมการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมกับผู้พิการและแรงงานให้เห็นออกเห็นใจ หรือเปิดโอกาสให้ผู้พิการ

2.15 ส่งเสริมการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคสำหรับผู้พิการ เช่น ถนน รถโดยสาร
ห้องน้ำ

2.16 ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีพได้

2.17 ควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้พิการได้มีการแสดงออกในสังคม

3.ข้อเสนอแนะของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการทางการศึกษา/ เทคโนโลยี/ สื่อสารมวลชน/ นันทนาการ

- 3.1 ส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความรู้ อบรม นำเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามัคคี
- 3.2 เน้นสื่อโฆษณาต่าง ๆ เน้นหนักให้ความสำคัญกับผู้พิการ เขาจะได้มีกำลังใจและไม่รู้สึกด้อยกว่าคนปกติ
- 3.3 ส่งเสริมให้พนักงานที่พิการพัฒนาความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์และระบบอุปกรณ์ความรู้ High Technology ขององค์กร และเพื่อให้มีความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3.4 ส่งเสริมการศึกษาเพิ่มเติมให้กับผู้พิการ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านการศึกษาโดยกระจายให้ทั่ว เปิดอบรมวิชาชีพที่สามารถใช้ได้ทันทีเมื่อเรียนจบ
- 3.5 เสนอให้จัดทำห้องสมุดสำหรับผู้พิการ
- 3.6 สมควรจัดกิจกรรม (ภาคบังคับ) โดยให้ทุกบริษัทมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือคนพิการในชุมชน
- 3.7 ควรออกแบบสื่อให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงได้
- 3.8 ส่งเสริมให้คนพิการได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการได้รับการศึกษา ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีตามความเหมาะสม
- 3.9 จัดกิจกรรมและหาทุน เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้แก่คนพิการ
- 3.10 ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาให้คนพิการมีความรู้และมีความสามารถในการทำงานและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
- 3.11 เปิดโอกาสให้ผู้พิการได้หาความรู้ด้วยตนเองและเข้าการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี
- 3.12 บริษัทมีการจัดกิจกรรมบริจาคกระดาษเพื่อทำอักษรเบลล์ให้กับผู้พิการทางสายตา

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอในบทนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ
4. เพื่อพัฒนาข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการ

พัฒนาศักยภาพผู้พิการ

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า

จากข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม พบว่าผู้พิการมีปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากตัวผู้พิการ ได้แก่ ทักษะ ทักษะการพิการ เพศ วุฒิและระดับการศึกษา และ 2. ปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกตัวผู้พิการ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อนร่วมงาน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากวิธีการดำรงชีวิตประจำวัน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐและเอกชน ส่วนความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ ได้แก่ การยอมรับและความเข้าใจ โอกาส ความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต และการได้รับการฟื้นฟูที่มีคุณภาพจากภาครัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรคในการดำรงชีวิตของผู้พิการ

1.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากตัวผู้พิการ ได้แก่ ทักษะ ทักษะการพิการ เพศ วุฒิ และระดับการศึกษา

1.1.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากทัศนคติ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.1.1 ทักษะที่ผู้พิการมีต่อตนเองในเชิงลบ โดยผู้พิการมองว่าตนเองไม่มีคุณค่า มีปมด้อย โดยความคิดลักษณะนี้ส่งผลให้ผู้พิการไม่กล้าออกไปเผชิญกับโลกภายนอก

1.1.1.2 ทักษะที่ผู้พิการมีต่อคนอื่นในเชิงลบ โดยผู้พิการคิดว่าคนอื่นมองคนพิการในลักษณะของการดูถูก การไม่ยอมรับความสามารถ ด้วยทัศนคติแบบนี้ส่งผลให้ผู้พิการเกิดความท้อแท้ กังวลใจและไม่มีกำลังใจ

1.1.2 ลักษณะความพิการ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1.1.2.1 ประเภทความพิการ กล่าวคือ จากการศึกษาพบว่าประเภทความพิการที่ต่างกันจะมีผลต่อปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตของผู้พิการที่แตกต่างกัน เช่น ผู้พิการทางสายตาจะประสบปัญหามากในเรื่องการอ่านและการเดินทาง ส่วนผู้พิการทางร่างกายจะประสบปัญหาในเรื่องการเดินทาง

1.1.2.2 ความลึกหรือระดับของความพิการ จากการศึกษาพบว่า ยังมีระดับความพิการมากปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตยังมีมากขึ้น อย่างไรก็ตามหากผู้พิการสามารถปรับตัวอยู่กับความพิการได้มากก็จะเกิดความคุ้นเคยและสามารถอยู่กับสิ่งที่เป็นได้มากขึ้น ทั้งนี้จึงขึ้นอยู่กับตัวผู้พิการแต่ละคนเป็นสำคัญ

1.1.3 เพศ จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการเพศหญิงมีปัญหาและอุปสรรคในการดำรงชีวิตมากกว่าเพศชายโดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยทางร่างกายหรือความปลอดภัยทางเพศ

1.1.4 วุฒิและระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า เป็นวุฒิและระดับการศึกษาที่ผู้พิการมีหรือได้รับมักไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้ผู้พิการมีโอกาสในการทำงานน้อยลง นอกจากนี้ผู้พิการส่วนใหญ่ได้รับโอกาสทางการศึกษาไม่มากเท่าที่ควรและมีปัญหาในเรื่องคุณภาพการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนพิการและคนปกติอยู่มาก

1.2 ปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกตัวผู้พิการ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจาก ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อนร่วมงาน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐและเอกชน

1.2.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากบุคคลในครอบครัว ผู้คนในชุมชนและสังคม เพื่อนร่วมงาน จากการศึกษาพบว่า

1.2.1.1 ครอบครัว วิธีคิดและวิธีปฏิบัติที่ครอบครัวมีต่อคนพิการในลักษณะที่ไม่เข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นพยายามให้ความรัก การดูแลเป็นพิเศษหรือการมองเป็นภาระหรือมองแบบรังเกียจความพิการ สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้พิการอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง ขาดความเชื่อมั่นในตัวเองและไม่กล้าเผชิญชีวิต

1.2.1.2 ผู้คนในชุมชนและสังคม วิธีคิดและวิธีปฏิบัติต่อผู้พิการแบบสงสารหรือมองแบบเป็นภาระ การดูถูกผู้พิการ การไม่ยอมรับความพิการว่าเป็นเรื่องปกติหรือเป็นเรื่องธรรมชาติ

ส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติต่อผู้พิการและเป็นการตอกย้ำความรู้สึกมีปมด้อยให้กับผู้พิการโดยที่ผู้กระทำอาจไม่รู้ตัว

1.2.1.3 เพื่อนร่วมงาน จากการศึกษาพบว่าวิธีคิดและวิธีปฏิบัติของเพื่อนร่วมงานต่อผู้พิการมีผลต่อการทำให้คนพิการมีกำลังใจหรือมีหมดกำลังใจในการดำรงชีวิตในที่ทำงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ หากผู้พิการได้เพื่อนร่วมงานที่เข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติต่อเขาอย่างให้เกียรติเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้ออกาส จะทำให้ผู้พิการมีกำลังใจและรู้สึกอยากทำงาน แต่หากมีวิธีคิดและวิธีปฏิบัติในลักษณะตรงกันข้าม ผู้พิการจะยิ่งรู้สึกหมดกำลังใจและไม่อยากทำงานเพิ่มขึ้น

1.2.2 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน จากการศึกษาพบว่า ด้วยสภาพร่างกายที่พิการ ทำให้การดำรงชีวิตประจำวันของผู้พิการมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การทำอาหาร การซื้อของ การใช้ชีวิตส่วนตัว อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้สามารถลดลงได้หากผู้พิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานจากสังคม เช่น ทางเดิน สัญญาณเสียง อักษรเบลล์ ห้องน้ำ ที่จอดรถ เป็นต้น

1.2.3 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติกรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐและเอกชน

1.2.3.1 ภาครัฐ จากการศึกษาพบว่าการที่ภาครัฐ ไม่จัดให้มีบริการขั้นพื้นฐานที่เพียงพอสำหรับคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมาย นโยบาย สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต เช่น สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ ทำให้ผู้พิการต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในชีวิตมากขึ้น และถือเป็นการซ้ำเติมปัญหาความพิการที่มีอยู่แล้วให้รุนแรงมากยิ่งขึ้นไปอีก

1.2.3.2 ภาคเอกชน จากการศึกษาพบว่า ภาคเอกชนยังคงมีปัญหาเรื่องการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะเรื่องการรับผู้พิการเข้าทำงาน ความไม่เข้าใจในเรื่องผู้พิการ และยังไม่ได้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการสามารถทำงานได้อย่างคนปกติ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงานแบบ Universal Design มีทางลาด ประตูเลื่อน ห้องน้ำ ลิฟท์ อักษรเบลล์ หรือ การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้พิการ เช่น รถรับส่ง ที่พักที่ไม่ไกล อาหาร เป็นต้น

2. ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ

2.1 การยอมรับและความเข้าใจ

จากการศึกษาพบว่าสิ่งที่ผู้พิการต้องการมากที่สุด คือการยอมรับและความเข้าใจจากสังคมไม่ใช่ความสงสาร เพราะการยอมรับและความเข้าใจทำให้ผู้พิการกล้าที่จะออกมาเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริง และมีความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตสังคมได้อย่างมีคุณค่า อีกทั้งยังทำให้ผู้พิการสามารถพึ่งพิงในตัวเองหรือศักยภาพของตัวเองออกมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้มากขึ้น

2.2 โอกาส แบ่งออกเป็น 4 ประการ

2.2.1 โอกาสทางการศึกษา ผู้พิการต้องการได้รับโอกาสทางการศึกษาจากสังคม เช่น การได้เข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานทั้งในเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของคนพิการ การได้รับการพัฒนาความสามารถ การได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา

2.2.2 โอกาสการเมือง ผู้พิการต้องการได้รับโอกาสทางการเมืองจากสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ กระทำหรือไม่กระทำ การรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการและสิทธิต่าง ๆ ของผู้พิการในสังคม

2.2.3 โอกาสเศรษฐกิจ ผู้พิการต้องการได้รับโอกาสทางด้านเศรษฐกิจในเรื่องการมีอาชีพที่มั่นคงหรือการมีงานทำมากที่สุด นอกจากนี้ผู้พิการยังต้องการได้รับสวัสดิการพอสมควรแก่การดำเนินชีวิตเพื่อจะได้ไม่ต้องพึ่งพาใครมากนัก

2.2.4 โอกาสทางสังคม ผู้พิการต้องการได้รับโอกาสทางสังคม เช่น การมีพื้นที่ในสังคมที่พวกเขาได้รับการยอมรับ การให้โอกาสผู้พิการได้ปรับตัวหรือดำเนินชีวิตประจำวันเพื่ออยู่ร่วมกับคนปกติ เช่น การโดยสารสาธารณะ การรักษาพยาบาล การเรียนหรือทำงานร่วมกับคนปกติ

2.3 ความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ประการคือ

2.3.1 สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัย 4 เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยในชีวิตทั้งด้านร่างกายจิตใจ รวมทั้งการมีสิ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตสังคม ไม่ว่าจะเป็นทางลาด ถนน ห้องน้ำ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยต่าง ๆ เช่น แวนตา รถเข็น รถโดยสารที่จัดพื้นที่เพื่อคนพิการ

2.3.2 ความรักและได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นความรู้สึกทางด้านความรัก ความพึงพอใจที่มาจากความสัมพันธ์ในองค์กร เช่น ที่ทำงาน โรงเรียน และความสัมพันธ์ในกลุ่มสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น

2.3.3 ความต้องการความสมหวังในชีวิตหรือการประสบความสำเร็จสูงสุด ผู้พิการส่วนใหญ่กล่าวถึงเรื่องนี้บ่อยมากเนื่องจาก ผู้พิการมองว่าสภาพปัจจุบัน ความต้องการของผู้พิการในเรื่องพื้นฐานต่าง ๆ ยังได้รับไม่เพียงพอ ดังนั้นการจะให้หวังว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด จึงถือเป็นเรื่องที่ห่างไกล

2.4 การได้รับบริการพื้นฐานจากภาครัฐที่มีคุณภาพ จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันภาครัฐได้พยายามจัดสิ่งต่าง ๆ เช่น ทางลาด ลิฟท์ อักษรเบลล์ สัญญาณจราจร เบี้ยยังชีพ การรักษาพยาบาล เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของผู้พิการเพิ่มขึ้นมาบ้างแล้ว แต่ยังคงพบว่าไม่เพียงพอและที่สำคัญยังมีคุณภาพที่ไม่ดีส่งผลให้ผู้พิการไม่สามารถพึ่งตนเองได้เต็มที่และต้องพึ่งพาบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ สามารถสรุปได้ว่า

ศักยภาพของผู้พิการ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้พิการมีศักยภาพทุกคน โดยแต่ละคนล้วนมีศักยภาพในแบบของตนเองซึ่งอาจเหมือนหรือแตกต่างหลากหลายกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบการเลี้ยงดู ประสบการณ์ ความชอบหรือธรรมชาติของแต่ละคนเป็นสำคัญ จากการศึกษาสรุปศักยภาพของผู้พิการได้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย จากการศึกษาพบว่าแม้ว่าจะมีความพิการบางส่วนในร่างกายอยู่แต่กระนั้นผู้พิการก็มีศักยภาพในทางร่างกายในด้านอื่น ๆ มาทดแทนเสมอ

2. ด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิดและความเชื่อ จากการศึกษาพบว่าด้วยภาวะความพิการทำให้ผู้พิการต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจที่เข้มแข็งอดทนพร้อมที่จะต่อสู้และเผชิญต่อความยากลำบาก มีความคิดที่ละเอียดอ่อน ส่วนเรื่องอารมณ์และความเชื่อจัดเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูและประสบการณ์ในชีวิตเป็นสำคัญ

3. ด้านสังคม จากการศึกษาพบว่าผู้พิการมีความสามารถและความพยายามในการปรับตัวเพื่อยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมเป็นอย่างมาก ผู้พิการหลายคนมีความพยายามที่จะเพิ่มพูนศักยภาพหรือความสามารถของตนเอง เช่น เทคโนโลยี ภาษา การสื่อสาร เพื่อได้รับการยอมรับจากสังคม

โดยสรุปจากการศึกษาพบว่า ผู้พิการมีศักยภาพทั้งในด้านร่างกาย ด้าน จิตใจ อารมณ์ ความคิดและความเชื่อ ด้านสังคม อย่างไรก็ตามศักยภาพของผู้พิการแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของแต่ละคน

ความต้องการของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

จากผลประเมินค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ พบว่า ความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.88$) โดยระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจอันดับแรก คือ ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $SD=0.84$) อันดับสอง คือ ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.90$) อันดับสาม คือ ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ ผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.90$) อันดับสุดท้าย คือ ด้านการได้รับสรรเสริญ/ มีชื่อเสียงของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $SD=0.93$) เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาจำแนกรายละเอียดพบว่า

1. พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิต พบว่า อันดับแรก คือ สนับสนุนส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุอย่าง

เครื่องครัว ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $SD=0.84$) อันดับสองคือ สนับสนุนด้านยารักษาโรคผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $SD=0.89$) อันดับสามคือ สนับสนุนด้านอาหารผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, $SD=0.82$) อันดับสุดท้ายคือ สนับสนุนด้านเครื่องนุ่งห่มผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $SD=0.81$)

2. พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความมั่นคงในชีวิต อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีภูมิใจในความเป็นมนุษย์ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $SD=0.92$) อันดับสองคือ ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงานผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, $SD=0.85$) อันดับสามคือ ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านคอมพิวเตอร์ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, $SD=0.89$) อันดับสุดท้ายคือ ส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการสร้างรายได้ของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, $SD=0.98$)

3. พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจพบว่า อันดับแรก คือ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, $SD=0.94$) อันดับสองคือ สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $SD=0.88$) อันดับสามคือ สนับสนุนให้มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการในองค์กรผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, $SD=0.91$) อันดับสุดท้ายคือ จัดให้มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ด้านผู้พิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, $SD=0.86$)

4. พฤติกรรมความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจ ด้านการได้รับสรรเสริญและการมีชื่อเสียง พบว่า อันดับแรก คือ ส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุดตามที่ตั้งใจ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, $SD=0.94$) อันดับสอง คือ ส่งเสริมความสามารถของผู้พิการตามความพร้อมของธุรกิจผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, $SD=0.88$) อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของผู้พิการ เช่น กีฬาโอลิมปิกส์ของผู้พิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, $SD=0.96$)

โดยสรุปจากการศึกษาพบว่า ความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจเรียงลำดับความต้องการ 3 อันดับแรกได้แก่ การพัฒนาด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่คนพิการ รองลงมาคือด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ โดยด้านพื้นฐานการดำรงชีวิต สิ่งที่ภาคธุรกิจต้องการพัฒนามากที่สุดคือ สนับสนุนส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุอย่างเคร่งครัด ส่วนด้านความมั่นคงในชีวิต สิ่งที่ภาคธุรกิจต้องการพัฒนามากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ภูมิใจในความเป็นมนุษย์

และด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ภาครัฐจึงต้องการพัฒนาในเรื่องการพัฒนาสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้พิการมากที่สุด

ศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐกิจ

เมื่อนำศักยภาพของผู้พิการมาพิจารณาเชื่อมโยงความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของ ภาครัฐกิจดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการของภาครัฐกิจ คือ ศักยภาพทุกด้านที่ผู้พิการมี อันได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิดและความเชื่อ ด้านสังคม ซึ่งตรงกันกับความต้องการของภาครัฐกิจในการพัฒนาคนพิการ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่คนพิการ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความ ปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้พิการทุกด้าน

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความเป็นไปได้ของภาครัฐกิจในการตอบสนอง ความต้องการของผู้พิการ สามารถสรุปได้ว่า

จากผลการศึกษาพบว่าพบว่า ระดับความต้องการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการของภาครัฐกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาครัฐกิจสามารถตอบสนองความต้องการของผู้พิการในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่คนพิการ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความปลอดภัยทาง ร่างกายและจิตใจ โดยพบว่าสิ่งที่ภาครัฐกิจต้องการสนับสนุนมากที่สุด 2 ลำดับแรกในแต่ละด้านดัง กล่าวคือ

1. ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิต คือ สนับสนุนสิ่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุอย่างเคร่งครัด และ สนับสนุนด้านยารักษาโรค

2. ด้านความมั่นคงในชีวิต คือ การส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิต อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ภูมิใจในความเป็นมนุษย์ และ ส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3. ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ คือ การพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต ของผู้พิการ และ สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ เช่น แวนสายตา เครื่องช่วยฟัง รถเข็น ขาเทียม จากข้อมูลกล่าวข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่ามีความเป็นไปได้มากที่ภาครัฐกิจจะตอบสนอง ความต้องการของผู้พิการ

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ของภาครัฐกิจที่มีต่อการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการ สามารถสรุปได้ว่า

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาครัฐกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรม อมตะนคร จังหวัด ชลบุรี

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ภาคธุรกิจส่วนใหญ่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม อมตะนคร จังหวัดชลบุรี เป็นประเภทกิจการการผลิต (คิดเป็นร้อยละ 98.6) หากจำแนกตามดัชนีราคาในกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจตามแนวทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (ยานยนต์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร กระดาษและวัสดุการพิมพ์ ปีโตรเคมี และเคมีภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ เหล็ก คิดเป็นร้อยละ 91.4) ขนาดของธุรกิจ จำแนกตามเกณฑ์ กระทรวงอุตสาหกรรม พบว่าส่วนใหญ่เป็นขนาดใหญ่ จำนวนคน 200 คนขึ้นไป/ ทุนจดทะเบียน 200 ล้านบาทขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 47.1) อายุของธุรกิจส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5-10 ปี (คิดเป็นร้อยละ 46.4) ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่ไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (คิดเป็นร้อยละ 91.3) การถือสัญชาติธุรกิจ พบว่าธุรกิจส่วนใหญ่ถือสัญชาติญี่ปุ่น (คิดเป็นร้อยละ 85.7) รองลงมาได้แก่ ไต้หวันและจีน คิดเป็นร้อยละ (6.7 และ 1.0 ตามลำดับ) รายได้ของธุรกิจปี 2555 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,001-5,000 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 43.7) การนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้นำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ (คิดเป็นร้อยละ 73.2) นโยบายเกี่ยวข้องกับผู้พิการ พบว่าธุรกิจมีและไม่มีนโยบายเกี่ยวข้องกับผู้พิการจำนวนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน) และการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ ที่พบมากที่สุดได้แก่ การรับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแลคนพิการ รองลงมาได้แก่ การจัดจ้างเหมาะสม/ เหมาะบริการโดยวิธีพิเศษ และรับผู้พิการเข้าทำงานในอัตราสัดส่วนคนพิการ 1 คนต่อพนักงาน 100 คน ส่วนการดำเนินการที่น้อยที่สุดคือ รับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแลคนพิการ (คิดเป็นร้อยละ 34.12, 32.70, 14.22 และ 5.69 ตามลำดับ)

1.2 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.72$) โดยพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับแรก คือ ด้านธรรมาภิบาล ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.65$) อันดับสอง คือ ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรมระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.70$) อันดับสาม คือ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงานระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.67$) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับท้ายสุด คือ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.92$)

เมื่อนำผลประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจดังกล่าวในข้อ 1.2 มาพิจารณารายละเอียดตามรายด้านพบว่า

1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านธรรมาภิบาล อันดับแรก คือ มีการนำหลักการปฏิบัติตามกฎหมายไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ =4.52, SD=0.58) อันดับสอง คือ มีการนำหลักการความโปร่งใสไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.46, SD=0.61) อันดับสาม คือ มีการนำหลักการปฏิบัติที่มีจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.44, SD=0.61) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ อันดับท้ายสุด คือ มีการนำหลักการพิจารณาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.32, SD=0.78)

2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม อันดับแรก คือ มีส่งเสริมการต่อต้านการคอร์รัปชัน ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.36, SD=0.71) อันดับสอง คือ ในการดำเนินการต่าง ๆ ยึดหลักความเป็นธรรม ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.30, SD=0.66) อันดับสาม คือ สนับสนุนการดำเนินการแข่งขันที่เป็นธรรม ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.27, SD=0.62) อันดับสุดท้ายคือ สนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรอื่นๆ มีดำเนินการที่เป็นธรรม ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.16, SD=0.72)

3. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงานพบว่า อันดับแรก คือ มีการจ้างงานถูกต้องเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนด ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.55, SD=0.61) อันดับสอง คือ มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.49, SD=0.61) อันดับสาม คือ ไม่บอกละจ้าง/ไล่ออก โดยพลการ หรือเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.48, SD=0.66) อันดับสุดท้ายคือ มีการสนับสนุนการสานเสวนาภายในองค์กรระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.81, SD=0.75)

4. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม พบว่า อันดับแรก คือ มีการลงทุนที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.83, SD=0.92) อันดับสอง คือ ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้าที่เป็นของท้องถิ่น ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.80, SD=0.97) อันดับสาม คือ มีการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนเพื่อลดปัญหาความยากจนและเพิ่มรายได้ ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.78, SD=0.97) อันดับสุดท้ายคือ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.60, SD=0.94)

จากผลการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ดังนี้

1. เนื่องจากพบว่าส่วนใหญ่ภาคธุรกิจ (คิดเป็นร้อยละ 73.2) ยังไม่มีการนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นจึงควร ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจนำแนวทาง CSR ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจให้มากขึ้น

2. เนื่องจากพบว่าภาคธุรกิจเพียงร้อยละ 50 ที่มีนโยบายเกี่ยวข้องกับผู้พิการ ดังนั้นจึงควร ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการให้มากขึ้น

3. เนื่องจากพบว่า การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการที่ภาคธุรกิจให้ความสนใจมากที่สุดได้แก่ การรับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแลคนพิการ รองลงมา ได้แก่ การจัดจ้างเหมาะสม/ เหมาะบริการโดยวิธีพิเศษ และรับผู้พิการเข้าทำงานในอัตราสัดส่วนคนพิการ 1 คนต่อพนักงาน 100 คน ส่วนการดำเนินการที่น้อยที่สุดคือ รับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแลคนพิการ (คิดเป็นร้อยละ 34.12, 32.70, 14.22 และ 5.69 ตามลำดับ) ดังนั้นจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการให้มากขึ้นตามลำดับ ดังนี้

3.1 การให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ

3.2 การส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

3.3 การรับผู้พิการเข้าทำงานในอัตราส่วนคนพิการ 1 คน ต่อพนักงาน 100 คน

3.4 การจัดจ้างเหมาะสม/ เหมาะบริการโดยวิธีพิเศษ

3.5 การรับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแลคน

พิการ

3.6 การสื่อสารองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการให้ภาคธุรกิจและสังคมได้รับรู้และเข้าใจ เช่น สิทธิผู้พิการ ความต้องการ ปัญหาอุปสรรคของผู้พิการ เป็นต้น

4. เนื่องจากพบว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, $SD=0.72$) โดยพบว่าภาคธุรกิจมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเรียง ลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านธรรมาภิบาล ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.65$) ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.70$) ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.67$) ด้านสิทธิมนุษยชน ($\bar{X}=4.23$, $SD=0.66$) ด้านผู้บริโภค ($\bar{X}=4.17$, $SD=0.74$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.04$, $SD=0.73$) และ ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม ($\bar{X}=3.72$, $SD=0.92$) ดังนั้นจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจดำเนินการ CSR ในด้านชุมชนและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านผู้บริโภค และด้านสิทธิมนุษยชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนควรเร่งส่งเสริม สนับสนุนเรื่องการเคารพสิทธิคนพิการ และส่งเสริมให้สังคมปฏิบัติต่อผู้พิการเช่นเดียวกับปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป เพราะพบว่าภาคธุรกิจดำเนินการเรื่องนี้้อย่างมากกล่าว คืออยู่ในลำดับที่ 11 และ 10 จากจำนวนทั้งหมด 11 ลำดับ ส่วนด้านผู้บริโภคควรเน้นให้ภาคธุรกิจให้ความสำคัญในการส่งเสริมการออกแบบสินค้าและบริการสำหรับผู้บริโภคที่เป็นคนพิการ และสนับสนุนให้ผู้บริโภคทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้สะดวก โดยนำแนวคิด universal design มาใช้ เช่นการออกแบบสินค้าให้ผู้บริโภคใช้ได้หลายกลุ่ม ให้ข้อมูลผู้พิการสามารถเข้าถึงได้ เพราะภาคธุรกิจดำเนินการเรื่องนี้อยู่ในลำดับที่ 9 และ 4 จาก

จำนวนทั้งหมด 9 ลำดับ สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมควรเน้นให้ภาคธุรกิจสนใจเรื่องการส่งเสริมการอนุรักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูธรรมชาติ และส่งเสริมการดำเนินการลดผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้มากขึ้น เนื่องจากภาคธุรกิจยังดำเนินการสองเรื่องนี้ได้น้อยกว่าคือ อยู่ในลำดับที่ 5 และ 4 จากจำนวนทั้งหมด 5 ลำดับ ส่วนด้านด้านชุมชนและสังคม ภาคธุรกิจควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร และ ส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนสังคม รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาทุกระดับในชุมชนให้มากขึ้น เพราะภาคธุรกิจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ น้อยมากกว่าคืออยู่ในลำดับที่ 13, 12 และ 11 จากจำนวนทั้งหมด 13 ลำดับ

กล่าวโดยสรุปข้อเสนอการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการคือ การทำให้ผู้พิการมีความสุขโดยภาคธุรกิจทำการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพและสังคมให้เกื้อหนุนต่อการดำรงชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้พิการจัดหรือปรับจิตใจของตนเองให้ยอมรับและเรียนรู้ที่จะอยู่กับสิ่งที่เป็นอย่างมีความสุข และตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของตนเองในสังคม

อภิปรายผลการศึกษา

1. ปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้พิการ

1.1 ปัญหา อุปสรรค

กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา อุปสรรคผู้พิการในการดำรงชีวิตที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1.ปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากตัวผู้พิการ ได้แก่ ทักษะคิด ลักษณะความพิการ เพศ วุฒิและระดับการศึกษา และ 2. ปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกตัวผู้พิการ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจาก ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อนร่วมงาน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน และ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติกรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เนื่องจาก เจตคติของผู้พิการที่ก่อตัวขึ้นมาจากสภาพการดำรงชีวิตในครอบครัว ชุมชน สังคมรอบข้างที่สร้างมุมมอง ในการมอง อธิบายและเข้าใจโลกทางสังคมในแง่ลบหรือบวก อีกทั้งลักษณะทางธรรมชาติที่ได้รับมา แต่กำเนิด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เพศ ความพิการ สติปัญญา ล้วนนำไปสู่การบ่มเพาะปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินชีวิตของผู้พิการได้ทั้งสิ้น และจากผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคในงานวิจัยนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากตัวผู้พิการ ได้แก่ ทักษะคิดและปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ภายนอกตัวผู้พิการนั้นพบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของเนตรชนก สุนา (2557, หน้า 17) ที่ ศึกษาเจตคติของคนพิการต่อการเสริมพลังอำนาจ ซึ่งพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้าง พลังอำนาจของคนพิการจากภายในตน คือ ความคิด และมาจากภายนอกคือ สภาพแวดล้อมและ

สังคม ซึ่งเนตรชนก ได้เสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้คนในสังคมและคนพิการมีเจตคติที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ต่อความพิการ เพราะความเข้าใจในความพิการจะทำให้สังคมมีการคำนึงถึงคนพิการและจัดสวัสดิการและบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมส่วนคนพิการเมื่อเข้าใจความพิการก็จะมีการพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพิชญา ใหญ่แก่นทราย (อ้างถึงใน พิพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 7) ที่พบว่านอกจากปัญหาอุปสรรคในเชิงกายภาพที่ผู้พิการต้องเผชิญในระบบการจ้างงานคนพิการในตลาดแรงงานเปิดแล้ว ปัญหาอุปสรรคอันเกิดจากเจตคติของสังคมและคนพิการเองถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีงานทำของคนพิการ และที่สำคัญในงานวิจัยนี้พบว่าปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐและเอกชนจัดเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ผู้พิการต้องประสบพบเจอโดยผลการค้นพบครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของสุรพล กาญจนะจิตราและคณะ (2556) และการศึกษาของ จิตรา ศิริสมบุญผล (2550) ที่พบว่า การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ยังคงมีปัญหาในเรื่องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนหลายประการ เช่น ภาครัฐมีปัญหาในเรื่องการประสานงานระหว่างภาครัฐด้วยกันเองและการขาดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานทำให้ไม่มีความชัดเจนในการปฏิบัติตามนโยบายว่าหน่วยใดควรทำหน้าที่หลักอะไร ส่วนภาคเอกชนมีปัญหาเรื่องไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิคนพิการที่ และทั้งภาครัฐและเอกชนยังคงมีปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการที่ขาดแคลนและไม่มีความพร้อม

1.2 ความต้องการ

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการ 4 ประการคือ การยอมรับและความเข้าใจ โอกาส ความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต และ การได้รับบริการพื้นฐานจากภาครัฐที่มีคุณภาพ โดยจากการศึกษาพบว่าสิ่งที่ผู้พิการต้องการมากที่สุดคือ การยอมรับและความเข้าใจจากสังคมไม่ใช่ความสงสารทั้งนี้อาจเป็นเพราะการยอมรับและความเข้าใจเป็นแรงขับเคลื่อนใจดังที่ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) (สายหยุด ในสำราญ และสุภาพร พิศาลบุตร, 2549, หน้า 27-29 อ้างถึงใน สนธยา พลศรี, 2556, หน้า 67-68) ได้อธิบายไว้ โดย ฟรอยด์ เชื่อว่าธรรมชาติของบุคคลนั้น บุคคลรักตนเองมากกว่าสังคม จึงยึดตัวเองเป็นสำคัญ แรงผลักดันทางสังคมทำให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความเห็นแก่ตัว เป็นต้นและพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในวัยผู้ใหญ่เป็นผลมาจากประสบการณ์ในวัยเด็กที่ไม่มีความสุข ดังนั้นการยอมรับและความเข้าใจจากสังคมจึงทำให้ผู้พิการมีความกล้าที่จะออกมาเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริง และมีความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ส่วนในเรื่องโอกาส 4 ประการในเรื่องโอกาสทางการศึกษา โอกาสการเมือง โอกาสเศรษฐกิจ และ โอกาสทางสังคม ความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ความรักและได้รับการยอมรับจากสังคม ความต้องการสมหวังในชีวิตหรือการประสบความสำเร็จสูงสุด และการได้รับการ

พื้นฐานจากภาครัฐที่มีคุณภาพ จากการศึกษาพบว่าความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้ของผู้พิการเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตเพราะเปรียบเสมือนใบเบิกทางในการวางรากฐานชีวิตที่มั่นคงและแข็งแรงให้กับคนพิการ แต่อย่างไรก็ตามยังคงพบว่าสภาพปัจจุบันความต้องการเหล่านี้ของผู้พิการยังได้รับการตอบสนองไม่เต็มที่นัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องโอกาสทางเศรษฐกิจหรือการมีงานทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของอรรณ สิริวัฒน์ธนกุล (อ้างถึงใน พินพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 8) ที่พบว่าโอกาสการทำงานของคนพิการอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยด้านตัวคนพิการและปัจจัยสภาพแวดล้อมมีผลต่อโอกาสในการทำงาน และในส่วนของความต้องการการได้รับบริการพื้นฐานจากภาครัฐที่มีคุณภาพ พบว่าสอดคล้องกับงานของพิชญะ ใหญ่แก่นทราย(อ้างถึงใน พินพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 7) ที่พบว่ารัฐยังขาดระบบในการดูแลเรื่องการทำงานคนพิการ โดยระบบการฟื้นฟูสมรรถนะด้านอาชีพยังไม่ครบวงจร และขาดประสิทธิภาพ หน่วยงานภาครัฐยังมีความสับสนในบทบาทของแต่ละหน่วยงาน ระบบฐานข้อมูลเรื่องการทำงานคนพิการยังไม่เป็นระบบเดียวกันและขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีการนำแนวคิดเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อลดอุปสรรคของคนพิการในการทำงานมาใช้ในระบบ

จากความต้องการของผู้พิการดังที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ผู้พิการต้องการล้วนเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมนุษย์เท่านั้น ซึ่งพบว่าเป็นไปตามแนวทางของ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2546, หน้า 141-14; สมพร สุทัศน์ย์, ม.ร.ว., 2548, หน้า 49-56 อ้างถึงใน สนธยา พลศรี, 2556, หน้า 69-70) ที่เชื่อว่าธรรมชาติของบุคคลมีความต้องการเป็นแรงจูงใจสำคัญในการแสดงพฤติกรรมและความต้องการนี้จะมีเป็นลำดับขั้น (Hierarchy of Needs) จากต่ำไปสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำกว่าได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการขั้นสูงจะเป็นแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมต่อไป โดยความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมอีก ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของบุคคลมี 5 ระดับคือ 1. ความต้องการทางร่างกาย 2.ความต้องการความปลอดภัยในชีวิต 3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ 4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความภาคภูมิใจ 5. ความต้องการสมหวังในชีวิตซึ่งเป็นความต้องการในระดับสูงสุดของบุคคล จะเห็นได้ว่าความต้องการในลำดับที่ 4 และ 5 เป็นความระดับความต้องการที่ผู้พิการกล่าวถึงน้อยมากส่วนใหญ่ผู้พิการยังคงต้องการเพียงลำดับที่ 1-3 เท่านั้น โดยความต้องการที่ผู้พิการต้องการมากคือ ด้านร่างกาย ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของศิริรัตน์ ถมศิริ (อ้างถึงใน พินพา ขจรธรรม, 2553, หน้า 16) ที่พบว่าผู้พิการทางกาย ทางการได้ยิน และทางการมองเห็นมีความต้องการเหมือนกันในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถและห้องสุขา คนพิการต้องการให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ประตูอัตโนมัติ ป้ายสัญลักษณ์บอกสถานที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจน ทางลาดที่ไม่ชันเกินไป ราวจับ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พิการทางสายตามีความต้องการในเรื่อง การจัดให้มีพื้นผิวต่าง ๆ สัมผัส ลิฟท์ที่มีปุ่มกดอักษรเบลล์ และราวจับทางลาด เป็น

ต้น จะเห็นได้ว่าซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวจัดเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ช่วยตอบสนองความต้องการด้านร่างกายของผู้พิการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้พิการสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ส่วนความต้องการด้านจิตใจ พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภณัท นุชนาถ (อ้างถึงใน เนตรชนก สุนา, 2557, หน้า 11) ที่เสนอว่าเจตคติมีความสำคัญต่อความสุขและความทุกข์ของคนพิการ ก่อให้เกิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ การคิดและรู้สึกว่าคุณค่า มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนพิการในการตัดสินใจด้วยตนเอง การนับถือตนเอง

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าสิ่งที่น่าสนใจมากเกี่ยวกับความต้องการของผู้พิการสองประการคือ

1. ผู้พิการไม่ได้เรียกร้องหรือต้องการอะไรที่มากเกินไปกว่าความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่มนุษย์คนหนึ่งพึงได้รับ ผู้พิการเพียงต้องการความเท่าเทียมและความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และได้รับการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนที่พึงได้รับคนหนึ่งเท่านั้น เพราะสิ่งเหล่านี้ช่วยให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นใจและมีคุณค่า

2. ภาครัฐยังไม่สามารถจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของผู้พิการไว้อย่างเพียงพอทำให้การดำเนินชีวิตเยี่ยงคนปกติทั่วไปมีความลำบากและยังคงเต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรค แต่อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบกับในอดีตที่ผ่านมาผู้พิการกลุ่มตัวอย่างต่างมองว่าในปัจจุบันภาครัฐได้ดำเนินการเรื่องนี้ดีขึ้นกว่าเดิมบ้างแล้ว

2. ศักยภาพของผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างผู้พิการมีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจในทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิดและความเชื่อ ด้านสังคม ส่วนภาคธุรกิจจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในนิคม อมตะนคร จังหวัดชลบุรี พบว่ามีความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจในด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่คนพิการ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ โดยด้านพื้นฐานการดำรงชีวิต สิ่งที่ภาคธุรกิจต้องการพัฒนามากที่สุดคือ สนับสนุนส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุอย่างเคร่งครัด ส่วนด้านความมั่นคงในชีวิต สิ่งที่ภาคธุรกิจต้องการพัฒนามากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ภูมิใจในความเป็นมนุษย์ และด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งภาคธุรกิจต้องการพัฒนาในเรื่องการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้พิการมากที่สุด จะเห็นว่าศักยภาพของผู้พิการสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาในด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่คนพิการ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศักยภาพต่างๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นพื้นฐานเบื้องต้นแห่งการดำรงชีวิตและไม่ใช่ว่าสิ่งไหนที่เหนือกว่าแรงที่ภาคธุรกิจซึ่งมีศักยภาพทั้งในด้านทุน แรงงาน ความรู้ จะ เข้ามาช่วยพัฒนาสังคม นอกจากนี้ด้วยเหตุที่ผู้พิการมีความพิการอันส่งผลให้เกิดการ

เสียเปรียบเมื่อดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักความเป็นธรรมทางสังคมภาคธุรกิจจึงยิ่งควรให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้พิการมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิคนพิการที่กำลังได้รับการสนับสนุนและเผยแพร่ทั้งในระดับประเทศและในระดับโลก ตลอดจนแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม CSR ที่เน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในฐานะลูกค้า พนักงาน คู่ค้า คู่แข่ง ชุมชนโดยรอบหรือที่เรียกว่าผู้มีส่วนได้เสียกับองค์กร (Stakeholders)

3. ความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ

กลุ่มตัวอย่างภาคธุรกิจ นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จ.ชลบุรี จากผลการศึกษาพบว่าระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการของภาคธุรกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาคธุรกิจสามารถตอบสนองความต้องการของผู้พิการในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่คนพิการ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ โดยด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิต ภาคธุรกิจสนับสนุนส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุอย่างเคร่งครัด และสนับสนุนด้านยารักษาโรค ส่วนด้านความมั่นคงในชีวิต ภาคธุรกิจสนใจการส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ภูมิใจในความเป็นมนุษย์ และส่งเสริมจัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงาน และท้ายสุดด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ภาคธุรกิจสนใจการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้พิการ และ สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ เช่น แวนสายตา เครื่องช่วยฟัง รถเข็น ขาเทียม จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่ามีความเป็นไปได้มากที่ภาคธุรกิจจะตอบสนองความต้องการของผู้พิการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเติบโตและการให้ความสำคัญกับเรื่องของแนวคิดสิทธิมนุษยชน และแนวคิดสิทธิคนพิการ ตลอดจนกฎหมายอันได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 ที่รัฐพยายามนำมาบังคับใช้อย่างเข้มแข็งมากขึ้น หรือรวมทั้งการเติบโตและเห็นความสำคัญของการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่เน้นการทำความดีที่มาจากข้างในที่ได้รับการบ่มเพาะมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับในสังคมไทย ดังเห็นได้จากการศึกษาของ Wedel (2007) ที่กล่าวว่าพัฒนาการเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของไทยพัฒนาจากความเชื่อดั้งเดิมของศาสนาพุทธ อิสลาม และวัฒนธรรมไทย และการนำเข้ามาเป็นกลยุทธ์ในการทำธุรกิจของบริษัทข้ามชาติ ต่อมาประเทศไทยและต่างชาติจึงได้มีความร่วมมือกันในการพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การจัดตั้งการรวมตัวทางธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือการจัดตั้งเครือข่ายการลงทุนทางสังคม ปัจจุบันความรับผิดชอบต่อสังคมได้แพร่ขยายมากขึ้น และมีการพัฒนาเรื่องมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมคือ ISO 26000 โดยกระทรวงแรงงาน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกาศให้รางวัล CSR หลังจากนั้นได้จัดตั้งเป็นสถาบัน CSR ขณะที่กระทรวงสวัสดิการและแรงงานได้ตั้งศูนย์เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

4. ข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการ

จากผลการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้มี ข้อเสนอการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีต่อการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการ

4 ประการคือ

4.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจนำแนวทาง CSR ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจให้มากขึ้น

4.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการให้มากขึ้น

4.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจดำเนินการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการให้ มากขึ้นตามลำดับ ดังนี้

4.3.1 การให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ

4.3.2 การส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

4.3.3 การรับผู้พิการเข้าทำงานในอัตราส่วนคนพิการ 1 คน ต่อพนักงาน 100 คน

4.3.4 การจัดจ้างเหมาช่วง/ เหมาบริการโดยวิธีพิเศษ

4.3.5 การรับผู้พิการเข้าฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ผู้พิการหรือผู้ดูแล คนพิการ

4.3.6 การสื่อสารองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการให้ภาคธุรกิจและสังคม ได้รับรู้และเข้าใจ เช่น สิทธิผู้พิการ ความต้องการ ปัญหาอุปสรรคของผู้พิการ เป็นต้น

4.4 ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคธุรกิจดำเนินการ CSR ในด้านชุมชนและสังคม ด้าน สิ่งแวดล้อม ด้านผู้บริโภค และด้านสิทธิมนุษยชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนควรเร่ง ส่งเสริม สนับสนุนเรื่องการเคารพสิทธิคนพิการ และ ส่งเสริมให้สังคมปฏิบัติต่อผู้พิการเช่นเดียวกับ ปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป ส่วนด้านผู้บริโภคควรเน้นให้ภาคธุรกิจให้ความสำคัญในการส่งเสริมการ ออกแบบสินค้าและบริการเพื่อผู้บริโภคที่เป็นคนพิการ และสนับสนุนให้ผู้บริโภคทุกกลุ่มสามารถ เข้าถึงสินค้าและบริการได้สะดวก โดยนำแนวคิด universal design มาใช้เช่น การออกแบบสินค้าให้ ผู้บริโภคใช้ได้หลายกลุ่ม ให้ข้อมูลผู้พิการสามารถเข้าถึงได้ สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมควรเน้นให้ภาค ธุรกิจสนใจเรื่องการส่งเสริมการอนุรักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูธรรมชาติ และส่งเสริมการ ดำเนินการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้มากขึ้น ส่วนด้านด้านชุมชนและสังคม ภาคธุรกิจควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร และ ส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนสังคม รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาทุกระดับในชุมชน ให้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ที่พบว่าส่วนใหญ่แล้วภาคธุรกิจมุ่งเน้นการดำเนินการในด้านธรรมาภิบาล ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม และ ด้านการปฏิบัติด้านแรงงานระดับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$,

SD=0.67) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Wedel พบว่าบริษัทไทยนิยมทำความรับผิดชอบต่อสังคมโดยมุ่งเน้นภายในบริษัท ได้แก่ ธรรมชาติ การปฏิบัติอย่างเป็นธรรม การปฏิบัติต่อพนักงาน ความปลอดภัยและคุณภาพผลิตภัณฑ์มากกว่าผลที่เกิดกับภายนอก เช่น ความผูกพันกับชุมชน สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน และ งานศึกษาของ ปาริณา ประยุกต์วงศ์ (2554, หน้า 16) ที่พบว่าประเด็น CSR ที่ภาคธุรกิจดำเนินการมากที่สุด 3 ประเด็นคือ เรื่องธรรมชาติ การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม และการดูแลพนักงาน ซึ่งพบว่ายังไม่ครอบคลุมเรื่องผู้พิการ ดังนั้นจึงเห็นควรเสนอให้ภาคธุรกิจที่ดำเนินการด้าน CSR นำสิ่งเหล่านี้ไปต่อยอดหรือ เพิ่มเติมสิ่งเหล่านี้ลงไปในการทำงานเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่ภาคธุรกิจสนใจและให้ความสำคัญอยู่แล้ว อันเป็นการขยายกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความต้องการจริง ๆ และส่งผลโดยตรงต่อการช่วยรับผิดชอบต่อสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการที่ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรจัดทำนโยบายขององค์กรที่คำนึงถึงสิทธิของผู้พิการที่อยู่ในสังคมให้มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง การศึกษา การทำงานและการดำรงชีวิตสังคม
2. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการควรให้ความสนใจในการจัดทำนโยบายการวิจัย รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้พิการไปยังสังคมวงกว้างให้มากขึ้น โดยการเผยแพร่อาจจัดทำเป็นการ์ตูน Animation ที่สร้างสรรค์สวยงามและน่าสนใจเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุน้อย หรือจัดทำเป็นข้อมูลในรูปแบบของโปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยน่าติดตามแล้วส่งไปตามสถาบัน หรือหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งอาจบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียน การสอน เพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจทุกเพศทุกวัย
3. ภาครัฐควรมีศูนย์กลางดำเนินการประสานงานกับทุกกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งกับภาคเอกชนในระดับจังหวัดและตำบล เพื่อบูรณาการการทำงานด้านคนพิการที่สร้างสรรค์ รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของผู้พิการ
4. ภาคเอกชนรวมถึงภาครัฐทุกแห่งควรให้ความสำคัญในการนำแนวคิดเรื่อง UD (Universal Design) หรืออารยสถาปัตย์ เน้นการจัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่เหมาะสมกับการทำงานของคนทุกกลุ่มและโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนพิการไปใช้
5. สื่อมวลชนทุกระดับทั้งในระดับประเทศ จังหวัด หรือท้องถิ่นควรร่วมมือกันในการเป็นสื่อกลางดำเนิน การเผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร และเป็นช่องทางในการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างภาคเอกชน

กับผู้พิการ และภาครัฐกับผู้พิการ เช่น รายละเอียดตำแหน่งงานว่าง คุณสมบัติของคนพิการที่ต้องการทุนการศึกษา การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน สังคม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับผู้พิการครั้งนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ทางร่างกายและผู้พิการทางสายตาเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้พิการทุกประเภท ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมผู้พิการตามนิยามของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในเรื่องปัญหา อุปสรรค ความต้องการและศักยภาพของผู้พิการให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรีเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มธุรกิจในพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบธุรกิจในพื้นที่อื่น ๆ ด้วยและควรจัดทำทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ เพื่อความชัดเจนในการเปรียบเทียบ
3. เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในครั้งนี้ใช้แนวคิด ISO 26000 มาเป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งแนวคิดนี้เป็นเพียงหนึ่งในหลาย ๆ แนวคิดที่มีอยู่ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปอาจนำแนวคิด UN Global Compact, OECD, GRI หรือ SEC มาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจมีมุมมองที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- จิตรา ศิริสมบุญลาภ. (2550). *ผลสำเร็จของการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณี การสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ*. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. วันที่ค้นข้อมูล 5 พฤษภาคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=11501
- จินตนา บุญบงการ. (2552). *สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (ม.ป.ป.). *ปฏิบัติการวิจัยทางสังคม*. จันทบุรี: โครงการผลิตตำราและเอกสารประกอบการสอน สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.(2551).*เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม*. กรุงเทพฯ: โอคอน พรินติ้ง.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2550). *เครื่องมือการจัดการ*. กรุงเทพฯ: รัตนไทร.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: วิทยาการพิมพ์.
- นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล. (2551). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. (2557). *รายชื่อลูกค้า*. วันที่ค้นข้อมูล 5 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.amata.com/thai/industrial_amatanakorn_customer_list.html
- เนตรชนก สุนา. (2557). *เจตคติของคนพิการต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ*. วันที่ค้นข้อมูล 12 พฤษภาคม 2557, เข้าถึงได้จาก mahidol.ac.th/thai/research/journal_t/book9-1/9-2.pdf
- ปาริณา ประยุกต์วงศ์. (2555). *เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ: การจัดทำ CSR Report ภายใต้กรอบมอก. 26000* (วันที่ 20 สิงหาคม 2555). ชลบุรี: สาขาวิชาการจัดการบริการสังคม ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559). 2556. *สถานการณ์การดำเนินงานด้านผู้พิการในประเทศไทย*. วันที่ค้นข้อมูล 6 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.healthyability.com/loadfile/Disability%202555-2559.pdf>

แผนการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดชลบุรี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555-2559). วันที่ค้นข้อมูล 6 มีนาคม

2557, <http://www.chonburi.m-society.go.th> 201.pdf

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิต. (2549). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2556). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนที่ 30 ก, 6-12.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 61 ก, 8-24.

พิพัฒน์ นนทนารธรรม. (2553). CSR การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร: การสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. นนทบุรี: ริงค์ ปียอนด์ บัค.

พิมพ์ ขจรธรรม. (2546). โครงการวิจัย การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการประกอบอาชีพของคนพิการ. กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์. (2553). แนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม. ใน อานันท์ กาญจนพันธุ์, จิราลักษณ์ จงสถิตมัน, เทพินทร์ พชรานุรักษ์, เบญจา จิราทรพิมล, ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์, วสันต์ ปัญญาแก้ว, วรณีสินสิทธิ์, อภิญญา เฟื่องฟูสกุล และ จามะรี เชียงทอง. (บรรณาธิการ), ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (หน้า 139-147). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มูลนิธิเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม. (2556). ธุรกิจสร้างสรรค์ พันธมิตรสังคม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ.

วรรณา ประยุกต์วงศ์. (2549). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทางเลือกเพื่อการบริหารธุรกิจที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.

วรรณา ประยุกต์วงศ์ และปวีณา ประยุกต์วงศ์. (2552). คุณธรรมคู่กำไร: ประสบการณ์บ่มเพาะคนดีจาก เอเชียฟรี้ซัน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

_____. (2554). เป้าหมายของกำไรคุณค่าแห่งความร่วมมือกลยุทธ์ CSR บนกระบวนการทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ: เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม เพื่อการพัฒนา.

วิทยา ชีวโรจน์ทัย. (2553). พลััง ซีเอสอาร์ CSR ลู่องค์กรเป็นเลิศ ฉบับ Advanced. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.

- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2554). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ = Management*. (Robbins, S. P., & Coulter, P., ผู้แต่ง. วิรัช สงวนวงศ์วาน, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโคไชน่า.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2546). *ธุรกิจทั่วไป: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สนทยา พลศรี. (2556). *การพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สายสุนีย์ ทับทิมเทศ. (2553). *การเปลี่ยนผ่านสู่การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการด้านการเคลื่อนไหว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธรรม รัมตโนชิต. (2548). หลักการประกอบธุรกิจสมัยใหม่. วันที่ค้นข้อมูล 8 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก
<http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CDAQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.management.su.ac.th%2Fmajor%2F761316%2FBusiness.doc&ei=9ZZTUsr7HlmQrgfY-oDgCg&usg=AFQjCNFP4X6zDFGkMfxey5OCqtFhFC8Fyw>
- สุพงษ์ คงสัย และ อีริชาติ ธรรมวงศ์. (2551). *การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)*. วันที่ค้นข้อมูล 8 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=656&articlegroup_id=146
- สุพล กาญจนจิตรและคณะ. (2556). *การศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำของคนพิการพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ :สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *บทบาทภาครัฐเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2555). *หลักการ ISO 26000ตามแนวทางของ สมอ*. วันที่ค้นข้อมูล 6 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.iso.org/wgsr>
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2556). *สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวผู้พิการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2556*. วันที่ค้นข้อมูล 26 กันยายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.nep.go.th/index.php?mod=tmpstat>
- โสภณ นุชนาถ. (2546). *การสร้างสุขด้วยการปรับเปลี่ยนเจตคติ*. วารสารวิชาการสถาบันราช

ภักธนบุรี, 3(1), 53-63.

อมรา สุนทรธาดา และอักษรศักดิ์ หลักทอง. (2555). สตรีผู้พิการและการเข้าถึงบริการอนามัย
เจริญพันธุ์. ใน *ประชากรและสังคม ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย*
(กุลภา วจนสาระ และกฤตยา อาชวนิจกุล, บรรณาธิการ) (หน้า 167-184). นครปฐม:
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

อนันตชัย ยूरประถม. (2556). *เปิดตำนาน csr ...พิสูจน์คุณค่าจากภายใน*. วันที่ค้นข้อมูล 4
ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก
[http://202.183.190.2/FTPiWebAdmin/knw_pworld/image_
content/70/pw70_5lds4.pdf](http://202.183.190.2/FTPiWebAdmin/knw_pworld/image_content/70/pw70_5lds4.pdf)

Lawrence, A. T., & Weber, J. (2011). *Business and society* (13th ed.). Singapore: McGraw Hill.

Ferrell, O. C., Debbie, T. M., & Ferrell, L. (2011). *Social responsibility and business* (4th ed.).
Canada: South-Western Cengage Learning.

Visser, W. (2010). PR & Marketing. *Potential*, 2(2), 30-31.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการ เขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร

คำชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของผู้พิการ และเพื่อพัฒนาข้อเสนอในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการ

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบต่อสังคมจากภาคธุรกิจ

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการจากภาคธุรกิจ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

3. การใช้เวลาตอบแบบสอบถามของท่าน จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้พิการและการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในบริษัทอุตสาหกรรมของประเทศไทยต่อไปทั้งยังเป็นประโยชน์อย่างสูงในด้านวิชาการและการวิจัยตลอดจนการพัฒนาชุมชนและสังคมของประเทศไทยในอนาคต

4. หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามชุดนี้ โปรดติดต่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเนตร สุวรรณละออง หมายเลขโทรศัพท์ 080-1004747 E-mail : ssuwanlaong@yahoo.com

ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามความเป็นจริง

1. ประเภทของกิจการ

☐ กิจการการผลิต

☐ กิจการการบริการ

- ☐ กิจการการค้าส่ง
- ☐ กิจการการค้าปลีก

2. ธุรกิจของท่านจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจใด (จำแนกตามดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย)

- ☐ เกษตรและอุตสาหกรรม (ธุรกิจเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม)
- ☐ สินค้าอุปโภคบริโภค (แพคเกจจิ้ง ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน)
- ☐ ธุรกิจการเงิน (ธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต)
- ☐ สินค้าอุตสาหกรรม (ยานยนต์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร กระดาษและวัสดุการพิมพ์ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ เหล็ก)
- ☐ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (วัสดุก่อสร้าง บริการรับเหมาก่อสร้าง กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์)
- ☐ ทรัพยากร (พลังงานและสาธารณูปโภค เหมืองแร่)
- ☐ บริการ (พาณิชย์ การแพทย์ สื่อและการพิมพ์ บริการเฉพาะกิจ การท่องเที่ยวและสันทนาการขนส่งและโลจิสติกส์)
- ☐ เทคโนโลยี (ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

3. ขนาดของธุรกิจ (จำแนกตามเกณฑ์ กระทรวงอุตสาหกรรม)

- ☐ ขนาดเล็ก จำนวนคนไม่เกิน 50 คน จำนวนเงินลงทุนไม่เกิน 20 ล้านบาท
- ☐ ขนาดกลาง จำนวนคนระหว่าง 50-200 คน จำนวนเงินลงทุนระหว่าง 20-200 ล้านบาท
- ☐ ขนาดใหญ่ จำนวนคน 200 คนขึ้นไปทุนจดทะเบียน 200 ล้านบาทขึ้นไป

4. อายุของธุรกิจ

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี
- ☐ 11-20 ปี ☐ มากกว่า 20 ปี

5. ธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

- ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

7. ธุรกิจของท่านถือสัญชาติใด

- ☐ ญี่ปุ่น ☐ ไต้หวัน ☐ จีน ☐ ไทย ☐ USA ☐ แคนาดา
- ☐ ออสเตรเลีย ☐ อินเดีย ☐ อเมริกาใต้ โปรตุเกส.....

- ☐ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โปรดระบุ..... ☐ ยุโรป โปรดระบุ.....
☐ ตะวันออกกลาง โปรดระบุ..... ☐ อื่น ๆ ได้แก่.....

8. ยอดขาย/รายได้ปีล่าสุดของธุรกิจ (2555)

- ☐ ไม่เกิน 500 ล้านบาท
☐ 501 – 1,000 ล้านบาท
☐ 1,001- 5,000 ล้านบาท
☐ 5,001- 10,000 ล้านบาท
☐ 10,001- 50,000 ล้านบาท
☐ มากกว่า 50,000 ล้านบาท

9. ธุรกิจของท่านนำแนวคิด CSR มาใช้ในการดำเนินธุรกิจหรือไม่

- ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ อยู่ระหว่าง

ดำเนินการ

10. ธุรกิจของท่านมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการหรือไม่

- ☐ มี ☐ ไม่มี

11. ธุรกิจของท่านมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการหรือไม่

- ☐ มี ☐ ไม่มี

12. ธุรกิจของท่านมีนโยบายเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมต่อผู้พิการหรือไม่

- ☐ มี ☐ ไม่มี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

	พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ด้านธรรมาภิบาล					
1.1 มีการนำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ					
1.2 มีการนำหลักการความโปร่งใสไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ					

1.3 มีการนำหลักการปฏิบัติที่มีจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ					
1.4 มีการนำหลักการพิจารณาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ					
1.5 มีการนำหลักการปฏิบัติที่ตามกฎหมายไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ					
2.ด้านสิทธิมนุษยชน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.1 ให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน					
2.2 ดำเนินการทางธุรกิจด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน					
2.3 ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง ภัยธรรมชาติ องค์กรพิจารณาจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง					
2.4 การดำเนินการต่าง ๆ ของธุรกิจอยู่บนพื้นฐานของการเคารพ ส่งเสริมและปกป้อง สิทธิมนุษยชน					
2.5 ไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ เช่น พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า					
2.6 ให้ความสำคัญระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก					
2.7 มีการส่งเสริมการเคารพสิทธิส่วนบุคคล/ชุมชน					
2.8 มีการส่งเสริมเคารพสิทธิชนท้องถิ่น/ชนกลุ่มน้อย					
2.9 มีการประเมินผลกระทบโครงการ กิจกรรม สินค้าและบริการของธุรกิจที่อาจเกิดขึ้นต่อสิทธิมนุษยชน/ สุขภาพ/ ความปลอดภัย ก่อนนำไปใช้					
2.10 ส่งเสริม สนับสนุนการเคารพสิทธิของ ผู้					

พิการ					
2.11 ส่งเสริมให้สังคมปฏิบัติต่อผู้พิการ เช่นเดียวกับปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป					
3.ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.1 มีการจ้างงานถูกต้องเป็นธรรมตามที่ กฎหมายกำหนด					
3.2 มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม					
3.3 ให้ความสำคัญต่อการจ้างงานแบบมั่นคง พยายามหลีกเลี่ยงการใช้แรงงานแบบชั่วคราวที่ มากเกินไป					
3.4 มีความพยายามในการอธิบาย เงื่อนไขใน การทำงานและการคุ้มครองทางสังคม					
3.5 มีการจัดเงื่อนไข การทำงานต่างๆ เป็นไป ตามที่กฎหมายกำหนด					
3.6 ไม่บอกเลิกจ้าง/ ไล่ออก โดยผลการหรือ เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม					
3.7 มีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่คำนึงถึง สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน					
3.8 มีการสนับสนุนให้พนักงานลาไปประกอบ พิธีกรรมทางศาสนาหรือประเพณี					
3.9 มีการสนับสนุนการसानเสวนาภายในองค์กร					
3.10 มีการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดที่ พนักงานควรปฏิบัติตามแนวทางที่ปลอดภัย					
3.11 ให้การสนับสนุนส่งเสริมการฝึกอบรม พัฒนาความสามารถของพนักงานในทุก ๆ ตำแหน่ง					
3.12 ให้การสนับสนุนการรวมกลุ่มของพนักงาน					
3.13 ให้การสนับสนุนการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ เป็นธรรมต่อพนักงาน					

4.ด้านสิ่งแวดล้อม	การปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.1 ให้ความสำคัญในการป้องกันการเกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม					
4.2 มีการจัดให้มีการดำเนินการลดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น น้ำ ไฟ อื่น ๆ					
4.3 ส่งเสริมการดำเนินการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ					
4.4 ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน					
4.5 ส่งเสริมการอนุรักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูธรรมชาติ					

5.ด้านการดำเนินการอย่างเป็นธรรม	การปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.1 ส่งเสริมการต่อต้านการคอร์รัปชัน					
5.2 มีการกระตุ้นให้พนักงานและผู้เกี่ยวข้องรายงานการทำผิดนโยบายองค์กร					
5.3 มีความเป็นธรรมในการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร					
5.4 สนับสนุนการดำเนินการแข่งขันอย่างเป็นธรรม					
5.5 สนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรอื่นๆ มีความรับผิดชอบต่อสังคม					
6.ด้านผู้บริโภค	การปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.1 มีการสื่อสารข้อมูลในการซื้อขายสินค้าและบริการที่เป็นธรรมชัดเจน เช่น แสดงราคา เงื่อนไข ส่วนประกอบของสินค้า					

6.2 ให้ความสำคัญต่อการจัดหาให้มีสินค้าและบริการที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค					
6.3 มีการให้คำแนะนำผู้บริโภคถึงการใช้สินค้าอย่างถูกต้องชัดเจน					
6.4 มีกระบวนการในการเรียกคืน/ชดเชย / ทดแทน สินค้ากรณีสินค้ามีอันตรายหรือข้อบกพร่อง					
6.5 มีการเสนอสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					

6.6 มีการให้ผู้บริโภคทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้สะดวกโดยใช้ universal design เช่น การออกแบบสินค้าให้ผู้บริโภคใช้ได้หลายกลุ่ม ให้ข้อมูลที่ผู้พิการสามารถเข้าถึงได้					
6.7 ส่งเสริมการออกแบบสินค้าและบริการเพื่อผู้บริโภคที่เป็นคนพิการ					
6.8 มีการทบทวนข้อร้องเรียนและปรับปรุงแนวปฏิบัติในการตอบสนองข้อร้องเรียน					
6.9 ส่งเสริมสนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน					
6.10 ส่งเสริมการให้ข้อมูล ความรู้ต่อผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าและบริการต่าง ๆ ของธุรกิจอย่างถูกต้อง					
7.ด้านการดำเนินงานด้านชุมชนและสังคม	การปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนส่งเสริมปัจจัยพื้นฐานของชุมชนและการพัฒนาชุมชน					
7.2 ส่งเสริมการลงทุนด้านพัฒนาสังคม/					

ชุมชนให้ยั่งยืน					
7.3 ส่งเสริมชุมชนได้มีโอกาสจัดกิจกรรมในลักษณะที่พึ่งตนเองได้					
7.4 มีการตัดสินใจลงทุนที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน					
7.5 มีการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนเพื่อลดปัญหาความยากจนและเพิ่มรายได้					
7.6 มีส่วนร่วมกับองค์กรชุมชนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัย เพื่อจัดให้ดำเนินกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ร่วมกัน					
7.7 ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน					
7.8 สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารหรือสิ่งจำเป็นสำหรับกลุ่มที่มีรายได้น้อยหรือด้อยโอกาส					
7.9 ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจ กับคู่ค้าท้องถิ่น					
7.10 มีการส่งเสริมการศึกษาทุกระดับในชุมชน					
7.11 มีการส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน					
7.12 มีความพยายามในการส่งเสริมผลกระทบที่ดีอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจแก่ชุมชน					
7.13 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กร					

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการจากภาคธุรกิจ

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการจากภาคธุรกิจ

	ความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้พิการจากภาคธุรกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการ					
1. สนับสนุนด้านอาหาร					
2. สนับสนุนด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย					
3. สนับสนุนด้านเครื่องนุ่งห่ม					
4. สนับสนุนด้านยารักษาโรค					
5. ส่งเสริมสิทธิผู้พิการตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุอย่างเคร่งครัด					
ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้พิการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ เช่น แวน สายตา เครื่องช่วยฟัง รถเข็น ขาเทียม เป็นต้น					
2. สนับสนุนให้มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในองค์กร เช่น ลิฟท์มีเสียง ทางลาด ห้องน้ำผู้พิการ เป็นต้น					
3. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้พิการ					
4. จัดให้มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ด้านผู้พิการเพื่ออำนวยความสะดวก					
ด้านความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้พิการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ส่งเสริมการประกอบอาชีพ					
2. ส่งเสริมการจ้างงานผู้พิการเข้ามาทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด					
3. ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการสร้างรายได้ของผู้พิการ เช่น การให้เช่าพื้นที่ค้าขาย / การสนับสนุนสินค้าหรือบริการของผู้พิการ					

4. ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านภาษา					
5. ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านคอมพิวเตอร์					
6. ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงาน					
7. ส่งเสริมให้ผู้พิการมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ภูมิใจในความเป็นมนุษย์					
ด้านความรักและการเป็นเจ้าของแก่ผู้พิการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ส่งเสริมสนับสนุนครอบครัวผู้พิการในการดูแลช่วยเหลือผู้พิการ					
3. ส่งเสริมสนับสนุนการเคารพสิทธิของผู้พิการ โดย ระบุไว้ในนโยบายหรือการดำเนินงานขององค์กร					
4. ส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้พิการอย่างเสมอภาคโดยระบุไว้ในนโยบายหรือการดำเนินงานขององค์กร เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะ/ องค์กรให้บริการต่างๆ					
4. เปิดโอกาสให้ผู้พิการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร					
ด้านการได้รับสรรเสริญ/มีชื่อเสียง					
1. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของผู้พิการ เช่น กีฬาคนพิการ					
2. ส่งเสริมความสามารถของผู้พิการตามความพร้อมของธุรกิจ					
3. ส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุดตามที่ตั้งใจ					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

1. ด้านร่างกาย/ จิตใจ/อารมณ์

.....

.....

.....

2. ด้านเศรษฐกิจ/สังคม /วัฒนธรรม

.....

.....

.....

3. ด้านการศึกษา /เทคโนโลยี/สื่อสารมวลชน/นันทนาการ

.....

.....

.....

- ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม -

แบบสัมภาษณ์ผู้พิการ

เรื่อง ปัญหาอุปสรรค ความต้องการและศักยภาพของผู้พิการ กลุ่มตัวอย่างศึกษา ได้แก่ ผู้พิการจากมูลนิธิพระมหาไถ่ พัทยา จ.ชลบุรี

คนที่ /ชื่อ	อายุ	ศาสนา	รายได้	การศึกษา	สถานภาพ/ครอบครัว รูปแบบ คสพ	อาชีพ	ภูมิลำเนา	หมายเหตุ
1								
2								
3								
4								
5								

ชื่อ	สภาพปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตของผู้พิการ
1.ครอบครัว	
2.เศรษฐกิจ/การทำงาน	
3.สังคม/การดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์/	

4.สุขภาพ/สาธารณสุข	
5.การศึกษา/ โอกาสเข้าเรียน	

6.วัฒนธรรม	
7. ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ สิทธิผู้พิการ	
ชื่อ	ความต้องการในดำรงชีวิตของผู้พิการ
1. ด้านความต้องการพื้นฐาน -อาหาร -ที่อยู่อาศัย	

-เครื่องนุ่งห่ม -ยารักษาโรค	
2 ด้าน.ความปลอดภัยทางร่างกาย/จิตใจ (สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตขั้นพื้นฐาน)	
3. ด้านความมั่นคงในชีวิต -ครอบครัว -อาชีพ -มีหลักประกัน	
4. ด้านความรักและการเป็นเจ้าของ -ความรัก -การมีเพื่อน -การยอมรับ	

-การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	
5. ด้านได้รับการสรรเสริญ/มีชื่อเสียง สมหวัง -ประสบความสำเร็จ –บรรลุเป้าหมายในชีวิต -การพัฒนาศักยภาพของตนเอง	

ศักยภาพของผู้พิการ

1.ด้านร่างกาย				
2.ด้านจิตใจ -ความคิด -ความรู้ -เจตคติ -ความเชื่อ/ศรัทธา				
3.ด้านเทคโนโลยี				
4.ด้านภาษา				
5.ทักษะอื่น ๆ				
อื่น ๆ				

